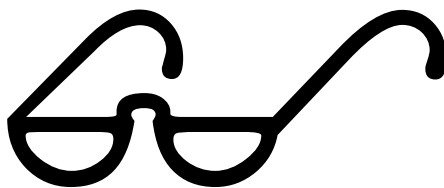

ช่วง เรื่องจันทร์

ผู้นำดาตาบอดแห่งเมืองโนราห์

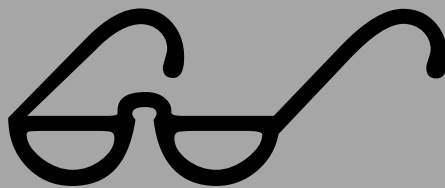
“พิการอย่างมีคุณค่า ดาตาบอดอย่างมีความสุข”

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.)

สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

ช่วง เรื่องจันทร์

ผู้นำดาตาบอดแห่งเมืองโนราห์

“พิการอย่างมีคุณค่า ตาบอดอย่างมีความสุข”

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.)
สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.)

ช่วง เรื่องจันทร์

ผู้นำคนตาบอด แห่งเมืองโบราณ

เรื่อง	ช่วง เรื่องจันทร์
เรียบเรียง	สิริลักษณ์ ยิ้มประสาทพร
ที่ปรึกษา	ทรงพล เจตนาวณิชย์ นวลทิพย์ ชูศรีโฉม
จัดทำโดย	สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๕๑๒-๘๘๒๓ โทรสาร ๐-๒๕๑๓-๘๘๒๔
สนับสนุนโดย	แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) ชั้น ๒ ตึกพัฒนาวิชาการ ศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์แห่งชาติ ถ.ติวานนท์ ต.ตลาดขวัญ อ.เมือง จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๙๕๑-๐๘๓๐, ๐-๒๙๕๑-๐๗๓๕

สารบัญ

หน้า

ช่วง เรื่องจันทร์

ผู้นำคนตาบอด แห่งเมืองโนราห์..... ๕

๑. เส้นทางชีวิต...ช่วง เรื่องจันทร์

ภูมิหลัง

อุบัติเหตุแห่งชีวิต

อุบัติเหตุทางรถยนต์

อุบัติเหตุทางความรัก

เสาหลักของลูก...

หัวหน้าของครอบครัว

“ตาแหะ” ของชุมชน

ระดมทุนเพื่อการกุศล

สัจจะเพื่อการอดออม

หักต่อสู้อย่างกล้าหาญ

เหตุเกิดที่เขาเจียก

ต่อสู้ในนามกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจียก

ช่วงชิงความได้เปรียบทางพื้นที่

ผลักดันเพื่อให้เขาเจียกเกิดการพัฒนายั่งยืน

ผู้นำคนตาบอดแห่งเมืองโนราห์

เข้าโครงการฝึกอาชีพ

รวมคนก่อตั้งสมาคม

เปิดสมาคม...เปิดร้านนวด

คนพิการตัวอย่างประจำปี ๒๕๕๗

๒. เส้นทางการพัฒนาคนตาบอดพัทลุง

องค์กรของคนตาบอด

สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง

รับตำแหน่งนายก

กิจกรรมของสมาคม

การค้นหาคคนตาบอด

ค้นหาข้อมูลคนตาบอด

ลงพื้นที่ไปหาคคนตาบอด

สร้างชีวิตใหม่ให้กับคนตาบอด

การทำโครงการ

ต้องรู้จักชี้แจงโครงการ

รู้ว่าเราทำโครงการไปเพื่ออะไร

โครงการที่ช่วยน้อง

การเป็นสมาชิกสมาคม

มีคคนตาบอดมาก แต่เป็นสมาชิกน้อย?

คนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก็ต้องดูแล

การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก

ร้านหวดของสมาคม

อาชีพหมอนหวด

หมอนหวดประจำร้าน

รูปแบบการจัดร้านหวด

แข่งกันที่ฝีมือและการบริการ

มีหน่วยงานรับรองมาตรฐาน

การสร้างแกนนำรุ่นต่อไป

จากคคนตาบอดไปสู่คคพิการทุกประเภท

ความหวังต่อไปของนายช่วง

จัดสวัสดิการให้คคนตาบอดทุกคน

ผู้แทนต้องมีค่าตอบแทน

การเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

สร้างโรงงานผลิตคคนตาบอด

จัดตั้งสถาบันคคพิการแห่งชาติ

หลักการงานของนายช่วง

หลักการสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่น

หลักการมีส่วนร่วม

หลักความเป็นธรรม ความยุติธรรม

หลักการฟังตนเอง

หลักการใช้ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของสมาคม

มีผู้นำองค์กรที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์

มีทุนเดิมของผู้นำที่เอื้อต่อการทำงาน

มีองค์ประกอบของทีมงานที่ดี มีความเข้มแข็ง

มีการประสานและทำงานเป็นทีมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

มีหน่วยงานให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงาน

ผลการงานของนายช่วง

เรื่องเล่าท้ายเล่ม...

เมื่อต้องมากอดบทเรียนชีวิตคนตาบอด..... ๖๕

๑. เยือนถิ่นเมืองหนังโบราณ

เตรียมตัว...มุ่งหน้าลงใต้

รู้จักเมืองลุง

ขบวนรถสายใต้

เห็นแล้วสัญลักษณ์ประจำจังหวัด : ภูเขาอกทะลุ

นี่ไง...ไทยโฮเทล

เข้าพบนายก...

ผอ.เปิดหัวเอง

ภารกิจนายก

นายกกับการเลือกตั้ง

เรื่องจันทร์ทวาร...

เที่ยวไปในงาน
ลูกทิมเรื่องจันทร์ทวาร
หาดแสนสุขลำปำ
อุทยานนกน้ำทะเลน้อย
เขาเจ็ยก
เยี่ยมบ้านลุง
วัดถ้ำสุมะโน
วัดเขาอ้อ
สะพานพระประชาธรรม

หวดกันถั่วหน้า
เหลือไว้แต่ภาพถ่าย
ของฝากจากลุง

๒. เก็บตกจากเวที...

เวที พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการออกแบบ
กิจกรรมการเรียนรู้
เวที การสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
คนตาบอดในท้องถิ่น

๓. แกลงการณ์...จากผู้ก่อการ(ดี)

“ความพิการ” ในสังคมไทยถูกทำให้คนรับรู้และเข้าใจ จากชุดความรู้ที่จำกัดในสังคม ทำให้การให้คุณค่าและความหมายกับ “คนพิการ” มีความผิดเพี้ยนบิดเบือนไปจากที่ควรจะเป็น และในกระแสดังกล่าวความเข้าใจหลักมักมองว่า “ความพิการ” เป็นภาวะไร้ความสามารถ และ “คนพิการ” ก็นำมาซึ่ง “ความเป็นภาระ” ต่อคนอื่นและสังคม ทุนจากความเป็นมนุษย์คนหนึ่งของคนหนึ่งที่ละเลยมองข้ามไปอย่างน่าเสียดาย สังคมไม่คิดที่จะทำอะไรเพื่อเผยแพร่งานคุณค่าและศักดิ์ศรีของคนพิการ และการละเลยหรือขับคนพิการออกนอกระบบสังคมนี้ ยังเป็นการกดขี่ข่มเหงมนุษย์ด้วยกันเอง ที่สร้างความเป็นทุกข์ยากลำบากให้คนพิการอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.)

ช่วง เรื่องจันทร์

ผู้นำคนตาบอด แห่งเมืองโนราห์

๑. เส้นทางชีวิต...ช่วง เรื่องจันทร์

ภูมิหลัง

ภาพถ่ายของนายช่วง เมื่อสมัยวัยหนุ่ม

ช่วง เรื่องจันทร์ เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นลูกนายช่วยกับนางฮั่น เรื่องจันทร์ มีพี่น้อง ๗ คน นายช่วง เรื่องจันทร์ เป็นลูกคนสุดท้อง พี่เพ่เดิมเป็นคนตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง มีนิสัยชอบช่วยเหลือสังคมตามแบบของแม่ที่คล้ายกับเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ประจำหมู่บ้าน และได้นิสัยรักความสะอาด ละเอียดถี่ถ้วน รอบคอบมาจากพี่ชายที่ทำงานเป็น สมุหบัญชี ของกองกำกับการตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง

หลังจากจบการศึกษาที่โรงเรียนช่างไม้ที่พัทลุงแล้ว นายช่วงเข้ารับราชการเป็นตำรวจ ได้ระยะหนึ่ง ประกอบกับลักษณะนิสัยประจำตัวที่ไม่ชอบความไม่เป็นธรรม จึงหันมาทำงานที่ สำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง ทำได้ประมาณสามสี่ปี เมื่อประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์พร้อมกับ ภรรยา จึงย้ายมาทำงานที่สถานธนาอนุบาล เทศบาลเมืองสตูล เมื่อภรรยาเสียชีวิตในอีกสองปี ต่อมา ในเวลาไม่นานตนเองก็ต้องมาประสบอุบัติเหตุรักร้ออีกครั้ง...

อุบัติเหตุแห่งชีวิต

ก่อนที่นายช่วงจะประสบอุบัติเหตุทั้งสองครั้ง เคยมีหมอดูเคยทักเขาว่า อย่าทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับรถยนต์ และห้ามไปตั้งถิ่นฐานอยู่ทางทิศตะวันตก เพราะจะนำหายนะและความสูญเสียมาสู่เขา แต่ตอนนั้นเขาไม่ได้สนใจ มาระลึกถึงคำทักท้วงของหมอดูได้ ก็ในตอนทีทุกอย่างสายไปแล้ว...

อุบัติเหตุทางรถยนต์

เมื่อเรียนจบ นายช่วงเริ่มทำงานครั้งแรกที่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง ตอนนั้นเขาอายุประมาณ ๒๐ - ๒๑ ปี ด้วยวัยหนุ่มและมีไฟในการทำงานเต็มเปี่ยม เขาจึงมุ่งมั่นตั้งใจทำงานในหน้าที่ด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรม “แต่ไหนแต่ไร นิสัยผมไม่ชอบเลยความไม่เป็นธรรม... เมื่อผมมารับราชการเป็นตำรวจ ได้ประมาณ ๖ - ๗ ปี ผมก็ถูกให้ออกจากราชการ เพราะจะไปพบเห็นความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้น แล้วผมทำอะไรไม่ได้... ชาวบ้านไปตัดไม้ ทำให้ไม้ล้มตายเพียงไม่กี่ต้น แต่ถูกตำรวจจับ แต่คนที่ตัดไม้เป็นพันๆ ท่อน ตำรวจไม่จับ...”

หลังจากออกจากราชการ นายช่วงก็มาทำงานเป็นลูกจ้าง ที่สำนักงานผู้ตรวจการราชการท้องถิ่นจังหวัด ในปีต่อมาก็ได้บรรจุเป็นข้าราชการที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง ความเป็นคนไม่เอาเปรียบคนก็ทำให้เขาอยู่ในระบบแบบนี้ไม่ได้นาน...

“ตอนที่ทำงานที่สำนักงานที่ดิน ผมเห็นชาวบ้านมาติดต่อราชการ มาคอยตั้งแต่เช้า รู้สึกว่าเขาน่าสงสาร คิดไปถึงว่าถ้าเป็นพ่อแม่เราจะรู้สึกอย่างไร พอคิดได้ดังนี้ พอเห็นคนแก่หรือชาวบ้านมาที่ไร ก็จะคอยถามว่า ลุงมาติดต่อเรื่องอะไร ถ้าเป็นเจ้าหน้าที่คนอื่นเขาจะทำให้คนที่มิผลประโยชน์เยอะๆ ก่อน แต่คนแก่หรือชาวบ้านที่นั่งคอยอยู่ข้างหน้าไม่เรียกสักที บางทีมานั่งคอยทั้งวัน ไม่ได้อะไรเลย... การไปติดต่อราชการ ถ้าจะให้เร็วต้องมีใส่ซองมีใต้โต๊ะ ผมอยู่ตรงนี้ จะรับก็ไม่อยาก จะไม่รับเลยก็ไม่ได้ บางครั้งผมก็ต้องเอาบ้างครั้งหนึ่ง บางครั้งผมก็รับมาแล้วคืนชาวบ้านไป บางรายเอาตั้งใส่มือผม ผมก็บอกว่าลุงเก็บไว้เถอะเอาไว้ซื้อกับข้าวนะ เพราะผมเห็นสภาพเขาแล้ว กว่าเขาจะได้เงินจำนวนนี้มาคงจะไม่ใช่ง่ายๆ บางทีอาจจะไปยืมใครเขามา ผมบอกมาให้เขาเก็บไว้เถอะ พอกลับมาที่ทำงาน ก็ถูกเพื่อนด่าว่า ไอ้ห้า ทำไมมึงทำแบบนี้ เสียราคาหมด”

นายช่วงทำงานที่นี่ได้ประมาณ ๔ ปี ในช่วงนี้เขาก็ทำธุรกิจรถสิบล้อพร้อมกันไปด้วย โดยรับจ้างขนส่งสินค้าจากเหนือบ้าง จากอีสานบ้างแล้วก็ขนส่งใต้ ตอนนั้นเขาอายุได้ ๓๐ ปี ด้วยความที่เขามีลูกและกำลังสร้างครอบครัว จึงตั้งใจทำงานเพื่อสร้างตัวสร้างฐานะ แต่ความรีบร้อนก็ทำให้ขาดความรอบคอบ เขาจึงเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์พร้อมกับภรรยา อุบัติเหตุครั้งนั้นทำให้ภรรยาเขาสลบไป ๙ วัน เพราะกะโหลกยุบ ตอนนั้นลูกเขาทั้ง ๔ คน ก็ยังเล็ก อายุไล่ๆ กัน

คือประมาณ ๖-๑๐ ปี และหลังจากเขาที่พักรักษาตัวแล้ว ก็ออกมาสมัครเข้าทำงานต่อที่สถานธนาอนุบาล เทศบาลเมืองสตูล ในเวลาสองปีต่อมาภรรยา ก็เสียชีวิตลง...

“หลังจากที่ประสบอุบัติเหตุ ธุรกิจเกี่ยวกับรถยนต์ก็เป็นอันจบลงไปได้ด้วย ตอนนั้นผมไม่รู้ว่าจะทำอะไร เขามีสอบอะไร ผมก็ไปสอบ แล้วก็ไปติดที่เทศบาลเมืองสตูล ช่วงนั้นภรรยาออกจากโรงพยาบาลแล้ว เราไปเช่าห้องแถวอยู่ด้วยกันที่นั่น... มีอยู่วันหนึ่ง ก็มีนกแสกบินเข้ามาคือ ห้องแถวที่ผมอยู่มีห้าถึงหกคูหา แต่นกบินมาเกาะที่บ้านผม มาเกาะหน้าบ้านยังไม่เท่าไร แต่มีบินเข้ามาเกาะบนชื่อกานในบ้าน ผมไล่เท่าไรนกก็ไม่ยอมออกไป ตอนนั้นผมรู้แล้วว่า นี่คือ มัจจุราชที่มาเยือนเรา ตอนนั้นผมคิดถึงแม่ เพราะแม่อายุมากแล้ว คิดว่าในบ้านเราจะต้องมีคนเป็นอะไร ผมจึงกลับพัทลุงทันทีเลย ไปเล่าให้แม่ฟัง แม่บอกว่าในบ้านเราคงจะมีเรื่องไม่ดี ให้ไปทำบุญ ผมก็นิมนต์พระมาสวด บัณฑิตความ จากนั้น ผมก็ไปดูหมอกกับภรรยา หมอดูบอกว่าชะตาถึงคาคแล้ว ผมก็เลยปล่อยนกปล่อยปลา เรียกว่ามีอะไรที่ทำได้ผมทำหมด... จากนั้นภรรยาผมก็ไม่สบายมีไข้ ผมก็ซื้อยาไปให้กิน ภรรยาบอกว่าค่อยยังชั่วแล้ว ผมก็บอกเขาว่า ฉันเดี๋ยวผมออกไปข้างนอก สักพักจะกลับ พอผมกลับมา ภรรยาเสียชีวิต... ลูกเล่าให้ฟังว่า คืนนั้น ก่อนที่แม่จะไป แม่เรียกลูกไปคุยแล้วก็เอาเงินแบ่งให้ลูก บอกว่า ถ้าไม่มีแม่แล้วจะได้มีเงินเอาไว้ใช้ ลูกยังว่า ไม่รู้แม่เอาอะไรมาพูด ไม่เอาไม่ดีเลย... สาเหตุที่เขาเสียชีวิตเพราะอาการสืบเนื่องจากอุบัติเหตุด้วย เขาเป็นบาดทะยัก แต่ตอนนั้นผมไม่รู้ว่าเขาเป็นอะไร จึงไม่ได้ฉีดยาอย่างต่อเนื่อง...”

อุบัติเหตุทางความรัก

จากนั้นนายช่วงก็ต้องรับภาระเลี้ยงลูกต่อมา และก็ยังทำงานที่เทศบาลเมืองสตูลต่อ ซึ่งในเวลาต่อมาก็มีผู้หญิงเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตหลายคน บางคนอยากจะมาช่วยดูแลลูกๆ ไปด้วย... “แต่ผมไม่ได้จริงจังกับเขา เขาจึงคิดสั้นๆ ว่า เมื่อตัวเองไม่ได้ คนอื่นก็อย่าได้ด้วยเหมือนกัน... นั่นเองที่ทำให้ผมมีสภาพแบบนี้มาจนถึงทุกวันนี้... เขาอาจจะคิดคุณไม่ก็ปี แต่ผมต้องติดไปตลอดชีวิต”

จากอุบัติเหตุในครั้งนี้ ทำให้เขารู้ว่า “ความรักทำให้คนตาบอด” นั้นเป็นเช่นไร เวลาใครถามเขาว่า ทำไมถึงตาบอด เขาจึงตอบติดตลกว่า “เป็นเพราะความรัก...ความรักทำให้คนตาบอด” เพราะสำหรับเขาแล้วมันเป็นเช่นนั้นจริงๆ

เสาหลักของลูก...

ในช่วงที่นายช่วงต้องสูญเสียดวงตาทั้งสองข้าง ชีวิตเขาต้องทนทุกข์มีดมน จนเกือบคิดสั้น เนื่องจาก หนึ่งคือ รับสภาพตัวเองไม่ได้ และสองคือ ไม่อยากจะเป็นภาระของครอบครัว...

“เหมือนเราเดินอยู่ในห้องที่มีแสงไฟสว่าง พอไฟดับทุกอย่างก็มืดลง เราก็ต้องหยุดเดิน ถ้าเดินต่อแล้วเราก็ต้องชน เมื่อหยุดแล้วก็ตั้งสติ แล้วความสว่างจะเข้ามาเอง” แต่ในช่วงนั้น ก่อนที่ความสว่างจะเข้ามา เขาก็ต้องทนทุกข์กับสภาพที่เป็นอย่างแสนสาหัส...

“พอเกิดอุบัติเหตุ ผมต้องนอนอยู่โรงพยาบาลถึง ๔ เดือน จากนั้นก็กลับมาอยู่บ้านที่เขาเจียกที่พัทลุง พาลูกทั้ง ๔ คนมาด้วย ตอนนั้นแม่ผมก็อายุมากแล้ว ผมมีพี่น้อง ๗ คน (ผมเป็นคนเล็ก) ผมไม่อยากให้พี่น้องเป็นภาระถึง ๕ คน เพราะคิดว่าตัวเองทำอะไรไม่ได้แล้ว ตามบอดมองไม่เห็น เลี้ยงก็ไม่โต แต่เด็กลูกผมกำลังจะโต ยังมีอนาคต ผมก็เลยคิดจะฆ่าตัวตาย คิดจะตัดช่องน้อยแต่พอตัว...

แม้ว่าชีวิตจริงจะรัดทศ แต่นายช่วงก็มักจะเล่าให้คนอื่น ๆ ฟังอย่างติดตลกๆ ว่า “คนตาบอดจะไปหาอะไรมาได้ นอกจากผ้าขาวม้า แต่พอเอาผ้าขาวม้ามาผูกคอ ก็กลัวจะหายใจไม่ออก ก็เลยไม่ได้ตาย และสมัยก่อนบ้านเราก็มีบ่อน้ำ ก็เลยคิดจะไปกระโดดบ่อน้ำ พอไปถึงที่ปากบ่อน้ำ ถ้าเราโดดโดยเอาหัวโหม่งลงไป ก็กลัวจะสำลักน้ำ ก็เลยไม่ได้ตายอีก”

เมื่อเขามาคิดเปรียบเทียบกับบ้าน หากตนเองเป็นเสา ภรรยาเป็นคาน เมื่อต้องเสียทั้งคู่แล้ว ลูกจะอยู่ได้อย่างไร ประกอบกับการได้รับกำลังใจจากครอบครัว ทั้งแม่ พี่ชาย พี่สาว และลูก ๆ จึงเกิดกำลังใจที่จะอยู่ต่อและต่อสู้อีกครั้งหนึ่ง แต่กว่าเขาจะผ่านตรงนี้มาได้ก็ใช้เวลาสามถึงสี่ปี...

“ผมคิดถึงลูก คิดว่าเราอยู่ต่อไปเถอะ ลูกทำการบ้านเสร็จ ยังได้มานอนหนุนแขนเราดูโทรทัศน์ คนหนึ่งนอนข้างขวา คนหนึ่งนอนข้างซ้าย เราทำอะไรให้ลูกไม่ได้ แต่เราให้กำลังใจลูกได้ พุดคุยสอนลูกได้ ว่าอะไรดีไม่ดี...”

ทั้งที่ความจริงตอนนั้นตัวผมไม่มีอะไรจะให้ลูกเลย ลูกผมต้องทำงานตั้งแต่เล็ก ต้องตื่นแต่ตีห้า ไปช่วยงานข้างบ้าน กวาดขี้หมู ล้างจาน เขาให้เดือนละ ๑๐๐ บาท ลูกผมก็ได้เงินตรงนี้แหละไปโรงเรียน...”

แม้ว่าปัจจุบัน ลูกของนายช่วงทั้งสี่คนจะเรียนจบ มีงานทำ และมีครอบครัวที่มีความสุขแล้วก็ตาม... ลูกชายคนโต (๒๕๑๑) เรียนช่างก่อสร้าง ตอนนี้อยู่ทำงานและสร้างครอบครัวอยู่ที่นครราชสีมา ลูกสาวคนที่สอง (๒๕๑๒) อยู่กับครอบครัวที่นครศรีธรรมราช ลูกชายคนที่สาม (๒๕๑๔) และคนที่สี่ (๒๕๑๕) ทำงานอยู่ที่สถานีโทรทัศน์ช่อง ๑๑ ที่กรุงเทพฯ... แต่เมื่อระลึกถึงเรื่องนี้ นายช่วงก็มักจะพูดเสมอว่า “ผมไม่มีโอกาสภูมิใจในตัวลูกเลย ลูกผมควรจะมีใจในตัวเอง เขาส่งเสียตัวเองทั้งนั้น ผมไม่ได้ช่วยอะไรเขาเลย... ผมเสียใจเสียด้วยซ้ำ ที่ผมให้แต่ชีวิตเขา แต่ผมไม่ได้ให้อนาคตเขาเลย เขาสร้างอนาคตของเขาเอง...”

แม้ว่านายช่วงจะทำอะไรให้ลูกไม่ได้ แต่ครั้งหนึ่งเขาก็เคยเป็นกำลังใจให้ลูก และตอนนี้ลูกๆ ของเขาก็กลายเป็นกำลังใจให้เขาในการทำงาน... “ลูกชายสองเล็กเคยขอย้ายลงมาประจำสถานีที่หาดใหญ่ เพื่อที่จะได้มาอยู่ใกล้ๆ กับผม เขาเป็นกำลังใจให้ผมมาก ช่วงวันหยุดเสาร์อาทิตย์เขาจะเอารถมารับผมไปลงพื้นที่ไปค้นหาคนตาบอด ไปเยี่ยมคนตาบอดกับผม เขาบอกว่า คนตาบอดที่พัทลุงจะลำบาก ถ้าไม่มีพ่อ... เขาย้ายมาอยู่ได้ ๙ เดือน และในระยะหลังที่เกิดเหตุการณ์ไม่สงบที่ภาคใต้ เขาต้องลงไปทำงานในพื้นที่ตลอด ผมก็เป็นห่วงเขา ผมบอกให้เขาย้ายกลับกรุงเทพฯ เลย เพราะแทนที่ลูกมาอยู่ใกล้ พ่อจะมีความสุข พ่อกลับไม่สบายใจ เพราะเป็นห่วงลูกอีก แล้วผมก็ไม่อยากให้เขาต้องแยกกับครอบครัว ผมบอกว่า ตำแหน่งหน้าที่การงานอาจจะไปเข้าหน่วยก็ไม่ใช่ไร แต่ว่าต้องให้ครอบครัวมีความสุขด้วย แล้วก็ไม่ต้องเป็นห่วงพ่อ พ่อยังสบายดี...”

นายช่วงบอกว่า “ถ้าผมตายไปเสียตั้งแต่ตอนนั้น ก็ไม่มีใครมาสร้างอนุสาวรีย์ให้ผมหรอก และโชคดีที่ผมไม่ใช่อนุสาวรีย์ ผมก็ยังมีโอกาสได้บอกเขา แนะนำเขาได้... ตอนนี้มีผมมีหลานๆ ๕ – ๖ คนแล้ว” (ยิ้ม)

หัวหน้าของครอบครัว

ในช่วงที่นายช่วงกลับมาอยู่บ้านนั้น แม้ว่าเขาจะตาบอด แต่อะไรที่เขาสามารถจะทำ จะช่วยแบ่งเบาภาระของที่บ้านได้ เขาจะทำโดยไม่เกี่ยงงอนเลย ในขณะที่พี่ๆ ต้องทำงาน จึงเหลือเขาอยู่บ้านกับแม่... “ช่วงนั้นแม่ผมก็แก่แล้ว ทำอะไรไม่ไหว หากผมทิ้งแม่ไป แล้วแม่จะอยู่อย่างไร ก็ต้องเป็นหน้าที่ผม ที่ต้องเป็นคนเลี้ยงแม่ ผมทำทุกอย่าง ทั้งอาบน้ำให้แม่ ซักผ้า หุงข้าว ทำกับข้าว กวาดบ้าน ถูบ้าน... ผมภูมิใจว่า ผมก็ยังได้ช่วยดูแลแม่ ประคับประคองแม่ แม้ว่าผมจะตาบอด...”

หลังจากนั้นเขามีปัญหาเรื่องหู ความที่ไม่มีแก้วหู จึงทำให้มีน้ำใสๆ ไหลออกจากหูตลอดเวลา เขาจึงต้องไปหาหมอที่โรงพยาบาล และไปๆ มาๆ รักษาอยู่นานหลายเดือนกว่าจะหาย และที่นี้เอง ก็ทำให้ได้พบคุณเพ็ญศรี ชูเผือก ซึ่งพาลูกมารักษาตัวที่โรงพยาบาลเหมือนกัน... “ตอนนั้นผมอายุ ๔๕ ปี แม่ผมท่านเสียช่วงนั้นพอดี ผมก็ไม่มีใคร ก็เลยพูดกับคุณเพ็ญศรีว่า คงจะต้องหาใครมาช่วยงานที่บ้านสักคน... ถ้าไปเช่ากลับเย็น ผมให้เดือนละ ๕๐๐ บาท ถ้าไปเย็นกลับเช้า ผมให้ ๑,๐๐๐ บาท ถ้าไปแล้วไม่กลับผมให้หมดเลย (หัวเราะ) ผมก็พูดตลกๆ กับเขา เพราะตอนที่ผมมาอยู่โรงพยาบาลผมไม่เคยเครียด ผมชอบพูดตลกๆ คนไข้เตียงข้างๆ ก็ได้หัวเราะสนุกไปกับผมด้วย... คุณเพ็ญศรีเขาเป็นคนที่เมตตา ไม่รังเกียจที่จะดูแลคนพิการ เขาก็มาดูแลผม ตอนนั้นลูกผมสี่คนก็จบ ปวช. ปวส.กันแล้ว เขาก็แยกย้ายกันออกไปหางานทำ ผมก็เลยรับบทเป็นหัวหน้าครอบครัวอีกครั้ง และมีคุณเพ็ญศรี เป็นแม่บ้านให้เรื่อยมา...”

“ตาแนะ” ของชุมชน

ชุมชนเขาเจ็ยก ตั้งอยู่ในตำบลเขาเจ็ยก บนถนนสายพัทลุง-ตรัง ชาวบ้านที่ส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ ทำนา ทำสวน รับราชการ รับจ้าง อาชีพเสริม คือ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย จุดแข็งของชุมชนด้านเศรษฐกิจคือ มีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ ประชาชนมีงานทำ มีอาชีพเลี้ยงครอบครัวได้ ส่วนสิ่งที่เป็นจุดอ่อนคือ คนในชุมชนมีการเล่นพนันกันมาก ขาดการอดออม ทำให้เกิดปัญหาเรื่องหนี้สินตามมา...

ในช่วงที่นายช่วงพักพิงอยู่ที่บ้าน มักมีเพื่อนบ้านแวะเวียนมาเล่าสารทุกข์สุขดิบให้ฟัง ในเวลาไม่นานที่บ้านก็ได้กลายเป็นศูนย์รวมข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน โดยพวกผู้ชายมักจะมาพูดคุยเรื่องการประกอบอาชีพ การเมือง ส่วนผู้หญิงจะมาระบายความทุกข์ จึงให้คำปรึกษาแนะนำไป และมีการลงนำไปปฏิบัติ จนได้สมญานามว่าเป็น “ตาแนะ” เนื่องจากมีพื้นฐานความคิดที่ว่า “ความทุกข์ของคนอื่น คือ ทุกข์ของเรา” จึงชอบที่จะช่วยเหลือแนะนำผู้อื่น ซึ่งจากปัญหาที่ผู้คนมักมาเล่าให้ฟัง เมื่อสรุปประมวลแล้วส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเรื่องการเงิน จึงเกิดแนวความคิดและริเริ่มจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ในเวลาต่อมา...

ระดมทุนเพื่อการกุศล

“บ้านผมอยู่ที่ตำบลเขาเจ็ยก ที่ตำบลมีภูเขา ชื่อ เขาเจ็ยก และข้างๆ ภูเขามีสวัด ชื่อ วัดเขาเจ็ยก พอลูกไปโรงเรียนก็จะไปนั่งที่วัด ไปนั่งคุย ไปสนทนากับพระที่วัด...

บางวันไม่ได้ไปวัด ก็นั่งอยู่ที่บ้าน เพราะที่บ้านผมเหมือนศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เป็นครอบครัวใหญ่ และพ่อแม่ก็เป็นที่รู้จักของคนในหมู่บ้าน จึงมีคนเวียนเข้าเวียนออกทั้งวัน ตั้งแต่ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น ข้าราชการ เพื่อนบ้าน เข้ามาปรึกษาเรื่องนั้นเรื่องนี่ตลอด เพราะว่าผมเคยเป็นคนตาดีมาก่อน ผมก็พอมีความรู้มีประสบการณ์ชีวิตที่จะแนะนำเขาได้บ้าง...

ยิ่งในช่วงที่ลูกทำงานทำการแล้ว ผมก็ยิ่งว่างมาก ก็ยังมีคนแวะเวียนมาตลอดเลย จำได้ว่า บางครั้งผมซาวข้าว จะตั้งหม้อหุงข้าว พอดีมีคนมาหา ก็กะว่า เตียวไปคุยกับเขาก่อน สักพักพอเขากลับ ข้าวคงสุก ได้กินพอดี แต่ที่ไหนได้ คุยไปครึ่งวัน มาดูข้าว ข้าวยังเป็นน้ำอยู่เลย เพราะลืมกดไฟหุง พอกดไฟหุง ก็มีคนมาเรียกอีก เราก็ไปคุยกับเขาก่อน มาดูอีกที่ ข้าวก็ยังไม่สุก เพราะปลั๊กยังไม่ได้อัด...

การที่ผมเป็นจุดศูนย์กลางในการพูดคุย ผมจึงรับรู้ปัญหาของชาวบ้านแทบทุกเรื่อง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม ไม่เว้นแม้แต่เรื่องการเมือง แล้วมันก็ทำให้ผมวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของชุมชนออก ว่ามันเกิดจากสาเหตุอะไร เมื่อมองเห็นสาเหตุของปัญหาของเขาแบบนี้แล้ว ผมก็มาคิดว่า แล้วเราจะช่วยเขาอย่างไร เพราะตอนนั้น ผมมีความคิดที่ว่า ทุกข์ของคนอื่นก็คือทุกข์ของเราด้วย...

บางคนคุยกัน แนะนำกันเสร็จ ก่อนจะไป ก็ขอยืมตั้งผมอีก ๓๐๐ บาทบ้าง ๕๐๐ บ้าง ผมรู้สึกว่ามันไม่ได้ประโยชน์เลย คือเงินจำนวนนี้ เขาจะไปทำอะไรได้ เต็มวันก็หมดไป พอคนนั้นรู้ว่าคนนี้ยืมได้ วันหลังก็มายืมผมบ้าง ครั้นจะไม่ให้ก็ไม่ได้อะไร แต่ผมรู้สึกว่ามันชกจะไม่ได้รับการแล้ว จึงคิดว่าเราจะต้องทำอะไรสักอย่าง...

จากที่ผมวิเคราะห์ดู ในหมู่บ้านของผมมีคนที่ได้รับราชการกันมากก็จริง แต่ก็ไม่ค่อยมีเงินหรือในส่วนของแม่บ้านเอง ก็ไม่มีเงินทุนจะทำกิน ผมก็เก็บข้อมูลตรงนี้ไว้...

มาสบโอกาสที่ตรงที่ คนที่แวะเวียนมาเล่าปัญหาให้ผมฟัง มีอยู่คนหนึ่ง ชื่อ สวัสดิ์ เขาเป็นข้าราชการในจังหวัด เขาจะจัดงานปีใหม่ทุกปีในหมู่บ้าน แต่จัดเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมการขึ้นปีใหม่ เช่น ให้เด็กหาของขวัญชิ้นละ ๒๐ บาท มาจับของขวัญแลกกับเพื่อน มีคนบริจาคสิ่งของมาเป็นรางวัลจับของขวัญบ้าง มีการต้มข้าวต้มเลี้ยงผู้สูงอายุ ผมเห็นว่าเขาทำมาหลายปี แต่ว่าทำแล้ว เมื่อจบ ก็จบกันไป...

ปีนั้นปี ๒๕๓๘ ผมก็บอกเขาว่า ปีนี้ผมขอร่วมงานด้วยคนนะ เพราะผมต้องการระดมเงิน มาตั้งเป็นกองทุนพัฒนาอาชีพ หมู่ที่ ๙ ผมวางแผนและเตรียมงานโดยประชุมกับเพื่อนในทีม ซึ่งมี ๕ คน คือ สวัสดิ์ สุวินิต บุญธรรม สมปอง และลอย โดยจะจำหน่ายบัตรปีใหม่ เป็นบัตรเลข ๓ ตัว จะพิมพ์ไป ๑,๐๐๐ ใบ ขายบัตรละ ๒๐ บาท แล้วทางบัตรก็สามารถนำไปจับรางวัล รางวัลใหญ่สุดคือพัดลม นอกจากนั้นก็ยังมีไม้แขวนเสื้อ ตะกร้า ถังน้ำ ฯลฯ ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับการบริจาคมา แล้วก็เพื่อนๆ ในทีมก็ช่วยๆ กันหามาด้วย ผมตั้งเป้าไว้ว่าขายบัตร ๑,๐๐๐ ใบ ก็จะต้องได้เงินประมาณ ๒๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเงินที่รวบรวมมาได้นี้ก็จะมาตั้งเป็นกองทุนให้ชาวบ้านได้กู้ยืมไปใช้ในการพัฒนาอาชีพ...

ตอนแรกเพื่อนๆ ก็ไม่มั่นใจว่าจะขายได้หรือ ผมก็บอกว่า ได้สิ มันอยู่ที่เรา เราต้องอธิบายให้ชาวบ้านเขาเข้าใจว่า แคเงิน ๒๐ บาท ต่อไปคุณจะได้ใช้เป็นพันๆ บาทเลย เพราะเราจะนำมาตั้งเป็นกองทุนให้ชาวบ้านได้หยิบยืมไปใช้กัน เป็นกองทุนช่วยเหลือพวกเราตัวเอง

ในที่สุดในเวลาแฉับเดียว บัตรก็ขายหมดเกลี้ยงเลย บางคนก็ซื้อใบสองใบ บางคนก็ซื้อห้าสิบใบ พอหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว เงินก้อนนี้ก็เหลืออยู่ประมาณ ๑๗,๐๐๐ บาท จากนั้น เราก็เชิญผู้ใหญ่บ้าน อสม. มาประชุมรับทราบ และทำระเบียบการกู้ยืมเงินของหมู่บ้าน (ทำเฉพาะในหมู่บ้านเขาเจียก) แล้วก็มีการเลือกประธานกลุ่ม รองประธาน เหนรัญญิก ฝ่ายติดตามเงินกู้ฯ ฯลฯ ส่วนผม สวัสดิ์ สุวินิต ลอย ก็ถอยออกมาเป็นที่ปรึกษา ให้ในหมู่บ้านเขาบริหารจัดการกันเอง...

ระเบียบการกู้ยืมเงินที่กำหนดไว้ เช่น คนที่อยู่ในหมู่บ้าน ทุกคนมีสิทธิ์กู้ยืมเงิน แต่ว่าในครอบครัวเดียวกันห้ามกู้พร้อมกัน คือ ครอบครัวให้กู้ได้ ๑ คน และกู้รายละไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท ให้กู้ได้ไม่เกิน ๑๐ เดือน คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๓ บาทต่อเดือน คนที่กู้ต้องส่งคืนอย่างช้าไม่เกิน ๑๐ เดือน ทั้งต้นทั้งดอก ซึ่งดอกนี่จะต้องกลับมาเป็นต้นทุนต่อไป

ตอนนั้น จากเงินที่มีอยู่ ๑๗,๐๐๐ บาท เราให้กู้ได้ ๘ คน และให้ส่งทั้งต้นและดอกคืนเดือนละ ๒๐๐ บาท เท่าๆ กันทุกเดือน จากนั้นก็ค่อยมีผู้กู้รายใหม่หมุนเวียนกันเข้ามา เราทำ

แบบนี้มาได้ ๒ ปี ผมก็รู้สึกว่าจะไม่เข้าทำอีก เพราะการกู้คือการสร้างหนี้ แต่ไม่ได้ให้เขาอดออมเลย ไม่ได้สร้างฐานะ ไม่ได้สร้างความเข้มแข็งให้กับตัวเอง...”

สัจจะเพื่อการอดออม

“จุดเริ่มต้นคือ เงินที่เขาмаกู่ไปรายละ ๒,๐๐๐ บาท ผมก็แนะนำแนวทางการทำมาหากินให้เขาไปหลายคน โดยพยายามให้เขานำไปลงทุน ให้ออกดอกออกผล เช่น ไปเหมาของที่ตลาดในเมืองมาขาย เช่น ผักสด ผลไม้ ของสด ของแห้ง ฯลฯ แล้วเอามาซังกินโลขายปลีกในหมู่บ้านเรา ไปซื้อเข้ามาขายกลางวันเย็น อย่างนี้ได้กำไรทุกวัน หรือคนที่ไม่มีสถานที่ทำมาค้าขาย แต่มีรถ ให้ทำตลาดเคลื่อนที่แทน ให้ดูว่าคนเขาต้องกินต้องใช้อะไร เช่น ข้าวสาร หอม กระเทียม น้ำปลา ฯลฯ แล้วก็ไปซื้อมา แล้วดูวันไหนมีตลาดนัดบ้าง เข้ามีที่ไหน เย็นมีที่ไหน ก็ไปจอดรถขายที่นั่น หรือถ้าผ่านวัดที่ไหน เขามีงานเราก็แวะขายได้ และเงินที่ได้ ก็มาส่งคืนให้กับกองทุนเดือนละ ๒๐๐ บาท...”

จริงอยู่ที่ว่า ไม่มีหมูคนจนในหมูคนขยัน หากไม่เกีย่งงาน เล็กๆ น้อยๆ ก็สามารถเป็นเงินเป็นทองได้ แต่ว่าถ้าไม่รู้จักอดออม มีแต่กู้แล้วกู้ ก็เท่ากับยังเป็นการสร้างหนี้ อย่างนี้คงจะไม่ได้การ...

“ผมก็มาคิดว่า เงิน ๒๐๐ บาท เขาจะต้องเก็บวันละ ๗ บาท ถ้าให้เขาเก็บวันละ ๑๐ บาทละ จะมีเงินเพิ่มขึ้นมาอีกวันละ ๓ บาท คิดเป็นเดือนก็เกือบ ๑๐๐ บาท เงินที่เพิ่มมานี้ น่าจะให้คนมาถือหุ้นด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อคิดได้ดังนี้ จึงพัฒนามาเป็นกลุ่มสัจจะกองทุนพัฒนาอาชีพ มีลักษณะเป็นกลุ่มออมทรัพย์ ที่ให้ทุกคนมาสมัครเป็นสมาชิกและให้ถือหุ้น ต่ำสุดหุ้นละ ๑๐ บาท ต้องมีการออมเท่ากันทุกๆ เดือน คือ จะต้องมีสัจจะ กำหนดจำนวนเท่าไร จะมาฝากวันไหน จะต้องตรงเวลา ไปทั้งปี จนเมื่อสิ้นปีจึงมีการเปลี่ยนแปลงได้...

จากเงิน ๑๗,๐๐๐ บาท ในปีแรก ก็เพิ่มมาเป็น ๓๕,๐๐๐ บาท ในสองปีต่อมา คนที่เป็นสมาชิก ถ้ามาฝาก ทางกลุ่มก็จะมีดอกเบี้ยให้ พอสิ้นปีก็ยังมีเงินปันผลให้ แล้วก็สิทธิที่จะกู้ได้มากขึ้นด้วย โดยมีเพดานเงินกู้สูงสุดคือ ๕,๐๐๐ บาท แต่ถ้าไม่ได้เป็นสมาชิก ก็ยังคงกู้ได้แค่รายละ ๒,๐๐๐ บาทเหมือนเดิม แต่พอสิ้นปีจะไม่มีปันผล ไม่มีดอกเบี้ยเงินฝากให้ สุดท้ายเขาก็เลยมาสมัครเป็นสมาชิกกันหมด...

ในช่วงที่พัฒนาเป็นกลุ่มสัจจะออมทรัพย์นี้ จะขยายสมาชิกมาเป็นทั้งตำบล คือ ตำบลเขาเจ็ยก ก็ทำมาได้อีกสองปี ตอนนั้นจึงเริ่มมีหมู่บ้านที่อยู่ติดกันดูงาน แล้วเขานำกลับไปทำบ้าง แต่ทำไมไม่สำเร็จ เพราะกรรมการเขาไม่เข้มแข็ง ไม่ค่อยติดตามเงินกู้ ฯลฯ เมื่อเห็นอย่างนั้น ก็คิดว่าแล้วเราจะช่วยเขาอย่างไร ก็เลยมาแก้ปัญหาระเบียบของเรา โดยเพิ่มให้หมู่บ้านเขาเข้ามาเป็นสมาชิกได้ด้วย...

ครั้งแรก ช่วงที่เป็นกองทุนพัฒนาอาชีพนั้นเราทำเฉพาะหมู่ ๙ ครั้งที่สอง เป็นกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ก็แกะระเบียบ มาเป็นทั้งตำบลเขาเจ็ยก และครั้งที่สามก็แกะระเบียบอีก ขยายจากในตำบลเราออกไปหมู่บ้านข้างเคียงด้วย จากสมาชิกที่มีอยู่ ๕๒ คน ตอนนี้มีสมาชิกราวๆ ๔๐๐ – ๕๐๐ คน ตอนนี้มีทางกลุ่มมีเงินกว่า ๕ ล้านบาท...

ที่เขาพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้ได้ เพราะส่วนหนึ่งเขามีคณะกรรมการที่เข้มแข็ง เช่น มีกรรมการคนหนึ่ง เขามีประสบการณ์สูง เพราะเคยเป็นข้าราชการตรวจสอบบัญชี ชี ๘ มาก่อน เขาก็มาช่วยทุกอย่างเลย ตั้งแต่การทำระเบียบข้อบังคับ ตรวจสอบบัญชี ตัดลูกหนี้ที่ไม่ดีทิ้งออกหมด ส่วนตัวผมเองตอนนี้ถอยห่างออกมา เพราะไม่ค่อยมีเวลา แต่ประธานกลุ่มเขามีอะไรก็ยังมาปรึกษาผมอยู่เป็นประจำ...”

ปัจจุบัน ชุมชนในตำบลเขาเจ็ยกเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ประชาชนสนใจข่าวสารบ้านเมือง มีการประชุมภายในหมู่บ้าน/ชุมชน มีการรวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพ มีความสามัคคีให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน ผลผลิตสำคัญในชุมชน/หมู่บ้าน เพื่อจำหน่าย ทำรายได้เข้าชุมชน เช่น ข้าว ยางพารา ผลไม้ ผลผลิตจากการเลี้ยงสัตว์ ผ้าทอ ไข่เค็ม ขนมหอม (วันมะพร้าว)

หนักต่อสู้แห่งภูผา

ปี ๒๕๓๙ ขณะที่นายช่วงทำเรื่องกองทุนพัฒนาอาชีพอยู่นั้น ก็ยังมีคนมาเล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้อยู่ตลอดเวลา ความที่เป็นคนไม่นิ่งเฉยต่อเรื่องที่เขาเห็นว่าไม่เป็นธรรม เขาจึงเข้าไปเกี่ยวข้องกับหลายเรื่อง และบางเรื่องที่เขาเข้าไปเกี่ยวข้องนั้น บางทีก็ต้องใช้ชีวิตเป็นเดิมพันเลยทีเดียว...

เหตุเกิดที่เขาเจ็ยก

“เขาเจ็ยก” เป็นชื่อของภูเขาเล็กๆ ลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลเขาเจ็ยก ประชาชนในตำบลได้นำเอาชื่อของภูเขาลูกนี้มาเป็นชื่อของตำบล ตั้งแต่เริ่มมีการแบ่งเขตการปกครองเป็นหมู่บ้านเป็นตำบลมาจนถึงปัจจุบัน...

“ตอนนั้นบ้านผมอยู่เยื้องกับภูเขาเจ็ยก ซึ่งภายในมีถ้ำ ในถ้ำก็มีพระพุทธรูปปูนปั้นปางไสยาสน์องค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่ และยังมีพระพุทธรูปปางอื่นๆ อีก ๓๙ องค์ สมัยเด็กๆ ถ้าวาง ผมมักแอบมานอนหลับที่นี้เป็นประจำ เพราะข้างในเจ็ยกสงบและอากาศเย็นสบายดี...”

แต่ก็มีนายทุนที่ได้รับสัมปทาน (โรงโม่หิน) เขามาระเบิดภูเขา แรงระเบิดของภูเขาเสียงดังสนั่นหวั่นไหว และสั่นสะเทือนมากจนสนามกีฬาและสระว่ายน้ำที่อยู่ในบริเวณนั้นใช้ไม่ได้ ชาวบ้านปลุกบ้านเรือนอาศัยอยู่รอบๆ เขาก็เดือนร้อน เพราะแรงระเบิดแต่ละครั้งทำให้มีเศษฝุ่น เศษหินจะกระเด็นออกมา ความแรงของการระเบิดยังทำให้บ้านเรือนแตกกร้าว ชาวบ้านไม่มีความมั่นคงปลอดภัยในการอยู่อาศัยเลย จำได้ว่า ตอนนั้นบ้านผมยกพื้น ผมยืนอยู่บนบ้าน แรงระเบิดทำให้ชื่อบ้านสะเทือนเลย

เศษหินที่ก้อนใหญ่กระเด็นไปไม่ได้ไกลก็จะตกอยู่บริเวณรอบๆ ภูเขา ส่วนเศษฝุ่นผงที่ละเอียดก็จะปลิวลอยไปในอากาศ ไปเกาะตามบ้านเรือน ข้าวของเครื่องใช้ภายในบ้านของชาวบ้านด้วย ตอนนั้นเพื่อนผมที่ชื่อลอย เขามีรถอยู่คนหนึ่ง ล้างและจอดไว้หน้าบ้าน แล้วก็เข้าบ้านไป พอสักพักออกมา เขาก็ตกใจว่า รถเป็นอะไร ทำไมสีลอกหมดเลย ที่แท้เป็นฝุ่นหินที่มาจับรถเขาจนขาวไปหมด นี่คือน้ำที่พิสูจน์ด้วยตาได้ แล้วมีปัญหาเรื่องมลพิษทางอากาศด้วย อากาศที่เราหายใจเข้าไปก็ไม่บริสุทธิ์ ก็มีผลต่อสุขภาพอนามัยอีก...

ปัญหาที่เกิดขึ้นนี้ เคยมีคนออกมาเรียกร้องอยู่พักหนึ่งเหมือนกัน แต่ก็เงียบไปเพราะว่าเขายกว่า ถ้าคนที่ออกมาเรียกร้องเป็นคนหนุ่ม ก็ให้ไปบอกพ่อมันว่า ให้เตรียมผ้าขาวไว้คลุมร่างลูกชายไว้ด้วย แล้วอย่างนี้ใครจะกล้าละครับ..."

ต่อสู้ในนามกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจ็ยก

นายช่วงอาสาเข้ามาเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวต่อต้านการระเบิดเขาเจ็ยก ในนามของกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจ็ยก เนื่องจากภูเขาลูกนี้มีถ้ำ มีพระพุทธรูปปางพุทธไสยาสน์ และปางต่างๆ อีกจำนวน ๓๙ รูป ที่กรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนไว้ และหากมีการทำลายภูเขาลูกนี้ก็จะส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม(มลพิษทางอากาศ)และความมั่นคงของประชาชน...

"ตอนที่ผมออกมาเป็นแกนนำคัดค้านกับชาวบ้าน ก็มีข้าราชการ มีผู้ที่มีชื่อเสียงหลายคน ที่เห็นด้วยและสนับสนุนผมนะ แต่เขาไม่กล้าออกหน้า เพราะกลัวอันตราย เขาก็ช่วยสนับสนุนในเรื่องค่าใช้จ่ายแทน บางคนก็ช่วย ๒๐๐ บาท ๕๐๐ บาท ๙๐๐ บาท บางคน ๘,๐๐๐ บาทก็มี เพราะว่าตอนที่เราเคลื่อนไหว เราก็มีค่าใช้จ่ายในการทำเอกสาร การถ่ายรูป การเดินทาง ฯลฯ

ในสมัยนั้น กำนันก็ไม่ได้อยู่ข้างชาวบ้าน แต่ไปอยู่ข้างนายทุน... ในช่วงที่ผมไปเรียกร้องที่สภาตำบล ก็มีพวกผู้ประกอบการพยายามมาเจรจากับผมและเพื่อนผม ผมก็บอกกับเขาว่า ไม่ใช่ภูเขาของผม เป็นภูเขาของชาวบ้าน เป็นเรื่องของชาวบ้าน ให้ไปคุยกับชาวบ้าน ถ้าชาวบ้านเขาไม่ให้ ผมจะไปทำอะไรได้... ผมก็แนะนำเขาไปว่า ที่ตรงนี้มันติดเมืองด้วย ไม่น่าจะมีการระเบิดอีก ให้เขาไปบอกกับชาวบ้านว่า เขาจะยุติการดำเนินงาน แต่ขอเวลาเพียง ๖ เดือน

เพื่อเคลียร์งานเคลียร์สถานที่ ผมยังว่า เขาทำมาตั้งนาน ขอเวลาแค่ ๖ เดือน ทำไมชาวบ้านจะไม่ให้ แต่เขาก็ไม่เอา ผมก็เลยต้องเดินหน้าคัดค้านต่อ กับตัวกำนันเองแต่ก่อนก็เคยสนิทสนมกันดี แต่พอมีผลประโยชน์เข้ามา อะไรก็เปลี่ยนได้ ผมก็ไม่ยอม จะถึงคราวแตกหัก ผมก็ไม่กลัว...

เมื่อหมดสัมปทาน กำนันก็จะนำเรื่องเข้าที่ประชุมสภาตำบล เพื่อขอมติจากสภาให้มีการทำสัมปทานต่อ ผมทราบว่ามีนายทุนอยู่เบื้องหลัง แล้วเขาให้รายละเอียด ๓ หมื่นบาท เพื่อให้เรื่องผ่าน... ก่อนที่เขาจะมีการประชุมดังกล่าว ผมจึงรีบทำหนังสือถึงชาวบ้านทุกคน ให้มาประชุมที่สภาตำบล พอถึงวันประชุม ปรากฏว่ามีชาวบ้านมาประชุมกันเป็นร้อยเพื่อสอบถามและต่อรองกับกำนัน ทางกำนันก็บอกว่า ให้ส่งตัวแทนมาคุยกันเพื่อหาข้อยุติ ผมก็เป็นแกนนำที่เข้าไปคุยกับเขา พอผมเข้าไป เขาก็ไม่ค่อยคุยหรอก มีแต่จะตำผมมากกว่า เพราะว่าอ้อย(เงิน)เข้าปากข้างแล้ว แต่ผมจะไปง้อเอาออกมา ใครจะยอม...

ในที่สุด เมื่อคุยกันไม่รู้เรื่อง ก็หาข้อยุติโดยการลงประชามติ คือให้ยกมือ โดยกำนันถามสภาว่า มีใครจะให้มีการทำสัมปทานต่อบ้าง ไม่มีสภาคณโดยยกมือเลย เพราะว่าชาวบ้านอยู่กันเป็นร้อย เขาก็ไม่กล้า ชาวบ้านเห็นดังนั้น ก็คิดว่าต่อไปจะไม่มีการสัมปทานแล้ว ก็ไซโยให้ร้องกัน แต่ที่ไหนได้ ผมมารู้ภายหลังว่าเขาส่งเรื่องไปที่หน่วยงานแล้ว ว่าชาวบ้านเห็นด้วยและอนุญาตให้มีการทำสัมปทานต่อได้ มีการลงลายมือชื่อรับรองไปตั้ง ๒๐๐ คน...

ผมเรียกการกระทำแบบนี้ว่า ตะบัดสัตย์ ซึ่งผมรับไม่ได้ เพราะคนที่เราไว้วางใจ เราเลือกให้ไปทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์แทนเรา ผมจึงโทรศัพท์ไปที่หน่วยงานนั้น ถามว่า สภาตำบลเห็นด้วยให้มีการทำสัมปทานต่อจริงหรือไม่ เขาบอกว่าจริง ผมก็บอกว่า ถ้าอย่างนั้น ขอให้ชะลอเรื่องไว้ก่อน แล้วผมจะทำหนังสือคัดค้านส่งตามมา

จากนั้น ผมก็ตั้งกลุ่มขึ้นมาชื่อว่า *กลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจ็ยก* มีแกนนำ ๔ คน คือ ผม สมชาย สมปอง และวิรัตน์ และในนามของกลุ่มนี้ ผมและแกนนำก็ไปรวบรวมรายชื่อคนที่ไม่เห็นด้วย ให้เขาลงลายมือชื่อ ชื่ออะไร อยู่บ้านเลขที่เท่าไร และใช้เลขบัตรประจำตัวประชาชน (๑๓ หลัก) กำกับไปด้วยทุกคน เพราะฉะนั้น ตรงนี้เมื่อส่งไปที่หน่วยงานก็จะมีคนนำเชื่อถือดีกว่า เพราะว่าเขาสามารถตรวจสอบได้... แล้วผมก็ทำหนังสือเปิดผนึกถึงผู้ว่าราชการจังหวัดด้วย ขอให้มีการพิจารณาเรื่องใหม่ ซึ่งทางผู้ว่าฯ ก็ขอเวลา ๑๕ วัน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง

ตอนที่เคลื่อนไหวนี้ผมก็ส่งหนังสือไปตามหน่วยราชการต่าง ๆ ด้วย เช่น ถ้าส่งไปที่กระทรวงวิทยาศาสตร์ ก็จะเป็นประเด็นเรื่องอันตราย ถ้าเป็นกระทรวงทรัพยากร ก็จะเป็นเรื่องสิ่งแวดล้อม ถ้าเป็นกระทรวงสาธารณสุข ก็จะเป็นเรื่องสุขภาพอนามัย แม้แต่สำนักนายกรัฐมนตรีผมก็ส่งไป เรียกว่ามีทางไหนทำอะไรได้ ผมทำหมด...

ตอนนี้จากแกนนำที่มี ๔ คนก็เพิ่มเป็น ๑๐ คน เมื่อครบ ๑๕ วัน พวกเราก็ไปพบผู้ว่าฯ ด้วยกันเพื่อรับฟังผล ปรากฏว่า มีคำสั่งให้ยุติสัมปทานแล้ว... พอหลังจากนั้น เดือนหนึ่งผ่านไป ยังมีการระเบิดภูเขาต่อ และคราวนี้ยิ่งรุนแรงขึ้นอีก ตัวผู้ประกอบการเขาบอกว่า ตำรวจก็ทำอะไรเขาไม่ได้หรอก เพราะเขาเลี้ยงอยู่ แม้ผมจะมีเลือดตำรวจติดอยู่เพียงเล็กน้อย แต่ตรงนี้ก็ทำ

ให้ผมรู้สึกเสียใจ ที่เพื่อนตำรวจของเราไม่ได้รับความเป็นธรรม ผมยังเชื่อว่าพวกเขาไม่ได้มีส่วนในการกินสินที่เขাজ้าง...

จากนั้นตัวผู้ประกอบการก็มาติดต่อผมอีก บอกว่าจะให้ ๗ แสนบาท ตอนกลางคืนก็มารับไปเลี้ยงที่ร้านอาหาร กะว่าขากลับจะเอาผมไปนั่งยาง ผมก็กล้าไป เพราะว่าคนเราเกิดมาก็ต้องตายอยู่แล้ว แล้วผมก็ไม่กลัว... เขาก็ยังไม่ละความพยายามก็ให้หลายคนมาขอร้องผม ส่งมือปืนมาขอก็มี ให้ผู้หลักผู้ใหญ่มาขอก็มี เขากล้าที่จะแต่งเครื่องแบบมาเต็มยศเลย แต่ผมก็ยืนยันว่า ผมพูดมานานแล้วว่านี่เป็นสมบัติของเขาเจียง เป็นสมบัติของชาวจังหวัดพัทลุง เราควรจะต้องเก็บไว้ให้ลูกหลานต่อไป...

ผมบอกท่านว่า ถ้าผมมีที่สักสิบไร่ แล้วท่านมาขอสัก ๒ ไร่ เพื่อจะไปสร้างโรงเรียน ผมจะยกให้ท่านทันทีเลยครับ แต่นี่มันไม่ใช่สมบัติของผม มันเป็นสมบัติของแผ่นดิน แล้วก็บอกว่า จะเอาผมไปนั่งยางก็เอาไปเลย แต่ยังไงผมก็ไม่ให้หรอก... มาคิดดู ถ้าตอนนั้นผมตายไป ก็คงไม่ได้ไปสู่อุทิศหรือ เพราะชาวบ้านคงแห่รอบเมืองพัทลุง จนผมแน่นั้นแหละ” (หัวเราะ)

นายช่วงมีความเห็นว่า “จริงๆ แล้วการพัฒนาบ้านเมือง ประเทศชาติของเรา สิ่งที่ต้องสร้างทั้งหลายก็ต้องใช้เงินทั้งนั้น ไม่ว่าจะถนนหนทางหรืออาคารบ้านเรือน จะมีเงินเป็นองค์ประกอบหลักเลย และโดยเฉพาะจังหวัดพัทลุงของเราเนี่ย หินเขาเจียงเป็นหินที่ดีที่สุด และถ้าเรามีเหมืองหินที่อยู่ในจังหวัดเราจะไม่เสียดุลการค้า ชาวพัทลุงจะได้ใช้หินราคาถูก ไม่ต้องไปซื้อมาจากจังหวัดอื่น แล้วเงินก็จะไม่ไหลออกจากจังหวัด ที่จริงผมก็เข้าใจกับเหตุผลเหล่านี้ แต่ ณ วันนี้ หินที่เขาเจียงใช้ไม่ได้แล้ว เพราะติดเขตเมือง แล้วหากมีการดำเนินการสัมปทานต่อไป ก็จะทำให้เกิดความไม่มั่นคงปลอดภัยกับชาวบ้านในหลายๆ เรื่อง...”

ยุทธวิธีในการต่อสู้ต่างๆ ที่นายช่วงนำมาใช้ เช่น การสร้างพลังจากมวลชน การระดมพลังจากมวลชน การเข้าหาหน่วยงาน การทำหนังสือชี้แจงขอความเป็นธรรม แม้แต่วิธีการพูด การสื่อสารที่มีหลักการ มีชั้นเชิง ส่วนหนึ่งเขาก็มีต้นทุนจากที่เคยทำงานสำนักงานตำรวจมาก่อน ความเข้าใจยุทธวิธีเหล่านี้ก็ทำให้เขานำมาใช้ในการเคลื่อนไหว และต่อสู้ จนประสบความสำเร็จ...

“ผมเอาทุนที่มีบวกกับสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นมานอนคิดวิเคราะห์ทุกคืนว่าจะต่อสู้อย่างไร จึงจะเอาชนะเขาได้ ทั้งกับนายทุนและแรงเสียดทานจากผู้นำในชุมชนท้องถิ่น เพราะถ้าผมแพ้ ผมก็ตายอย่างเดียว อีกอย่างหนึ่งที่ผมรอดมาได้ เพราะผมไม่ใช่คู่แข่งทางธุรกิจของเขา ผมไม่ได้ทำโรงเลื่อย โรงไม้ แต่ที่ผมเรียกร้องนี้ ผมทำโดยหลักการ ทำเพื่อความถูกต้อง ไม่ได้ทำเพื่อผลประโยชน์ของตัวเอง”

ช่วงชิงความได้เปรียบทางพื้นที่

แม้ว่าจะมีหนังสือจากหน่วยงานออกมาแล้วว่าไม่ให้สัมปทานต่อ แต่ผู้ประกอบการก็ยังไม่หยุดการดำเนินงาน และยังมีกำหนดซึ่งเป็นฝ่ายผู้ประกอบการคอยขัดขวางอยู่...

“ผมกับแกนนำ พวกเรารู้สึกก็ไม่ใช่ว่าใครสมบูรณนะ ผมก็ตาบอด เพื่อนอีกคนก็เป็นใบ้ อีกคนก็บ้า ๆ บอ ๆ ไม่เต็มบาท คือมีทั้ง บอด ใบ้ บ้า ฝ่ายนั้นเขาก็บอกว่า เขาไม่กลัวหรอก ใ้สามบ่อนี่ทำอะไรเขาไม่ได้หรอก แล้วเราจะทำอย่างไร...”

ผมกับแกนนำจึงต้องชิงความได้เปรียบในพื้นที่ เราคิดจะสร้างบันไดคอนกรีตขึ้นสู่ยอดเขา แล้วงบประมาณที่จะมาสร้างมาจากไหน แล้วใครจะเป็นคนสร้าง เมื่อเราไม่ใช่เจ้าของเงินเราขอเขามา เป็นของชาวบ้าน เราก็ต้องให้เขามามีส่วนร่วมสร้าง แล้วเราก็จะไปสร้างพระประทานบนยอดเขาด้วย ตรงนี้เขาเจียกก็จะกลายเป็นสมบัติของทุกคน ที่ทุกคนมีส่วนร่วม ทุกคนเป็นเจ้าของ นี่คือนโยบายในการช่วงชิงความได้เปรียบในพื้นที่ของผม...”

ในการดำเนินงาน ชั้นแรก นายช่วงวางแผนโดยการเชิญพระมาเป็นประธานโครงการให้ท่านมาเป็นคนออกหน้าให้ และชั้นต่อมาก็คือ การเชิญนักการเมืองมาเป็นคนหาเงิน...

“การทำให้บันไดตรงนี้ก็ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก ผมและแกนนำ พวกเราไม่มีศักยภาพที่จะทำได้หรอก ผมจึงตัดสินใจมาพึ่งไปบุญของรองเจ้าคณะจังหวัด ซึ่งท่านก็เป็นชาวเขาเจียกเหมือนกัน ผมก็เล่ารายละเอียดให้ท่านฟัง และก็กราบนิมนต์ท่าน เพื่อเชิญให้ท่านมาเป็นประธานโครงการจัดสร้างบันไดขึ้นเขาเจียกให้ ผมอาศัยทำเป็นโครงการสร้างบันไดขึ้นเขาเจียกเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ครบรอบ ๗๒ พรรษา ตอนนั้นผมก็ได้ฝ่ายสงฆ์มาออกหน้าเป็นประธานให้ (เป็นกันชน)

แล้วเราจะเอาเงินมาจากไหน ผมก็มาติดต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุงสมัยนั้น เพื่อให้ท่านช่วย... ความจริงผมไม่ชอบการเรียกร้องที่ต้องไปตัดน้ำ ตัดไฟ หรือปิดถนน เพราะว่ามันทำให้คนอื่นเขาเดือดร้อน แต่ผมก็ดูแล้วว่า เราปิดถนนก็จริง แต่เราก็เหลือทางให้รถเลี้ยวผ่านไปได้ แต่ที่ต้องทำเพื่อให้เป็นข่าว พอเป็นข่าวหน่วยงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องก็ต้องลงมาดูเราแน่นอน แล้วท่าน สส. ในจังหวัด ท่านก็มาห้ามไว้ เมื่อท่านมาห้ามไว้ผมก็ถือว่าท่านอยู่ข้างเราแล้ว ผมก็ให้ท่านเป็นประธานดำเนินการจัดสร้างด้วยเลย...

จากนั้นผมก็ขอให้ทางเจ้าคณะจังหวัดทำหนังสือถึงชาวบ้าน เชิญประชุมเพื่อขอความคิดเห็นจากเสียงส่วนใหญ่ในการจัดสร้างบันไดขึ้นเขาเจียก ตอนนั้น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน คนในหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องต้องมาเข้าร่วมเพื่อรับรู้รับทราบทั้งหมด เพราะผมไม่ได้เชิญเอง ทางเจ้าคณะจังหวัดเป็นคนเชิญ เมื่อท่านเจ้าคณะจังหวัดมาเปิดประชุมชี้แจงหลักการและเหตุผลในการสร้างแล้ว ท่านก็โยนลูกให้ผมต่อ ผมก็บอกว่า บ้านเราอยู่อย่างนี้มานาน แต่ที่อื่นเขาลาดยางแล้ว และบ้านเราอยู่ติดถนนสายเอเชีย ติดกับตัวเมือง ส่วนที่วัดเขาเจียก และภูเขาเจียกเองก็มีความศักยภาพที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจได้ ยิ่งถ้ามีการสร้างบันได

ขึ้นสู่อยอดเขา เราสามารถขึ้นไปชมภูมิทัศน์รอบๆ ภูเขาได้ และชมทัศนียภาพของตัวเมืองพัทลุง ได้ด้วย เพื่อให้คนได้มาเที่ยวบ้านเรา และจะได้มีรายได้เข้ามา ซึ่งน่าจะเป็นการดี ผมจึงขอความคิดเห็นจากเสียงส่วนใหญ่ว่าเห็นด้วยหรือไม่ ปรากฏว่าทุกคนเห็นด้วย คนที่ไม่เห็นด้วย ก็ไม่กล้ายกมือ เขานิ่งเฉยๆ ผมก็ถือว่ามติเป็นเอกฉันท์ แล้วผมก็บอกว่า แต่ ณ วันนี้ เรายังไม่มีเงินทุนเลยสักบาทที่จะมาดำเนินการ แม้แต่เงินที่จะมาทำพิธีวางศิลาฤกษ์ก่อนเรายังไม่มี ชาวบ้านได้ฟังเขาเลยก็ช่วยกันลงขันให้ ตอนนั้นได้มา ๒,๐๐๐ – ๓,๐๐๐ บาท และเรายังมีเงินเหลือจากการต่อสู้อีกประมาณ ๙๐๐ บาท

จากนั้น เราก็ไปพบ สว.ท่านหนึ่ง ท่านเป็นประธานกรรมการการปกครอง และท่านเป็นคนที่กำลังสร้างบันไดขึ้นภูเขาออกทะเลด้วย โดยเป้าหมายของท่านคือจะขึ้นไปสร้างเจดีย์องค์ใหญ่บนยอดเขา ซึ่งก็สอดคล้องกันกับแนวทางของผมที่จะสร้างพระประธานบนยอดเขาเจ็ยกพอ ดี ถ้าหากดำเนินการสำเร็จก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทีเดียว เพราะตำแหน่งของทั้งสองจุดนี้เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่มีผู้คนใช้เส้นทางทั้งทางรถยนต์และรถไฟวันละหลายหมื่นคน เมื่อเขาเดินทางมาถึงพัทลุง หันไปทางทิศตะวันออกก็จะเห็นเจดีย์ เมื่อหันไปทางทิศตะวันตกก็จะเห็นพระประธานที่หันหน้ามาทางตะวันออก มาทางเจดีย์ ซึ่งทั้งสององค์ก็ถือว่าเป็นของคู่กันอยู่แล้วในทางพระพุทธศาสนา และตรงนี้ก็ทำให้สัญลักษณ์ของจังหวัดพัทลุงเปลี่ยนแปลงไป...”

บ้านเขาเจ็ยก

บันไดขึ้นเขาเจ็ยก

ผลักดันเพื่อให้เขาเจ็ยกเกิดการพัฒนายั่งยืน

ในวันที่ลงมือสร้างบันไดขึ้นแรกคือวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๙ และบันไดขั้นสุดท้ายคือวันที่ ๙๓๙ มาเสร็จเมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๔๒ พอดี ระยะความยาวจากบันไดขั้นแรกถึงขั้นสุดท้าย ๔๘๐ เมตร ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง ๑,๓๒๒,๑๗๔.๕๐ บาท

นอกจากการริเริ่มให้มีการสร้างบันไดขึ้นสู่อยอดเขาแล้ว นายช่วงยังมีส่วนในการผลักดันอีกหลายเรื่อง บางเรื่องเขาทำเองไม่ได้ ก็ให้แนวทางแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติ เพื่อหวังว่าเขาเจ็ยกจะเกิดการพัฒนายั่งยืนอย่างแท้จริง...

“ในการก่อสร้างเราก็อาศัยแรงงานจากหลายคนมาช่วย เช่น นักเรียนวิทยาลัยเทคนิค และมีชาวบ้านบ้าง เราก็ทำไปเรื่อยๆ ทำวันละนิดวันละหน่อย วันไหนมีคนมาช่วยมาก ก็ทำ

ได้มาก วันไหนมีคนมาน้อย ก็ได้น้อย วันไหนไม่มีใครมาเลย ก็หยุด... พอทำไปได้ครึ่งทาง ผมลองมาคำนวณดูว่า เราสร้างได้แค่นี้ ไซเงินไปเท่านี้ จึงกลับมาคิดใหม่ว่าเงินจำนวนที่เหลือ ถ้าเรานำไปจ้างชาวบ้านให้มาช่วยขนหินขึ้นไป น่าจะดีกว่า เพราะอยากให้ชาวบ้านมีส่วนร่วม แต่เราให้ค่าตอบแทนเขา เขาจะได้มีรายได้ด้วย แล้วเขาก็จะรู้สึกรักและหวงแหนกฎเขาที่ตัวเองมีส่วนร่วมสร้างด้วย ส่วนเด็ก ๆ ก็ไม่ต้องเสียการเรียน ส่วนข้างบนก็มีคนงานก่อสร้างคอยอยู่แล้ว มีสถาปนิกคอยคุมงานอยู่ด้วย เพราะผมให้เขาช่วยดูว่าจะสร้างยังไงที่จะไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและต้นไม้บนเขา ถ้ามีโขดหิน ผมก็ให้เขาอ้อมไป...

เดือนหนึ่งๆ ผมต้องจ่ายค่าโทรศัพท์ไปกว่า ๒,๐๐๐ บาท เพราะผมอาศัยการส่งงานและประสานงานทางโทรศัพท์เป็นส่วนใหญ่ เมื่อสร้างบันไดเสร็จแล้วก็ต้องสร้างพระประธานบนยอดเขาต่อ ตอนนี้มีเงินจากผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเพื่อสร้างพระประธาน ๘๐๐,๐๐๐ กว่าบาทแล้ว ตอนนี้ออกแบบหน้าตักองค์พระไว้เสร็จแล้วคือ ๙ เมตร ๘๐ เซนติเมตร กะว่าจะลงมือสร้างในปลายปีนี้...

เรื่องที่ผมผลักดันต่อมาก็คือ ให้กรรมการวัดตั้งกรรมการขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อทำโครงการสร้างพระประธานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในวาระที่ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษา และให้ทำหนังสือถึงสำนักพระราชวังเพื่อกราบบังคมทูลให้พระองค์ทรงทราบที่ตำบลเขาเจ็ยกจะมีโครงการนี้ และทำหนังสือขอพระราชทานชื่อองค์พระประธาน และถ้าเป็นไปได้ก็จะทำหนังสือถึงจังหวัดและสมเด็จพระสังฆราชขอพระบรมสารีริกธาตุมาประดิษฐานไว้ที่เคียรพระด้วย

นอกจากนี้ ที่หน้าฐานองค์พระก็จะทำช่องที่เก็บอัฐิของ ๓ พระเกจิที่เป็นที่เคารพศรัทธาด้วย ช่องแรก ได้แก่ พระธรรมบดี อดีตเจ้าคณะจังหวัด อดีตประธานภาค ช่องที่สองคือ หลวงพ่อปัญญานันทภิกขุ เพราะท่านเป็นคนตำบลเขาเจ็ยกเหมือนกัน และช่องที่สามคือ เจ้าอาวาสวัดเขาเจ็ยก และหากสมเด็จพระสังฆราชพระราชทานอนุญาตแล้ว ก็จะเป็นเรื่องใหญ่ ที่นี้ทางจังหวัดก็ต้องลงมารับผิดชอบด้วย เช่น จัดขบวนไปรับพระบรมสารีริกธาตุ ส่วนประชาชนที่ไปกราบไว้ก็จะได้ทำบุญไปด้วย

เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทราบถึงโครงการแล้ว และพระราชทานชื่อองค์พระประธานมาแล้ว จากนั้นก็ต้องทำหนังสือถึงสำนักพระราชวังกราบบังคมทูลเชิญท่านเสด็จมาเป็นประธานในการเทฐานสร้างองค์พระ ซึ่งพระองค์ท่านก็จะมอบหมายให้เจ้านายพระองค์ใดพระองค์องค์เสด็จมาแทนแน่นอน ซึ่งตรงนี้ก็จะเป็นงานใหญ่ และวันนั้นเราก็จะได้เงินจากการทำบุญอีกมาเป็นทุนในการก่อสร้างอีก โดยเราจะทำเหรียญจำลององค์พระประธานมอบให้กับผู้ที่มาเข้าเฝ้ารับเสด็จและมาทำบุญทั่วๆ ไป ส่วนคนที่บริจาคเยอะๆ เช่น ๓๐,๐๐๐ บาท ก็จะให้เจ้านายพระองค์นั้นเป็นผู้พระราชทานให้ จะเป็นพระประธานจำลอง หน้าตัก ๓ นิ้ว ถ้าบริจาค ๕๐,๐๐๐ บาท ก็จะเป็นพระประธานจำลอง หน้าตัก ๕ นิ้ว เป็นต้น

ตอนนี้ผมก็ให้แนวทางอันนี้กับนายก อบต. เขาเจ็ยก และกำนันตำบลเขาเจ็ยกไว้แล้ว ซึ่งทั้งสองคนนี้เป็นคนที่มีอุดมการณ์เดียวกับผม เขาก็อยากจะทำ (ส่วนกำนันคนก่อนที่เคยมี

ปัญหาเรื่องสัมปทานนั้นเสียชีวิตไปแล้ว) ผมบอกกับเขาว่า (ทั้งนายกและกำนัน) ใครมาจากทางเหนือ มาจากทางใต้ หรือมาจากตะวันตก ก็ไม่เห็นพระประธานเด่นเป็นสง่าอยู่บนภูเขา เขาก็ต้องถามว่านั่นพระอะไร องค์ใหญ่จังเลย อยู่ตำบลอะไร แล้วใครเป็นคนทำ ก็จะมาลงที่ตำบลเขาเจ็ยก ก็ได้พวกคุณนั่นแหละ เขาไม่ถามหรือกว่าคนตาบอดเป็นคนทำ แล้วงานก่อสร้างแบบนี้คงจะไม่เสร็จในวันสองวันหรอก เมื่อคุณเป็นคนเร่งรัดดำเนินการ เมื่อคุณหมดวาระ ชาวบ้านเขาก็ต้องเลือกให้คุณเข้ามาอีก เพราะเขาอยากให้มาสานต่อ มาสร้างให้เสร็จ ก็ได้กับพวกคุณอีก เพราะฉะนั้นให้รีบลงมือทำเสีย สมัยหน้าคุณไม่ต้องเดินขอเสียง ชาวบ้านเขาจะมาเรียกร้องให้คุณลงเอง คุณทำผลงานไปเถอะ...”

ผู้นำคนตาบอดแห่งเมืองโนราห์

เมื่อปี ๒๕๔๕ ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ นายช่วงก็ได้เข้าไปฝึกอาชีพนวดแผนไทย และร่วมกับเพื่อนที่เรียนด้วยกันก่อตั้งสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ขึ้นในปีเดียวกัน ด้วยแนวคิดที่ว่า เราจะต้องทำสมาคม ทำชมรมยังไม่เข้มแข็งพอ โดยมีแรงบันดาลใจคือ เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเอง หลังจากที่พ่อแม่เสียชีวิตแล้ว เราจะอยู่อย่างไร แล้วคนตาบอดอื่นล่ะ เขาจะอยู่อย่างไร เพราะฉะนั้นเขาจะต้องมีอาชีพ มีรายได้ เพื่อที่จะพึ่งตัวเองได้ ตรงนี้จึงดลบันดาลใจให้นายช่วงคิดว่าเขาจะต้องทำงานเพื่อคนตาบอด เพราะรู้ว่าคนตาบอดต้องลำบากเมื่อหมดพ่อหมดแม่แล้ว...

เข้าโครงการฝึกอาชีพ

ตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ นายช่วงเคยติดต่อกับนายก อบต.เขาเจ็ยก เพื่อขอรายชื่อคนตาบอด ที่มีอยู่ในตำบล เพราะต้องการจะทำหนังสือถึงคนตาบอด เชิญให้เขามาประชุมกัน เพราะอยากจะทำชมรมของคนตาบอด แต่ว่าช่วงนั้นชมรมก็ยังไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุปัจจัยหลายๆ อย่าง แต่ความคิดนั้นก็ยังคงติดอยู่ในใจของเขาตลอด...

“พอปี ๒๕๔๕ ที่รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีส่งเสริมอาชีพคนพิการ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทยได้รับการจัดสรรงบประมาณมา ๖ ล้านบาท สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยได้มา ๔ ล้านบาท แล้วก็มาทำโครงการส่งเสริมอาชีพ จึงมีโครงการนวดเกิดขึ้น ที่ภาคใต้มีโครงการลงมา ๓ จังหวัด มีพัทลุงเป็นหนึ่งในนั้นด้วย

ตอนนั้นความที่ยังไม่มีองค์กรของคนตาบอดในจังหวัดพัทลุง ทางสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยจึงมาประสานกับศูนย์การศึกษาพิเศษในพื้นที่ให้เป็นผู้ประสานงานในการหาคนตาบอดมาเรียนนวด ประสานขอใช้สถานที่สนามกีฬาจังหวัด และประสานให้ กศน. เข้ามาออก

ไปรับรองหลักสูตรให้ คือ เป็นหลักสูตรของ กศน. แต่ใช้งบประมาณของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย

โครงการสอนนวดมาลงที่พัทลุง เขาก็ไปใช้สถานที่ที่บ้านผม คือ สนามกีฬาากลางจังหวัดพัทลุง ตำบลเขาเจ็ยก (เรียนที่ได้ทุนสนามกีฬา) เขาไปหาคนตาบอดมาสอนเรียนนวดได้ ๑๐ กว่าคนแล้ว ผมก็เป็นคนตาบอด แล้วก็อายุมากแล้ว ผมไม่ได้คิดว่าอยากจะเรียนนวด แต่เขามาถึงหน้าบ้านเราแล้ว เราจะไม่ออกมาที่กระไรอยู่ ผมคิดว่าเป็นโอกาสดีที่ตาบอดได้มาร่วมกันถึงแม้ว่าตอนนั้นจะมีจำนวนน้อย แต่เพื่อให้บรรลุความคิดที่จะสร้างชมรม ผมก็ต้องมาร่วมด้วย

จำได้ว่า โครงการต้องเลื่อนมาถึง ๒ ครั้ง เพราะว่ายังหาคนตาบอดมาเรียนนวดไม่ได้ ตอนแรกผมคิดว่า ผมเป็นคนตาบอดที่แก่ที่สุดแล้วที่มาเรียน แต่เอาเข้าจริงๆ ยังมีแก่กว่าผมอีก อายุ ๖๐ ปี ๗๐ ปี ก็มี สุดท้ายก็ได้คนตาบอดที่มาเรียนนวดมี ๑๖ คน มีสตรีผู้ด้อยโอกาสอีก ๔ คน ใช้เวลาเรียน ๔ เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ และรับประกาศนียบัตรวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๕

ตอนวันเปิดงาน มีท่านรองผู้ราชการจังหวัดสมัยนั้น มาเป็นประธานเปิดโครงการ ฯ ให้ในตอนท้ายท่านก็กล่าวว่า “รุ่นนี้มีเพื่อนเรียนผมเรียนด้วยคนหนึ่ง ก็ขอให้เขาเรียนสำเร็จ และได้นำวิชาความรู้ไปสร้างคุณประโยชน์ต่อคนตาบอดตามที่เขามุ่งหวังไว้...” จากนั้นนายกสมาคมกีฬาประจักษ์จังหวัด ก็พูดต่อว่า คนที่ท่านรองผู้ว่าฯ กล่าวถึง “เขาเป็นนักต่อสู้แห่งภูผา” แล้วท่านก็ชี้ไปยังภูเขายี่สิบห้าที่อยู่อีกหลังแล้วว่า “คนๆ นี้ได้ต่อสู้มาด้วยตัวเอง เพื่อให้ภูเขายี่สิบห้าที่ยี่สิบห้าอยู่ได้จนถึงทุกวันนี้...”

รวมคนก่อตั้งสมาคม

“เมื่อมาเรียนแล้ว ผมก็คุยกับเพื่อนและชวนให้มารวมกลุ่มกัน ผมบอกว่า ที่เรามีโอกาสมีวันนี้ เพราะเรามีสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย แล้วถ้าในจังหวัดของเรามีสมาคมคนตาบอดประจำจังหวัดบ้างละ คนตาบอดที่อยู่ในจังหวัดจะได้ประโยชน์อีกเท่าไร แล้วเมื่อเรานวดเสร็จแล้ว เราต้องฝึกงานต่อ คือ นวดบริการประชาชน ๑ เดือน นี้ขนาดเรานวดฟรี ยังได้เงินกันคนละ ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ได้ทุกวัน ได้ทุกคน แล้วถ้าคนตาบอดอื่นได้มาฝึกนวดบ้างละ เขาก็สามารถนำวิชาความรู้ไปประกอบอาชีพได้ แล้วจะทำให้คุณภาพชีวิตเขาดีขึ้นขนาดไหน...”

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเอง ที่เป็นลูกคนเล็ก พ่อแม่ดูและเอาใจใส่มาก จนบางครั้งเราก็ทำอะไรไม่เป็น แล้วเมื่อผมกลายเป็นคนตาบอด พ่อแม่ก็ยิ่งเป็นห่วงมาก กว่าท่านจะจากไปได้ ท่านฝากฝังผมกับพี่น้องกับญาติๆ ทุกคน บอกให้ช่วยดูแลผมได้ เพราะท่านเป็นห่วงผมมาก ผมก็มาคิดว่า พ่อแม่ซึ่งเปรียบเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรของลูก ลูกจะอยู่สุขสบายภายใต้ร่มเงาอันนี้ แต่เมื่อวันหนึ่ง เมื่อโพธิ์ไทรล้มลงละ หลังจากที่พ่อแม่เสียไปแล้ว เราจะอยู่อย่างไร พี่น้องก็มีครอบครัว มีภาระของเขา เขาคงจะมาดูแลเราตลอดไม่ได้ แต่ยังไงเราก็ต้อง

กินอย่างน้อยวันละสองมื้อ เพราะฉะนั้นตรงนี้แหละที่ทำให้ผมคิดว่า แล้วถ้าเป็นคนตาบอดอื่นล่ะ เขาจะอยู่อย่างไร ด้วยเหตุที่เราก็คือเป็นคนตาบอด เรารู้จักคนตาบอดอย่างดี ตรงนี้ดลบันดาลใจให้ เราต้องทำงานเพื่อคนตาบอด เพราะรู้ว่าคนตาบอดจะต้องลำบากเมื่อหมดพ่อหมดแม่แล้ว...

เมื่อเป็นอย่างนี้ ผมก็บอกกับเพื่อนว่า เราจะต้องทำสมาคม ทำชมรมยังไม่เข้มแข็งพอ เมื่อเพื่อนเห็นด้วย เราก็อหาข้อมูลว่าถ้าจัดตั้งเป็นสมาคมจะต้องมีโครงสร้างคณะกรรมการเท่าไร ได้ข้อมูลมาว่า ไม่ต่ำกว่า ๑๐ คน แต่พวกเรามี ๑๖ คน ก็เข้าทางเลย แล้วจังหวัดเราก็มี ผู้แทนราษฎร เราเป็นราษฎรก็ต้องไปหาผู้แทน พวกเราก็ไปพบ ท่าน สส.จังหวัดพัทลุงสมัยนั้น เพื่อขอคำปรึกษา ท่านก็ว่าดี และสนับสนุนพวกเราเต็มที่ พอเรียนจบ เราก็ก่อตั้งเป็นสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงทันที

ความจริงตามกฎหมายแล้วสมาคมเกิดขึ้นตั้งแต่ตอนที่ยังเรียนไม่จบด้วยซ้ำ คือ ในการทำเรื่องจัดตั้งเป็นสมาคม เราจะต้องทำเอกสารยื่นไปด้วย แต่พวกเราเป็นคนตาบอดจะทำอย่างไร เราเป็นคนตาบอดเรามองไม่เห็น ผมจึงไปขอความอนุเคราะห์เจ้าหน้าที่จาก ประชาสงเคราะห์ให้เขามาช่วย ให้เขาเป็นฝ่ายเลขานุการช่วยทำเรื่องเอกสารให้ เราทำหนังสือเสร็จ ภายในเดือนเดียว นับตั้งแต่คุยกับเพื่อนว่าจะตั้งสมาคม พอปลายเดือนเมษายน ผมก็ถือหนังสือ ไปยื่นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปที่อำเภอ ไปที่นายทะเบียนจังหวัด ผมเดือนเรื่องอยู่ ๒ เดือน จนวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ก็ได้รับการจดทะเบียนจากนายทะเบียนจังหวัด เป็นสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง โดยมีคนตาบอด ๑๖ คน ที่เรียนด้วยกันมาเป็นกรรมการ ถือว่าเป็นสมาชิกเริ่มก่อการยุคแรก..."

เปิดสมาคม...เปิดร้านหวด

นายช่วงและกรรมการยุคแรกๆ

นายช่วง และนางเพ็ญศรี (ภรรยา)

“เมื่อตั้งสมาคมแล้ว ผมก็มาคิดว่า เมื่อเพื่อนเรียนจบแล้วเขาก็กระจัดกระจายกันไป บางคนก็กลับบ้าน แล้วเขาก็ไม่ได้นำวิชาความรู้ที่เรียนไปใช้ งบประมาณโครงการที่ลงไปกว่า ๒ แสนบาท ก็ไม่เกิดประโยชน์อะไร แล้วสมาคมที่เราจัดตั้งขึ้นล่ะจะเอาไปไว้ที่ไหน จะเอาไปขายไป แขว่นไว้ที่บ้านผมที่เขาเจียกอย่างนั้นหรือ แล้ววันที่มีประชุมกรรมการจะทำอย่างไร เงิน

งบประมาณที่จะมาใช้เป็นค่าจัดประชุม ค่าเดินทางก็ไม่มี อย่างนี้ต่อไป หมอนวดคนตาบอดก็คงสูญหายหมด

เพราะฉะนั้นสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงจะไปอยู่ที่บ้านผมไม่ได้ และความที่ผมคนพื้นที่ ตรงนี้เป็นทุนที่ทำให้ผมรู้จักคนเยอะ และรู้จักพื้นที่ในเมืองพัทลุงเป็นอย่างดี เพราะตอนเด็กๆ ถึงแม้ว่าบ้านผมจะอยู่เขาเจ็ยก แต่ผมไม่อยู่ติดบ้านหรอก ผมเอารถมอเตอร์ไซค์มาขี่ไปทั่วเมือง ตอนนั้นผมต้องการหาสถานที่ในการจัดตั้งสมาคมในเมืองพัทลุง แล้วจะอย่างไร...

ความจริงผมมีคนรู้จักเยอะ ให้เขาช่วยดูที่ให้ได้ แล้วผมก็ทำร้านนวดของตัวเอง เอาหมอนวดมาอยู่รวมกัน วันหนึ่งๆ ผมจะมีรายได้เยอะเลย เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว รายได้ก็จะเข้ากระเป๋าคุณเพ็ญศรี ผมจะเห็นแก่ตัวทำอย่างนั้นก็ได้ แต่ผมไม่ทำ... เมื่อผมตาบอดและเราจัดตั้งเป็นสมาคมแล้ว ผมก็ต้องการทำร้านนวดของสมาคม เมื่อหักค่าใช้จ่ายแล้ว รายได้จะเป็นของสมาคม เมื่อเป็นอย่างนี้ เวลามีการประชุม กรรมการที่มาก็จะมีอาหารกลางวัน ถ้าเรามีรายได้มากขึ้นก็จะมีค่าพาหนะ ถ้าเรามีรายได้มากขึ้นก็จะมีสวัสดิการให้กับคนตาบอด เพราะฉะนั้นสมาคมจะต้องมีรายได้ ร้านนวดจะต้องเป็นของสมาคม...

ผมจึงลองโทรศัพท์ไปหาท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพัทลุงดู เรียนท่านว่า เรื่องนี้ที่มาที่ไปอย่างไร ตอนนั้นสมาคมได้รับการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายแล้ว และสมาชิกก็ต้องการหาสถานที่ในการตั้งสมาคมและเป็นสถานประกอบการนวดควบคู่กันไปด้วย ท่านได้ยินอย่างนั้น ก็แสดงความสนใจมาก บอกว่าให้มาคุยกัน ผมจึงทำหนังสือในนามสมาคมนำไปด้วยเพื่อขอคุยกับท่าน ผมเรียนท่านไปว่า พวกเราจะเรียนจบและรับประกาศนียบัตรในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ก็อยากจะเข้าอยู่วันนั้นเลย

หลังจากนั้นสามวัน ท่านก็โทรศัพท์กลับมาหาผม บอกว่า หาสถานที่ให้ได้แล้ว ตั้งอยู่ตรงนั้นตรงนี้ ผมฟังแล้วก็ตกใจเลย เพราะสถานที่ที่ท่านบอก ผมรู้จักดีว่าอยู่ตรงไหน ที่ตรงนั้นมีทำเลที่ดีมาก เป็นอาคารพานิชสามชั้น เพราะฉะนั้นราคาก็จะแพงด้วย ผมก็เรียนท่านไปตามตรงว่า สถานที่แบบนั้น ราคาจะสูงและจะเข้าอยู่ได้จะต้องมีค่าล่วงหน้า ผมคงไม่มีปัญญาหอรอครับท่าน ท่านก็บอกว่า ไม่เป็นไร เดี่ยวผมจะดูแลระยะแรกให้ ท่านถามผมว่า นายกพอใจไหม ผมก็ว่า พอใจมากครับ ท่านให้คนขับรถเอากุญแจมาให้ผมเลย รุ่งขึ้นผมก็มาดู เดิมทีนี่เป็นที่เก็บของและว่างอยู่ ท่านให้เอารถดับเพลิงมาสองคัน เอาคนงานมาดูแลขัดล้าง ทาสีใหม่ให้ ท่านนายกเทศมนตรียังกรุณาจ่ายเงินล่วงหน้าให้ ๓ เดือนๆ ละ ๕,๐๐๐ บาท แล้วก็ดำเนินการเรื่องพิธีการเปิดสมาคม ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม โดยเชิญผู้ว่าราชการจังหวัดมาเป็นประธานเปิดงานให้ด้วย

ตอนนั้นหลายคนก็รู้ว่าพวกเรากำลังหาเงินเพื่อเปิดร้านนวดด้วย ท่าน สส. ก็ช่วยบริจาคเตียงนวดให้ ๕ เตียง นายกเทศมนตรีบริจาค ๒,๐๐๐ บาท นายก อบต.เขาเจ็ยกมาเยี่ยมก็สมทบมา ๕๐๐ บาท ผมก็นำเงินไปเปิดบัญชี ๕๐๐ บาท และนำเงินไปเสียค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสมาคม ๒,๐๐๐ บาท พอดี

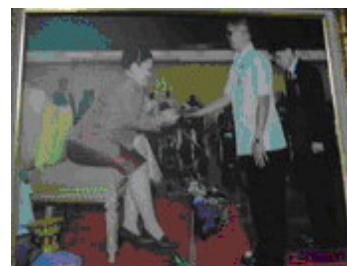
วันที่ ๑๒ กรกฎาคม ช่วงเช้ามีการทำบุญที่สมาคม และ ๑๐ นาฬิกา ก็มีการทอดผ้าป่าที่เขาเจียก มีคนถามว่า สมาคมเพิ่งจะตั้งใหม่ ๆ จะเอาเงินไปทำอะไร ผมก็บอกว่า จะตั้งเป็นกองทุนบำรุงรักษาชั้นบันไดขึ้นเขาเจียก เพราะว่ามันได้เราสร้างเสร็จแล้ว มีคนไปคนมา ก็จะต้องมีคนดูแล แล้วเราจะเอาเงินที่ไหน เงินส่วนนี้ก็จะเป็กองทุนตั้งไว้ ซึ่งตอนนี้กองทุนนี้ก็ยังอยู่ พอช่วงบ่าย ๑๓ นาฬิกา ก็มีพิธีมอบประกาศนียบัตรของโครงการฝึกอาชีพหนองแวนไทยที่สนามกีฬา ผมก็ไปร่วมงานที่นั่นต่อ เรียกว่า ทำสามงานในวันเดียวกันเลย”

คนพิการตัวอย่างประจำปี ๒๕๔๙

จากปรัชญาสากลที่ว่า “มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน และสามารถพัฒนาศักยภาพเพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาคกับผู้อื่น” คำกล่าวนี้นครอบคลุมคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งไม่เว้นแม้แต่คนพิการ เพราะเขาก็มีศักยภาพที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข และยังมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศได้...

ปัจจุบันนายช่วง นอกจากจากจะดำรงตำแหน่งเป็นนายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงแล้ว ยังเป็นกรรมการบริหารของสมาคมคนพิการทุกประเภท กรรมการอำนวยการสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ประธานเขตของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ตอนล่าง^๑ และคณะอนุกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด...

ความทุ่มเทในการทำงานเพื่อคนตาบอดตลอดระยะเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา ทำให้สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลพิการตัวอย่างประจำปี ๒๕๔๙ จำนวน ๑๘ คน ซึ่งนายช่วง เป็นคนพิการทางการมองเห็นภายหลังที่ได้รับการคัดเลือกในครั้งนี้ด้วย โดยได้เข้ารับประทานรางวัลจากพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์โสภสวัสดิ

พระวรวงษาทีนัดตามาดู ในงานวันคนพิการ ที่สวนอัมพร วันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๙

“รางวัลนี้เป็นเกียรติประวัติ และกำลังใจให้ผมในการทำงานเพื่อคนตาบอดเพิ่มเท่าทวีคูณ... เพราะที่เข้ามาทั้งหมดไม่ได้คิดไม่ได้หวังอะไร ขอให้เราได้ทำเพื่อคนพิการ เพื่อคนตาบอด เท่านั้นผมก็มีความสุขพอแล้ว แต่เมื่อได้รับพระกรุณาจากเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน เหมือนตัวเอง

^๑ สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ตอนล่าง ดูแลรับผิดชอบคนตาบอดใน ๗ จังหวัดภาคใต้ตอนล่าง ได้แก่ สงขลา ปัตตานี ยะลา นราธิวาส ตรัง สตูล และพัทลุง มีสำนักงานอยู่ที่จังหวัดพัทลุง มีนายช่วง เรืองจันทร์ เป็นประธานสาขา.

ได้รับดอกไม้จากสวรรค์ ก็เป็นที่ปลาบปลื้ม เป็นที่ภาคภูมิใจ ตรงนี้ก็จะกำลังใจให้ผมต้องทำงานต่อสู้อต่อไป...”

ไม่เพียงแต่ตัวนายช่วงเองที่รู้สึกปลาบปลื้มเท่านั้น แต่คนในตำบลเขาเจ็ยกเองก็รู้สึกยินดีไม่แพ้เขาเช่นกัน วันที่เขาเดินทางกลับมาถึงสถานีรถไฟพัทลุงนั้น นายก อบต. กำนัน และชาวตำบลเขาเจ็ยกก็แห่ไปต้อนรับเขา และจัดเลี้ยงแสดงความยินดีกันทั้งตำบล...

รางวัลเกียรติคุณบุคคลพิการดีเด่น รางวัลแห่งชีวิต

หากใครที่กำลังท้อแท้ หหมดกำลังใจ ลองมองกลับไปที่คุณด้อยโอกาสหรือคนพิการ จะเห็นได้ว่าตัวเองเกิดมาโชคดีกว่าพวกเขามาก เพราะคนพิการหรือคนด้อยโอกาสบางคนต้องสู้กับชะตาชีวิตที่แสนรันทด และไม่เพียงแต่สู้เพื่อเอาตัวรอดเท่านั้น แต่พวกเขายังสู้ด้วยรอยยิ้มและเพื่อที่จะมีชีวิตอยู่รอดบนโลกใบนี้ อย่างนายช่วง เรื่องจันทร์ ๑ ใน ๑๘ คนผู้พิการที่ได้รับรางวัล “บุคคลพิการตัวอย่าง ปี ๒๕๔๙” ในงานคนพิการไทย...ได้รับพระบารมี ๖๐ ปี ทรงครองราชย์ จัดโดยสภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นายช่วง ชาวพัทลุง วัย ๕๙ ปี เป็นผู้พิการทางสายตาเมื่อตอนอายุ ๓๖ ปี เพราะประสบอุบัติเหตุร้ายแรงทำให้โลกของเขามีแต่ความมืดมิด นอกจากนี้ เขายังเสียภรรยาในอุบัติเหตุครั้งนั้นด้วย ทำให้เขาเสียใจและท้อแท้มาก แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้เขาต้องลุกขึ้นสู้คือลูกชายหญิงทั้ง ๔ คนที่ต้องได้รับการดูแลอยู่

นายช่วงได้รักษาตัวพร้อมกับฟื้นฟูจิตใจด้วยการหันหน้าพึ่งธรรมมะ พร้อมทั้งช่วยเหลือสังคม ด้วยการเป็นแกนนำต่อต้านให้ยกเลิกสัญญาสัมปทานระเบิดและยอยหินที่เขาเจ็ยก เพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติไว้ จนในที่สุดกระทรวงอุตสาหกรรมก็มีคำสั่งให้ยกเลิกระเบิดไป รวมทั้งจัดกองทุนพัฒนาอาชีพประจำหมู่บ้าน ได้เข้ารับการฝึกอบรม Nevada ประเทศไทย และตั้งสมาคมคนตาบอดเพื่อช่วยเหลือคนตาบอดที่อยู่ห่างไกลได้ฝึกอบรม Nevada ประเทศไทย ทำให้ทุกคนได้มีอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว และในฐานะนายกสมาคมคนตาบอดยังจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อาทิ สินไหมคนตาบอดที่สมรส สวัสดิการคลอดบุตร เป็นต้น

รางวัลนี้จึงเป็นดั่งกำลังใจสำคัญแก่คนพิการ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การยอมรับจากคนในสังคม

ข่าวจาก นสพ.มติชน ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

ที่มา : <http://www.socialwarning.m-society.go.th>

ความใฝ่ฝันของนายช่วง เรื่องจันทร์ ในตอนที่อายุ ๖๐ ปี คือ การจัดตั้ง ศูนย์การเรียนรู้ และสาริตอาสชีพคนตาบอด โดยมีทั้งการสอนนวด ฝึกอาชีพเสริมต่างๆ จัดระบบสวัสดิการ สหกรณ์ ธนาคารชุมชนคนตาบอด โดยจะดำเนินการในลักษณะที่ครบวงจร...

ลำดับเวลา...บนเส้นทางชีวิต ช่วง เรื่องจันทร์

วัน เดือน ปีเกิด	- วันอาทิตย์ ๒๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๙๐
พ.ศ. ๒๔๙๗ – ๒๕๐๑	- ตอนอายุ ๗ ปี เข้าศึกษาที่โรงเรียนวัดโคกขงาย ตำบลเขาเจ็ยก อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ - ๔
พ.ศ. ๒๕๐๑ – ๒๕๐๗	- เข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนช่างไม้ ชั้น ม. ๑ - ม.๓ และ มศ. ๑ - มศ.๓
	- จากนั้นเรียนต่อชั้น ม. ปลายที่โรงเรียนช่างไม้อีกปีกว่า แต่เรียนต่อไม่จบ
พ.ศ. ๒๕๑๑	- เริ่มทำงานครั้งแรกที่สถานีตำรวจภูธรจังหวัดพัทลุง - ในปีเดียวกันนี้ก็แต่งงานกับภรรยาคนแรก มีลูกด้วยกันต่อมา ๔ คน
	- ทำงานอยู่ที่นี้ ๖ ปี ในยศพลตำรวจ แต่เนื่องจากอุปนิสัย ของผู้กำกับตำรวจที่ไม่ตรงกับอาชีพ จึงขอลาออก
พ.ศ. ๒๕๑๖	- ทำงานเป็นลูกจ้าง ที่สำนักงานผู้ตรวจการราชการท้องถิ่น จังหวัด ที่พัทลุง
พ.ศ. ๒๕๑๗	- บรรจุเป็นข้าราชการที่สำนักงานที่ดินจังหวัดพัทลุง ทำงานที่นี่ได้ประมาณ ๔ ปี
พ.ศ. ๒๕๒๐	- เกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ พร้อมกับภรรยา และหลังจากที่พักรักษาตัวแล้ว ก็สมัครเข้าทำงานต่อที่ สถานธนาอนุบาล เทศบาลเมืองสตูล
พ.ศ. ๒๕๒๑	- ภรรยาคนแรกเสียชีวิต
พ.ศ. ๒๕๒๖	- เกิดอุบัติเหตุทางความรัก ทำให้สูญเสียดวงตาทั้งสองข้าง ทำให้ต้องกลับมาพักฟื้นอยู่ที่บ้านที่พัทลุง
พ.ศ. ๒๕๓๐	- ตั้งสติได้ เข้าวัดเพื่อปรับสภาพร่างกายและจิตใจและไป สนทนาธรรมกับพระ และพบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง

ลำดับเวลา...บนเส้นทางชีวิต ช่วง เรื่องจันทร์

- พ.ศ. ๒๕๓๔ - คุณพ่อเสียชีวิต
- พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๖ - ลูกทุกคนเริ่มเรียนจบ มีงานทำ
- คุณแม่เสียชีวิต
- เข้ารับการรักษาตัวอีกครั้งที่โรงพยาบาล
- ได้พบกับคุณเพ็ญศรี ชูเผือก และเริ่มต้นใช้ชีวิตคู่อีกครั้ง
- พ.ศ. ๒๕๓๘ - เป็นปีแห่งการระดมทุน
- จัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพ
- พ.ศ. ๒๕๓๙ - เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงานของกลุ่มอนุรักษ์
- ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตำบลเขาเจ็ยก ต่อต้านการ
- ระเบิดภูเขาเจ็ยกของนายทุน จนประสบความสำเร็จ
- จากนั้นก็เป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวเรื่องการทำบันได
- ขึ้นเขาเจ็ยก เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระ
- เจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมายุครบ ๗๒ พรรษา
- พ.ศ. ๒๕๔๑ - ปรับจากกองทุนพัฒนาอาชีพเป็นกลุ่มที่เน้นเรื่องการออม
- พ.ศ. ๒๕๔๒ - จัดตั้งเป็นกองทุนสัจจะออมทรัพย์ โดยมีบทบาทเป็นที่
- ปรึกษา
- พ.ศ. ๒๕๔๕ - เข้ารับการฝึกอาชีพนวดแผนไทย เป็นเวลา ๔ เดือน
- จัดตั้งสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง
- พ.ศ. ๒๕๔๘ - ผลักดันจนเกิดสมาคมพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง
- พ.ศ. ๒๕๔๙ - ได้รับรางวัลคนพิการดีเด่นประจำปี ๒๕๔๙ จากสภา
- สังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๕๐ - จัดซื้อที่ดินเพื่อสร้างศูนย์การเรียนรู้และสาธิตอาชีพ
- คนตาบอดจังหวัดพัทลุง

๒. เส้นทางการพัฒนาคนตาบอดพัทลุง

“สังคมเราทุกวันนี้ การใช้ชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล เป็นไปด้วยความยากลำบาก โดยเฉพาะในเรื่องค่าใช้จ่ายที่ส่วนใหญ่มักจะไม่สอดคล้องกับรายได้ หากเป็นบุคคลทั่วไปที่มีสภาพร่างกายสมบูรณ์เป็นปกติ ก็คงไม่หนักหนาสาหัสเท่าไรนัก แต่ในความเป็นจริงในสังคมเรายังมีกลุ่มบุคคลกลุ่มหนึ่งที่มีสภาพร่างกายไม่สมบูรณ์ หรือเป็นคนพิการ ซึ่งคนเหล่านี้มีความยากลำบากกว่าคนทั่วไปในการทำงานหารายได้มาเลี้ยงตนเอง ตัวอย่างเช่น ผู้พิการทางสายตา หรือคนตาบอด ที่ไม่สามารถสัมผัสกับสภาพความเป็นไปของสังคมภายนอกได้ เพราะฉะนั้นการทำงานเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงดูตนเองนั้นจึงเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง^๒ แต่สังคมของเมืองพัทลุงก็ยังไม่ทอดทิ้งคนตาบอด ทว่าได้จัดสรรกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสให้คนกลุ่มนี้สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีเทียบเท่าคนทั่วไป

วันนี้มีคนตาบอดจำนวนหนึ่งที่มีอาชีพ มีรายได้ สามารถพึ่งตนเองได้ และไม่เป็นภาระแก่สังคม และบางครั้งยังมีส่วนช่วยทำประโยชน์ให้แก่สังคม ตามศักยภาพที่มีอยู่ แต่ก็ยังมีคนตาบอดอีกจำนวนหนึ่งที่ยังอยู่ในมุมมืด ยังไม่ได้ออกมาสู่โลกภายนอก จึงเป็นหน้าที่ของสมาคมฯ ที่จะต้องค้นหาและพัฒนาให้เขามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป...”

คำปรารภของนายช่วง เรืองจันทร์

นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง

^๒ คนตาบอดที่ไม่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสมมักจะประสบกับปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ได้แก่

- ๑) มีข้อจำกัดในด้านการเรียนรู้ โดยเฉพาะในลักษณะที่เป็นกระบวนการปฏิบัติหรือการทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยการมอง (ข้อจำกัดนี้หากเกิดขึ้นกับเด็กตาบอด จะส่งผลกระทบต่อพัฒนาการในขั้นตอนต่างๆ)
- ๒) มีข้อจำกัดด้านการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่มักจะอยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์ หรือได้รับการนำเสนอผ่านสื่อที่ต้องใช้ตามอง
- ๓) มีข้อจำกัดในการทำกิจกรรมหลายๆ อย่าง หรือต้องกระทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วยวิธีการหรือรูปแบบที่แตกต่างไปจากบุคคลทั่วไป
- ๔) มีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวและการเดินทาง

ที่มา : เอกสารอัดสำเนา. คนตาบอดกับสิ่งอำนวยความสะดวก. โดย สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย.

องค์กรของคนตาบอด

องค์กรเอกชนด้านคนตาบอดถือเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด นับตั้งแต่การดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า การปฏิบัติงานเชิงรุกเพื่อช่วยขยายโอกาสและนำการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาไปสู่คนตาบอด รวมทั้งการริเริ่มดำเนินโครงการหรือกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อเป็นการนำร่องสำหรับให้ภาคราชการได้ใช้เป็นแนวทางในการขยายผล รวมทั้งการทำงานร่วมกับภาคราชการในการกระจายโอกาสที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตไปยังคนตาบอดทั่วประเทศ

องค์กรของคนตาบอด (Organization of the Blind) จึงเป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นโดยคนตาบอด มีการเปิดรับสมาชิก มีคนตาบอดเป็นคณะกรรมการบริหาร โดยมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก มีบทบาทหน้าที่หลักในการเป็นองค์กรผู้แทนเพื่อให้การปกป้องคุ้มครองสิทธิ์ ตลอดจนส่งเสริมโอกาสในด้านต่างๆ ให้แก่สมาชิก โดยมีสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยเป็นองค์กรระดับชาติ มีสมาคมหรือชมรมประจำจังหวัดต่างๆ ครอบคลุมพื้นที่เกือบทุกจังหวัด^๓

สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง

สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนจังหวัดพัทลุงให้จัดตั้งสมาคมฯ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๔๕ ปัจจุบันสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงมี นายช่วง เรืองจันทร์ เป็นนายกสมาคมฯ มีคณะกรรมการบริหาร ๖ คน คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน ๑๑ คน มีเจ้าหน้าที่สมาคมฯ ๑ คน และเจ้าหน้าที่ร้านนวดแผนไทย ๑ คน มีสมาชิกจำนวน ๑๓๐ คน ในจำนวนคนตาบอดทั้งจังหวัดพัทลุง มีจำนวน ๔๗๗ คน

รับตำแหน่งนายก

“ผู้นำ” คงไม่ได้มีความหมายว่าเป็น ผู้ที่จะต้องรับบทบาทในการประสานคนและระดมทรัพยากรทั้งหลายให้มารวมกันทำกิจกรรม เพื่อให้บรรลุประโยชน์และความสำเร็จที่เป็นจุดหมายร่วมกันเท่านั้น ถ้าเช่นนั้น ผู้นำที่แท้จริงหรือบทบาทของผู้นำนั้นควรเป็นเช่นใด...

“ตอนนั้นหลายคนบอกว่า อยากให้นายช่วงเป็นนายกสมาคม ผมบอกว่า ผมขอบคุณ แต่ว่าผมยังไม่รับปาก เพราะว่าเมื่อผมเป็นนายกแล้ว ผมยังไม่มั่นใจว่าจะทำอะไรเพื่อองค์กรเพื่อคนตาบอดได้ ผมจะนำพาคนตาบอดไปในทิศทางใดเพื่อให้คนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผมต้อง

^๓ ที่มา : เอกสารอัดสำเนา. (ร่าง) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔ หน้า ๑๓.

คิดก่อน ถึงจะรับตำแหน่ง คนเป็นนายกแล้วไม่ใช่ว่ามันจะโก้ เอาเก้าอี้มานั่ง แล้วนั่งหันซ้ายหันขวาเท่านั้น!

คนที่จะเป็นนายกสมาคม ต้องมีศักยภาพในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร การสร้างความร่วมมือกับภายนอก นอกจากงานข้างนอกแล้ว งานข้างในองค์กรก็ต้องรอบรู้ด้วย ตั้งแต่งานธุรการ งานเอกสาร หนังสือ เพราะบางครั้งเราตบอด เราต้องจ้างคนตาดีมาช่วยเขียนให้เรา ถ้าเราไม่รอบรู้ไม่ถนัดมัน เราปล่อยให้เขาเขียนเอง มันอาจจะเกิดความผิดพลาดได้ เพราะเคยมีปรากฏแล้วว่า มีการคนมาช่วยร่างหนังสือ แล้วเขาขึ้นต้นเรื่องว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว ถ้าคนเป็นนายกไม่รู้เรื่อง อย่างนี้ก็จบเลย...

แต่ถ้าจะบอกว่า คนที่จะเป็นนายก ต้องเป็นแบบผมหรือเปล่า ก็ไม่ใช่ มันอยู่ที่ลักษณะนิสัยของคน แล้วการเป็นผู้บริหารที่ดีมันก็อยู่ที่จิตสำนึกด้วย โดยทั่วไปผู้บริหารก็ต้องเป็นคนที่มีวิสัยทัศน์ มีความรอบรู้ในหลายๆ เรื่อง เรื่องงานสมาคมต้องรอบรู้ ต้องเข้าถึงแหล่งปัญญา แหล่งงบประมาณ เข้าถึงมวลชน เข้าถึงสมาชิก และที่สำคัญคือ ต้องมีความเป็นธรรมกับคนที่อยู่ร่วมกัน”

กิจกรรมของสมาคม

จากปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับคนตาบอดที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือและไม่ได้รับการฝึกฝนทักษะต่างๆ อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้น สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงจึงมุ่งดำเนินงานในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งการค้นหาและนำคนตาบอดให้เข้าถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ การเพิ่มศักยภาพในตัวคนตาบอดเองด้วยการฝึกทักษะต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การฝึกอาชีพให้กับคนตาบอด การจัดสวัสดิการเพื่อช่วยเหลือคนตาบอด การออกเยี่ยมและให้สิ่งของแก่คนตาบอดที่ยากไร้ ตลอดจนมีส่วนร่วมร่วมกับกิจกรรมของสังคมในด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมให้คนทั่วไปและสังคม มีเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนตาบอดและคนพิการอื่นๆ และได้เข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มคนเหล่านี้^๔

^๔ สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย ส่งเสริมให้มีกิจกรรมเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น โดยเน้นกิจกรรมที่เข้าถึงตัวและเข้าถึงประเด็นปัญหาความต้องการของคนตาบอดในท้องถิ่น จึงได้วางกรอบกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานไว้หลักๆ ดังนี้

- ๑) ลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมและสำรวจข้อมูลด้านคนตาบอดในท้องถิ่น
- ๒) การส่งเสริมคนตาบอดให้ได้รับการศึกษา
- ๓) การส่งเสริมคนตาบอดได้รับสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
- ๔) การส่งเสริมให้คนตาบอดได้รับการฝึกอาชีพ
- ๕) การส่งเสริมให้คนตาบอดได้มีงานทำ
- ๖) การส่งเสริมด้านโอกาสด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต
- ๗) การส่งเสริมให้คนตาบอดในท้องถิ่นรวมตัวกันเป็นองค์กร

กิจกรรมที่สมาคมได้ดำเนินการไปมีหลักๆ ดังนี้

๑. การสำรวจข้อมูลคนตาบอด และลงพื้นที่ค้นหาคนตาบอด
๒. การออกเยี่ยม สงเคราะห์ ช่วยเหลือ คนตาบอดที่อยู่กับบ้าน เช่น คนตาบอดสูงอายุ คนตาบอดที่พิการซ้ำซ้อน ฯลฯ
๓. การฝึกทักษะ ฝึกอาชีพ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้
เนื้อหากิจกรรมที่จัดฝึกอบรมคือ
 - ๑) การฝึกทักษะการใช้ไม้เท้าขาว หรือโอแอนด์เอ็ม^๕
 - ๒) การเขียนอ่านอักษรเบรลล์^๖
 - ๓) การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

*ข้อ ๑-๓ เป็นการฝึกทักษะการใช้ประสาทสัมผัสด้านอื่นๆ เพื่อทดแทนการใช้ตา

 - ๔) การวาดแผนไทย
 - ๕) การทำดอกไม้จันทน์และพวงหรีด

*ข้อ ๔-๕ เป็นการฝึกอาชีพ เพื่อให้มีรายได้ เลี้ยงตนเองได้
๔. การจัดระบบสวัสดิการแก่สมาชิกคนตาบอด
๕. การจัดตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอด

-
- ๘) ส่งเสริมคนตาบอดได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน
 - ๙) การส่งเสริมสุขภาพอนามัยคนตาบอด เช่น บริการด้านการรักษาพยาบาล
 - ๑๐) การส่งเสริมคนตาบอดได้เล่นกีฬาและออกกำลังกาย
 - ๑๑) การผลักดันและรณรงค์ให้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือออกกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่จะประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด
 - ๑๒) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อให้สาธารณชนเกิดเจตคติที่สร้างสรรค์ต่อคนตาบอด
 - ๑๓) การนำเสนอข้อมูลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่ครอบคลุมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด
- ^๕ โอแอนด์เอ็ม หรือ คือ วิชาว่าด้วยความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมและการเคลื่อนไหว (Orientation and Mobility Instructor หรือ Peripatologist) เป็นการฝึกฝนให้คนตาบอดสามารถใช้ไม้เท้าเป็นเครื่องมือในการเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ ที่เขาต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และอิสระอย่างแท้จริง.
- ที่มา : สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. *คู่มืออาสาสมัครร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด*. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๖. หน้า ๓๖.
- ^๖ **อักษรเบรลล์ (Braille)** เป็นอักษรสำหรับคนตาบอด มีลักษณะเป็นจุดนูนเล็กๆ ใน ๑ ช่องจะประกอบด้วยจุด ๖ ตำแหน่ง ซึ่งมามาจัดสลับกันไปมาเป็นรหัสแทนอักษรตัว หรือสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โน้ตดนตรี ฯลฯ ได้ ในการเขียนจะใช้เครื่องมือเฉพาะเรียก สเลท (slate) และดินสอ (stylus) ส่วนในการพิมพ์จะใช้เครื่องพิมพ์ เรียก เบรลเลอร์ (Braille) ใช้กระดาษขนาดกระดาษวาดรูป
- ที่มา : สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย. *คู่มืออาสาสมัครร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด*. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์, ๒๕๔๖. หน้า ๑๕.

๖. การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ กับสังคม เช่น

- ๑) การบริการนวดการกุศลในโอกาสวันสำคัญต่างๆ, การบริการนวดฟรีแก่ประชาชนร่วมกับหน่วยเคลื่อนที่ของท้องถิ่นและหน่วยงานอื่น
- ๒) การร่วมบริจาคโลหิตให้แก่สภาภษาชาติไทย
- ๓) การร่วมแข่งขันกีฬาคนพิการภาคใต้
- ๔) การออกเยี่ยมคนตาบอดที่ประสบภัยน้ำท่วม, การมอบเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยคลื่นยักษ์สึนามิ
- ๕) การจัดงานทอดผ้าป่ามหากุศล
- ๖) การจัดงานรณรงค์การใช้ไม้เท้าขาว
- ๗) การสร้างบ้านให้กับคนตาบอด เช่น ที่อำเภอปากพะยูน
- ๘) การมอบทุนการศึกษาแก่เด็กกำพร้า
- ๙) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมวันสำคัญต่างๆ

โครงการปลูกฝังศิลปวัฒนธรรมสู่คนพิการ

โครงการนวดแผนไทยเพื่อส่งเสริมอาชีพ

การบริจาคโลหิตให้แก่สภาภษาชาติไทย

การร่วมงานวันไม้เท้าขาวสากล

การค้นหาคนตาบอด

เมื่อก่อตั้งเป็นสมาคมแล้ว มีรายได้เลี้ยงตัวเองแล้ว แต่นั่นยังไม่ใช่เป้าหมาย(ของการก่อตั้งสมาคม)ที่แท้จริง เป้าหมายสำคัญของสมาคมคือ การช่วยเหลือและพัฒนาคนตาบอดให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการออกไปค้นหาคนตาบอด...

ค้นหาข้อมูลคนตาบอด

องค์การอนามัยโลกได้คาดการณ์ว่าในทุกๆ ๕ วินาที จะมีคนตาบอดเพิ่มขึ้นในโลก ๑ คน หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ๖.๓ ล้านคน ในทุกๆ หนึ่งปี นอกจากนี้ยังได้คาดการณ์ว่าในประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งหลายจะมีประชากรที่พิการทางการมองเห็นประมาณร้อยละ ๑ ของจำนวนประชากรทั้งหมด จากตัวเลขดังกล่าวทำให้ประเทศไทยน่าจะมีประชากรในกลุ่มนี้เป็นจำนวนมากกว่า ๖๐๐,๐๐๐ คน^๗ แต่ว่าปัจจุบันจำนวนคนตาบอดมีการอ้างอิงสถิติตัวเลขจากหลายแหล่ง และวิธีการที่ใช้ในการสำรวจก็แตกต่างกันออกไปตามการให้คำจำกัดความของคำว่า “คนตาบอด”^๘

“ผมไปขอรายชื่อคนตาบอดที่จดทะเบียนกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) มีคนตาบอดจำนวน ๔๒๕ คน พอผมได้รายชื่อมาแล้ว ผมก็ลงพื้นที่เป็นรายตำบล ไล่ตามรายชื่อที่มีเลย ผมลงพื้นที่เอง ส่วนคณะกรรมการสมาคมก็หมุนเวียนกัน...

ข้อมูลของ พมจ.เป็นข้อมูลเฉพาะคนที่มาจดทะเบียน แต่ความจริงยังมีคนตาบอดที่ยังไม่ได้จดทะเบียนอีกจำนวนมาก แล้วข้อมูลตรงนี้เราจะได้จากที่ไหน เราก็ต้องหาที่ อบต. แต่กว่าที่เราจะได้ข้อมูลตรงนี้ก็ใช้เวลาหาข้อมูลอยู่นานมาก เพราะว่าตอนหาข้อมูลแรกๆ นะะ อบต.ไม่ให้ความร่วมมือ ผมรู้ว่าเขาจะต้องมีข้อมูลคนพิการอยู่ในมือ ผมจึงทำหนังสือไป ๖๔ อบต. ๑๑ เทศบาล ครั้งแรกมีท้องถื่นตอบกลับมาแค่ ๒๐ กว่าแห่ง ครั้งที่สองก็ตอบกลับมา ๓๐ กว่าแห่ง พอระยะเวลาผ่านไปเป็นเดือน ผมก็ทำหนังสือติดตามกลับไปอีกว่า ตามที่ส่งหนังสือไป

^๗ เอกสารอัตสำเนา. คนตาบอดกับสิ่งอำนวยความสะดวก. โดย สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย.

^๘ ตามคำจำกัดความในกฎกระทรวงซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ กำหนดไว้ว่าคนพิการทางการมองเห็น ได้แก่ (ก) คนที่มีสายตาวางที่ต่ำกว่าเมื่อใช้แว่นสายตาธรรมดาแล้วมองเห็นน้อยกว่า ๖/๑๘ หรือ ๒๐/๗๐ ลงไปจนมองไม่เห็นแม้แต่แสงสว่าง หรือ (ข) คนที่มีลานสายตาแคบกว่า ๓๐ องศา จากคำจำกัดความข้างต้นทำให้สามารถแบ่งคนพิการทางการเห็นออกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่ คนตาบอดสนิทคือผู้ที่ไม่เห็นเลย ไปจนถึงผู้ที่มีมองเห็นเฉพาะแสงและเงากับคนสายตาลีเลือนราง ซึ่งจะสามารถใช้สายตาในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้คล้ายกับคนสายตาปกติ แต่อาจต้องมีการปรับขนาดของวัตถุเพื่อให้มองเห็นได้ชัดเจนขึ้น เช่น การอ่านหนังสือตัวพิมพ์ขยายใหญ่ (Large Print) ที่มา : เอกสารอัตสำเนา. (ร่าง) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔. หน้า ๔.

เพื่อของความร่วมมือในการแจ้งข้อมูลคนตาบอดบอดนั้น บัดนี้เวลาได้ล่วงเลยมาแล้ว แต่ท่านยังไม่ได้แจ้งให้ทางสมาคมทราบ ตอนนั้นก็มีหนังสือตอบกลับมาเพิ่มขึ้นอีก แต่ก็ไม่มาก ผมจึงใช้วิธีโทรศัพท์ไปติดตามที่ท้องถิ่นนั้นเลย ผมขอคุยกับนายก อบต. หรือ นายกเทศมนตรีเลย ถ้าไม่อยู่กับคุยกับปลัด จนในที่สุดก็ได้ข้อมูลคนตาบอดทุกตำบล...

สุดท้ายจำนวนคนตาบอดที่เราได้มาคือ ๔๗๗ คน ซึ่งมีจำนวนใกล้เคียงกับจำนวนคนตาบอดที่มาจดทะเบียนกับ พมจ. และใกล้เคียงกับจำนวนคนตาบอดที่มาถือบัตรทอง”

ลงพื้นที่ไปหาคนตาบอด

ความเชื่อของคนในสังคมไทย ยังคงฝังแน่นกับความเชื่อในเรื่องเคราะห์กรรมกับความพิการ ความอับอายที่มีลูกเป็นคนพิการเป็นคนตาบอด หรือถ้าตาบอดแล้วก็ไม่ต้องเรียน เพราะเรียนไปก็ทำอะไรไม่ได้ ฯลฯ ซึ่งเจตคติทางด้านลบเหล่านี้ ก่อให้เกิดการลิดรอน ปิดกั้น หรือเพิกเฉยต่อสิทธิและโอกาสของคนตาบอดในทุกด้าน และเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนตาบอดไม่น้อย...

“ตอนลงพื้นที่ไปหาคนตาบอด ผมรู้สึกว่าการเข้าหาคนตาบอดที่มีความลำบากยากเย็นมาก เพราะคนตาบอดที่ภาคใต้ไม่เหมือนกับภาคอื่นๆ คือ

๑. พ่อแม่ผู้ปกครอง จะไม่เปิดเผยคนพิการที่มีอยู่ในบ้าน จะเก็บไว้หลังบ้าน ไม่อยากให้ใครรู้ เพราะกลัวรู้สึกอับอาย

๒. ถ้าให้คนตาบอดมากับเรา ก็กลัวชาวบ้านจะนิินทาวว่า ไม่เลี้ยงดูบ้าง หรือว่าเลี้ยงไม่รอดบ้าง

๓. ถ้าให้คนตาบอดไป จะเป็นภาระแก่ผู้ปกครองมากขึ้น คือ ต้องไปส่ง จะต้องไปดูแล เพราะจากที่ผู้ปกครองอยู่สุขสบายแล้ว ดิ้นขึ้นมาก็หุงหาอาหารเสร็จ ตักใส่จานตั้งไว้ ข้าวถ้วยหนึ่ง แกงถ้วยหนึ่ง แล้วเขาก็ไปทำงาน คนตาบอดตื่นขึ้นมา หิวก็มากิน กินเข้าเสร็จก็ตั้งไว้ หลังจากที่ยากินเสร็จไม่วามด แมง จิ้งจกลงไปตอมก็ตาม เตี้ยวเที่ยงก็มากินต่อ เพราะว่าคนตาบอดมองไม่เห็น ถ้าให้คนตาบอดไป เขาก็จะเป็นห่วง ก็เป็นการเพิ่มภาระอีก

๔. ถ้าให้คนตาบอดไป ก็กลัวว่าจะถูกเอาไปใช้แรงงาน

๕. ตัวคนตาบอดเอง เมื่อเปลี่ยนสถานที่ แปลกที่ ก็กลัวจะไม่สะดวก “ไม่รู้ว่ที่หลับที่นอน ห้องน้ำห้องท่าจะเป็นอย่างไร

๖. ผู้ปกครองและญาติไม่ให้มา เพราะจะเก็บคนตาบอดเอาไว้ใช้แรงงานในครอบครัว”

“เวลาผมลงไปค้นหาคนตาบอด เพื่อจะพาเขาออกมาเรียน มาฝึกอาชีพ แต่พ่อแม่เขาไม่ให้มา เขาบอกว่า เขาเลี้ยงลูกเขาได้ เลี้ยงมาตั้ง ๓๐ ปี ๔๐ ปี แล้วทำไมจะเลี้ยงต่อไม่ได้ ผมก็ต้องอธิบายให้เขาฟังว่า แล้วถ้าพ่อแม่เกิดตายก่อน แล้วลูกจะทำอย่างไร ถ้าคนตาบอดเราโชคดีได้ตายก่อนพ่อแม่ก็ไม่เป็นไร แต่ถ้าเราอายุยืน พ่อแม่เราตายไปแล้ว แล้วเราจะไปอยู่กับลูกกับหลานได้อย่างไร เมื่อเราเป็นคนที่ต้องไปอาศัยเขากินเขาอยู่ แต่ถ้าเรามีรายได้ อย่างน้อยวันละ ๕๐ – ๖๐ บาท เข้ามาเราก็ให้หลานไปซื้อผักซื้อปลา มากิน เราก็ยังมีส่วนร่วมตรงนี้บ้าง แต่ถ้าเราไม่มีส่วนร่วม เวลาลูกหลานมาเรียกไปกินข้าว เราก็บอกเขาว่ากินไปก่อนเถอะ ยังไม่หิว พอเขากินเสร็จแล้ว เราค่อยไปดูว่ามีอะไรเหลือบ้าง จริงๆ เราก็หิว แต่ว่าเราเกรงใจ หรือเรื่องเสื้อผ้าไม่ว่าจะเก่า จะคับยังไง มีอะไรเราก็ต้องใส่อย่างนั้น บางครั้งเราไม่ชอบ แต่เขาซื้อมาให้ เราก็ต้องใส่ แต่ถ้าเรามีรายได้เล็กๆ น้อยๆ เป็นของตัวเองล่ะ เราก็จะไม่เป็นภาระแก่เขา เรายังพอที่จะดูแลตัวเองได้...”

เดิมสมาคมเรามีข้อกำหนดว่าเดือนหนึ่งจะต้องลงพื้นที่ไม่เกิน ๓ ครั้ง หนึ่งครั้งจะต้องไปเยี่ยมคนตาบอดไม่ต่ำกว่า ๕ – ๖ คน แต่ว่าตอนนี้เรารู้หมดแล้วว่าใครอยู่ตรงไหน เราจะเน้นไปที่รายที่อ่อนแอ ก่อน เช่น มีสองพี่น้องตาบอดที่ลำบากมาก สุขภาพอ่อนแอ เขาออกมาไม่ได้ เราต้องไปเยี่ยมเขาทุกปี อีกรายเป็นผู้หญิง เขาเดินไม่ได้ ใช้ตัวกลิ้งไปเข้าห้องน้ำ และมีคนตาบอดสูงอายุอีกเป็นจำนวนมาก...”

สร้างชีวิตใหม่ให้กับคนตาบอด

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด สิ่งที่เป็นจุดอ่อนก็คือ ครอบครัวคนตาบอดยังไม่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและพัฒนาเขา ไม่ให้การศึกษาแก่คนตาบอด และตัวคนตาบอดเองก็ไม่มีรู้ถึงสิทธิและแหล่งการให้บริการที่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง และยังขาดทักษะด้านต่างๆ ในการดำเนินชีวิตในสังคม...

“ผมไปเจอคนตาบอดคนหนึ่ง เป็นผู้หญิง เขาไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับตัวเอง แม้กระทั่งชื่อวันเกิด ผมก็พาเขาออกมา เขาบอกว่าคนแถวบ้านเรียกเขาว่า มอน ผมก็เลยตั้งชื่อเขาว่า อมรรัตน์ แล้วเขายังไม่มีวันเดือนปีเกิด จะพาไปทำบัตรอะไรก็ได้ ผมก็เลยถามเขาว่า อยากจะเกิดวันไหน เขาเคยได้ยินผมพูดบ่อยๆ ว่าผมเกิดวันอาทิตย์ เขาก็เลยบอกว่าอยากจะเกิดวันอาทิตย์บ้าง อยากจะเกิดวันเดียวกับนาย (หัวเราะ) แล้วถามว่า อยากจะเกิดเดือนอะไร เขาก็บอกว่า เดือน ๙ เพราะว่าจะได้ก้าวหน้า ส่วนปีเกิดเขาก็ไม่รู้ ผมก็เลยกะประมาณให้เขาไป

ตอนนี้เขาเรียนจบแล้ว ก็ไปเปิดร้านนวด เวลาผมเจอเขา ผมก็แซวว่า เวลามีความสุขแล้วไม่มาหานายกเลยนะ เขาก็อ๋ว่า หนูยังระลึกถึงนายกอยู่เสมอดี...

มีกรณีผู้หญิงตามอดอีกคนหนึ่ง ผมก็ให้คุณเพ็ญศรีหรือป้าเพ็ญไปด้วย เผื่อจะได้ช่วยกันพูด ตอนนั้นป้าเพ็ญก็อายุเกือบ ๖๐ ปีแล้ว พอไปถึง ผมก็บอกกับป้าเพ็ญว่า นั่นไง เขานั่งอยู่ตรงนั้น ป้าเพ็ญว่า นี่คุณจะให้ป้าคนนั้นมาเรียนนวดจริงๆ หรือ ผมได้ยินแล้วใจหายวูบเลย คนอายุเกือบ ๖๐ แล้ว เรียกอีกคนว่าป้า แล้วคนนั้นเขาจะอายุสักเท่าไรล่ะครับ...

พอเราลงไปพูดคุยกับเขา ที่ไหนได้ เขาอายุแค่ ๔๕ ปีเท่านั้น แต่ผมเขาขาวทั้งหัว ผมดำไม่มีสักเส้น แล้วหน้าตาเสียผ้าดูไม่ได้เลย... ตรงนี้เป็นธรรมชาติของคนพิการ ที่สุขภาพจิตเขาจะไม่ค่อยดีอยู่แล้ว นี่ถ้าผู้ปกครองหรือญาติไม่ดูแลก็จะยิ่งไปกันใหญ่ กว่าจะเอามาเรียนนวดได้ใช้เวลานานมาก เพราะว่าหลานเขาไม่ให้มา ที่ไม่ให้มาไม่ได้กลัวอะไร แต่หลานเขามีลูก ๓ คน อายุไล่ๆ กันตั้งแต่ ๓ ขวบถึง ๗ ขวบ แล้วเขาก็ค้าขาย ถ้าเอาคนตามอดมาก็จะไม่มีใครดูแลให้ ไม่มีใครช่วยทำความสะอาดบ้านให้ ฯลฯ หลานเขาบอกว่าให้ผมกลับไปก่อน เดี่ยวเขาจะพาไปส่ง พอได้กำหนดเวลาของโครงการแล้ว เขายังไม่มา ผมก็ไปปรับตัวมาเองเลย แล้วตอนที่มากก็ไม่มีอะไรมาเลย มีเสื้อผ้าเก่าๆ ที่ใส่ติดตัวมาชุดหนึ่ง แล้วก็โสร่งผืนหนึ่งเท่านั้น ผมก็ให้ป้าเพ็ญช่วยดูแลเรื่องเสื้อผ้าให้เขา ตอนที่เขามาอยู่ที่นี้เขาก็ไม่ค่อยพูด คือถ้าไม่ถามก็ไม่พูด จนเดือนหนึ่งผ่านไป เราก็ก่อนตรึเข้ามาเล่นมาร้องในกลุ่มด้วย ก็ได้ยินเขาพูดคุย เขาหัวเราะแล้วผมก็แอบให้เงินเขาเป็นค่าขนมทุกวัน เขาก็มีเงินไปซื้อขนมซื้อของบ้าง พอเรียนจบ ผมก็ยังไม่ให้เขากลับบ้าน เพราะกลัวว่าวิชาความรู้ที่เรียนไปจะไม่ได้ใช้ จึงให้เขาอยู่ที่ร้านนวดนี้ก่อน อย่างน้อยก็ยังได้หมวด ยังมีรายได้ อย่างน้อยๆ วันหนึ่งๆ ก็ยังได้ ๑๐๐ - ๒๐๐ บาท ถ้ามีแขกมาก บางวันก็ได้มาก จากนั้นไม่กี่วัน ผมของเขาจากที่เคยเป็นสีขาวก็เปลี่ยนเป็นสีดำสีน้ำตาล เสื้อผ้าที่ใส่ก็สะอาดสะอาดเรียบร้อย เขารูปร่างหน้าตาผมพรรณก็ผุดผ่องขึ้น เพราะอยู่ในร้านนวดติดแอร์ ไม่ถูกแดดถูกลม... แล้วต่อมาผมก็มีโอกาสได้เป็นพ่อสื่อจัดงานแต่งงานให้กับเขาด้วย ตอนนี้ก็มีความสุขไปแล้ว... ถามว่าถ้าเขาไม่ออกมา เขาก็มีโอกาสอย่างนี้หรือไม่...

การทำโครงการ

ปัจจุบัน สถานการณ์ปัญหาของคนตาบอดส่วนใหญ่ คือ การขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ... จากการประเมินสถานการณ์ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยได้มีการคาดการณ์ว่าตัวเลขคนตาบอดที่มีงานทำในประเทศไทยน่าจะไม่เกินร้อยละ ๕ ของจำนวนคนตาบอดทั่วประเทศ... ดังนั้น โครงการที่เน้นการฝึกทักษะทางด้านวิชาชีพ จึงเกิดขึ้นมาเพื่อช่วยบรรเทาสภาพความรุนแรงของปัญหาดังกล่าว เช่น การนวดแผนไทย

นอกจากนี้ก็เป็นโครงการที่นำเข้ามาเสริมการใช้ชีวิตต่าง ๆ ให้แก่คนตาบอด เช่น การใช้ไม้เท้า การอ่านเขียนอักษรเบรลล์ เป็นต้น

“เพราะเราเห็นแล้วว่า ถ้ามาเรียนนวด จะมีรายได้และเลี้ยงตัวเองได้จริง แล้วถ้าคนตาบอดคนอื่นล่ะ ที่เขายังอยู่ที่ใต้ถุนบ้าน หลบอยู่หลังบ้าน ถ้าเขาได้ออกมา เขาจะมีชีวิตที่ดีขึ้นแค่ไหน...”

โครงการที่ดำเนินการและหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน				
ที่	โครงการ	แหล่งสนับสนุน	ปีที่ดำเนินงาน	ผู้เข้ารับการอบรม / ผู้ผ่านการอบรม
๑	โครงการนวดแผนไทย	กศน.พัทลุง	๒๕๔๖	๑๒ / ๑๐
๒	โครงการอบรมดนตรีสากล	วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง เทศบาลเมืองพัทลุง	๒๕๔๖	-
๓	โครงการนวดแผนไทย	กศน.พัทลุง	๒๕๔๗	๑๒ / ๙
๔	โครงการนวดแผนไทย	เทศบาลเมืองพัทลุง	๒๕๔๗	๑๔ / ๑๒
๕	โครงการนวดแผนไทย	อบจ.พัทลุง	๒๕๔๘	๑๒ / ๑๐
๖	โครงการสอนทักษะการใช้ไม้เท้าขาว	อบจ.พัทลุง	๒๕๔๘	๒๐
๗	โครงการนวดแผนไทย	กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	๒๕๔๙	๑๒ / ๑๐
๘	โครงการสอนทักษะการใช้ไม้เท้าขาว	สปสช.พัทลุง	๒๕๔๙	๒๐
๙	โครงการรณรงค์การใช้ไม้เท้าขาว	สปสช.พัทลุง	๒๕๔๙	๘๐
๑๐	โครงการนวดแผนไทย	กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ	๒๕๕๐	๑๐ / ๘

ที่มา : รายงานครบรอบ ๕ ปี สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง.

ต้องรู้จักชี้แจงโครงการ

ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด นายช่วงจะเน้นให้คนตาบอดพึ่งพาตนเองได้ก่อน เพราะฉะนั้นในการทำโครงการจะเน้นการฝึกอาชีพเพื่อให้มีงานทำ มีรายได้เลี้ยงตนเอง อย่างน้อยก็จะเป็นภาระแก่ครอบครัว แก่สังคม เพราะว่าถ้าเขาพัฒนาได้แล้ว ต่อไปก็สามารถช่วยเหลือสังคมได้อีก...

“ตอนที่เรำทำโครงการในสองสามปีแรก ทางหน่วยงานหรือแหล่งทุนเขำมักจะบอกว่ำโครงการนี้ปีทีแล้วก็สอนไปแล้วนี่หำ ปีนี้จะสอนอีกหรือ เขาจะพิจารณาให้จังหวัดที่ยังไม่ได้สอนทีสอนไปแล้วเขำไม่ให้หรือก ผมก็บอกเขำว่ำ ถ้าคุณคิดอย่งนี้คุณคิดผิด จังหวัดที่ยังไม่เคยสอนเขำก็จะได้ไม่สอนหรือก เพราะว่ำผู้นำคนตบอดเขำไม่เข้มแข็ง ส่วนจังหวัดทีสอนแล้ว เขำไม่ได้มีคนตบอด ๔๐ – ๕๐ คน แต่มี ๔๐๐ – ๕๐๐ คน แล้วคนที่เรำสอนเขำแล้ว เขำไปต่อยอดได้ไปขายผลได้ เช่น เรำสอนคนตบอดทีทะเลน้อย พอเขำกลับไป เขำก็ไปบอกญาติเขำทีตำบลอื่น อำเภออื่น ว่ำให้ไปเรียนนวดทีสมาคมสิ ก็ช่วยขยายผลได้...”

ผมเคยบอกกับ อบจ. ว่ำ งบประมาณทีทาง อบจ. ให้มำ ถือเป็นเส้นเลือดใหญ่ทีหล่อเลี้ยงคนตบอด ไม่ใช่เฉพาะคนสิบกว่ำคนนะ เพราะว่ำคนตบอดทีได้รับความรู้ แล้วเขำไปประกอบอาชีพ มีรายได้ เขำสามารถเลี้ยงพ่อแม่ เลี้ยงลูก เลี้ยงครอบครัว และเครือญาติได้ คนแค่หนึ่งคนแต่เขำไปเลี้ยงดูคนได้อีกหลายคน เพราะฉะนั้นเงินทีให้มำ ยังขยายผลไปได้อีกสามสิบลีสิบคน ไม่ใช่เฉพาะคนตบอดเท่านั้น...

บางครั้งผมของงบประมาณไปสองแสนบาท ทำโครงการกับคนตบอดประมาณ ๑๐ คน เขำบอกว่ำ ขอตั้งเยอะ จะเอำไปทำอะไร แค่คนตบอด คือถ้าคนๆ นั้นไม่มีความเข้ำใจ ไม่มีจิตสำนึก เขำก็ไม่ช่วยเรำ เขำว่ำ เงินสองแสนเอำไปซื้อดินลูกรังมำถมถนนดีกว่า มองเห็นผลงานชัดเจนทันทีเลย แต่เขำไม่ได้คิดว่ำ เรำกำลังเอำเงินมำสร้างงานสร้างอาชีพให้กับคน ผมว่ำมันคุ้มค้ำมากกว่า ยิ่งถ้าเขำไปขยายผลต่อ ยิ่งสร้างคน ยิ่งช่วยสังคมได้อีกเยอะ

หรือเงินตั้งสองแสนบาท ทำไมกับโครงการกับคนตบอดแค่ ๑๐ คน ให้ผมเพิ่มเป็น ๑๕ คน ๒๐ คน ผมก็บอกว่ำ ถ้าคนเพิ่ม เงินก็ต้องเพิ่มให้ผมด้วยนะ เพราะว่ำค้ำใช้จ่ายมันก็จะต้องเพิ่มขึ้นเป็นเงำตามตัว

หรือมีอีก เขำว่ำ ให้คนตบอดมำเรียน ๑๐ คน แล้วมันใจได้ย่งไงว่ำจะเรียนจบทุกคน จะสอบผ่านกันทุกคน ผมก็ต้องบอกว่ำ ในเวลำครุสอนนักเรียนห้องหนึ่ง มีเด็ก ๔๕ คน ถำมว่ำเด็กสอบผ่านทุกคนหรือเปลำ แล้วถ้ามีเด็กสอบตกละ จะต้องไปลดเงินเดือนครุหรือเปลำ แล้วคุณทำไมจึงมำตั้งงบประมาณผม

เวลำไปติดต่อกับหน่วยงาน ไปเสนอโครงการ ถ้าเรำนึ่งให้เขำพูดอยู่อย่งเดียว เรำจบเลยเรำไม่ได้งบประมาณหรือกครับ เพราะฉะนั้น เรำต้องรู้จักชี้แจง ต้องมีวิธีการอธิบาย”

รู้ว่ำเรำทำโครงการไปเพื่ออะไร

“เวลำทำโครงการจะได้เงินมำจำนวนหนึ่ง ผมจะตัดเข้ำสมาคมก่อนเลย ๑๕,๐๐๐ บาท เป็นกองกลาง เพราะสมาคมจะได้มีค้ำลังในการทำงาน มีค้ำบริหารจัดการ ค้ำอาหาร ค้ำวิทยากร แต่ั้นไม่ใช่เป้าหมายหลักในการทำโครงการ เป้ำหมำยหลักคือ คนตบอด...”

ตัวอย่างโครงการสอนทักษะการใช้ไม้เท้าขาว หรือโอแอนด์เอ็ม เกิดขึ้นมาเพราะจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้คนที่ถูกจำกัดด้วยการมองเห็น หรือคนตาบอด สามารถเดินทาง เคลื่อนไหว ไปในที่ต่างๆ ได้ตามต้องการ เพื่อให้เขาสามารถดำรงชีวิตได้เป็นปกติธรรมดาเหมือนคนทั่วไป เพราะฉะนั้นเป้าหมายของโครงการเราคือ ให้เขาเดินเป็น เดินอยู่ในบ้านก็ได้ และให้เขาเดินไป ได้ไกลกว่าที่เขาเป็นอยู่ ไปทำกิจกรรมที่เขาอยากจะทำได้ ไปไหนก็ได้ ถ้าจะออกมานอกบ้าน วิธีการเดินขึ้นถนนอย่างไร... คือ ถ้ามีไม้เท้าแล้วเราต้องสอนให้วิธีการใช้แก่เขาด้วย แต่ที่ผ่านมาจากหน่วยงานมักจะไปสำรวจว่าคนตาบอดมีกี่คน ต้องการอะไรบ้าง เช่น ต้องการไม้เท้า กี่อัน แล้วก็เอาไม้เท้าไปแจกให้เขา ผมบอกเลยว่าอย่างนี้ไม่มีประโยชน์หรอก ให้ไม้ไผ่ยังดีกว่า เขายังเอาไปใช้ไล่หมาได้ แต่ถ้าให้ไม้เท้า ต้องใช้วิธีการใช้ไม้เท้าด้วย ต้องเอาคนที่มีความรู้ไปให้ความรู้แก่เขา”

กิตติพร ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สมาคมและเป็นครูสอนทักษะการใช้ไม้เท้าขาว บอกว่า “หน่วยงานราชการเวลาลงไปหาคนพิการหรือคนตาบอดก็ตาม ชอบเอาเงินไปให้ ๑๐๐ บาท บ้าง ๒๐๐ บาทบ้าง พอเราลงไป คนตาบอดหรือพ่อแม่เขาจะถามเลยว่า คราวนี้ไม่มีอะไรมาให้ หรือ เราก็ต้องอธิบายให้เขาฟังว่าลักษณะของโครงการเราเป็นอย่างไร...”

การสอนทักษะการใช้ไม้เท้าขาว หรือโอแอนด์เอ็ม เช่น การฝึกเดินบนสะพานลอย บาทวิถี และคันนา

โครงการพี่ช่วยน้อง

รายได้จากแหล่งต่างๆ ที่เข้ามาสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง เป็นปัจจัยที่ทำให้สมาคมสามารถดำเนินงานบางอย่างได้ไม่ต้องรอสมาคมแม่หรือรอส่วนกลาง...

ตอนนี้สมาคมมีลูกศิษย์ที่เรียนจบเรื่องการนวดแผนไทยไปแล้วกว่า ๘๐ คน และออกไปประกอบอาชีพ มีรายได้สามารถเลี้ยงตนเองได้ ซึ่งมีข้อกำหนดว่า คนที่ออกไปประกอบอาชีพข้างนอก ปีหนึ่งจะต้องช่วยสมทบให้กับสมาคมฯ ปีละ ๓๐๐ บาท เพื่อเอาไว้เป็นทุนสำหรับคนที่มาเรียนนวดแผนไทยแต่ไม่มีโครงการ (ไม่มีงบประมาณจากหน่วยงานสนับสนุน) โดยใช้รูปแบบพี่ช่วยน้อง หรือพี่สอนน้อง คือ ใช้หมอนวดที่มีในร้านผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันมาสอน...

“ถ้ามีโครงการก็เราสอนเป็นกลุ่ม แต่ถ้ามีคนที่ยาจะมาเรียน ครั้งละคนสองคน แล้วเราไม่มีโครงการ เราก็สอนโดยใช้รูปแบบพี่ช่วยน้อง เราทำโครงการของเราเองได้ เรามีค่าอาหารกลางวันให้คนที่มาเรียนด้วยคนละ ๖๐ บาท... รูปแบบพี่ช่วยน้อง คือ เราจะตั้งวิทยากรหลักไว้ ๓-๔ คน วิทยากรหลักจะไม่ลงนวดก่อน ๔ โมงเย็น เพราะเป็นเวลาสอน และมีวิทยากรผู้ช่วยสองสามคน คือ คนไหนว่างก็มาสอน ผลัดกันคนละวัน อย่างเช่น วันจันทร์ วิทยากรหลักคือ นาย ก. ก็จะสอนตั้งแต่เช้า จนถึงสี่โมงเย็น แล้วถึงลงมานวดให้ลูกค้าได้ วันอังคาร นาย ข. สอน วันพุธ นาย ค. สอน ก็จะใช้ระบบเดียวกัน พอวันพฤหัสบดี ก็จะวนมาที่นาย ก. อีก วันไหนที่ไม่มีคิวสอนก็จะนวดได้ตามปกติ ส่วนค่าสอนของหมอนวด ผมก็จะบอกเขาว่า เงินมีอยู่เท่านี้ เราจะไต่กันคนละเท่านี้ละ ผมจะชี้แจงให้ทุกคนรับรู้รับทราบตลอด”

การเป็นสมาชิกสมาคม

มีคนตาบอดมาก แต่เป็นสมาชิกน้อย?

“ทำไมคนตาบอดมีตั้ง ๔๐๐ กว่าคน แต่เป็นสมาชิกสมาคมแค่ ๑๐๐ กว่าคน?”

“สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงมีสวัสดิการให้กับสมาชิกทุกคน ตั้งแต่อายุ ๑๕ – ๖๐ ปี ถ้าสมาชิกเรามีมาก สวัสดิการเราจะไม่ทั่วถึง เพราะว่าเราไม่มีงบประมาณจากรัฐบาล เราหาเงินเอง และใช้เอง แต่อย่างไรก็ตาม คนตาบอดที่เหลือ ถึงแม้เขาจะไม่ได้เป็นสมาชิก แต่เขาก็เป็นคนตาบอดเหมือนเรา เราก็ก็นอกไปดูแลเขา...”

คนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกก็ต้องดูแล

“ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสมาคม หรือไม่เป็นก็ตาม คนตาบอดที่เราต้องให้การช่วยเหลือทุกปีคือ คนตาบอดที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เช่น พิกการซ้ำซ้อน ป่วยเป็นโรคร้าย ทำอะไรไม่ได้ รวมทั้งผู้สูงอายุ ที่อยู่บ้าน ทางสมาคมฯ จะออกเยี่ยมและให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ นำอาหาร สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็นไปให้ และช่วยเหลือด้านงบประมาณเป็นครั้งๆ ไป ส่วนจะให้อะไร ให้เท่าไรนั้น เราจะทำโดยผ่านการพิจารณาและความเห็นชอบจากที่ประชุมก่อนทุกครั้ง เราจะมาดูกันว่าปีนี้มีรายได้อะไรไปเท่าไร จะช่วยเหลือได้เท่าไร

หรือในช่วงปี ๒๕๔๘ เกิดน้ำท่วมใหญ่ที่ภาคใต้ ผมจัดถุงยังชีพไปให้คนตาบอดที่เป็นสมาชิก ๑๐๐ คน ทุกอำเภอ โดยงบรับการสนับสนุนจากบริษัทห้างร้าน องค์กร และหน่วยงานต่างๆ เช่น ข้าวสาร น้ำปลา ปลากระป๋อง ของใช้ส่วนตัว ฯลฯ แต่ที่ผมไม่ได้รับของที่ใช้แล้วนะ เช่น เสื้อผ้า ถึงแม้ว่าคนตาบอดเขาจะมองไม่เห็นแต่ว่าญาติเขาก็มองเห็น มันจะดูเหมือนไม่จริงใจที่จะช่วยเขา

ปกติการไปมอบถุงยังชีพจะเป็น ผู้ว่าฯ นายกกาชาด นายก อบจ. ฯลฯ แต่ผมเป็นคนตาบอดที่สังคมเขามองว่าพิกการ ผมยังเอาถุงยังชีพไปช่วยเขาได้ ในชีวิตของคนอายุ ๖๐ – ๗๐ ปี เขาไม่เคยเห็นภาพอย่างนั้นนะ แล้วอีกอย่างถึงแม้ว่า หน่วยงานอื่นเขาจะไปมอบให้อยู่แล้ว แล้วญาติก็ไปรับ คนตาบอดที่อยู่บ้านก็พอจะได้อาศัยกินอาศัยใช้ไปด้วย แต่ผมมองว่ามันไม่เหมือนกันนะ มันไม่เหมือนเราเอาไปให้เขาเอง และอีกอย่างผมก็ยังอยู่ที่นี้ ผมอยู่สบายกว่าเขา ผมนอนไม่ตก น้ำไม่ท่วม แต่เราก็นอนร้อนทนหนาวอยู่ไม่ได้หรอกครับ เพราะว่าเพื่อนของเราลำบากอยู่ ผมต้องลงไป...”

การจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก

ร้านนวดของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง มีรายได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว รายได้ที่เหลือนำมาบริหารจัดการเป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก และตอนนี้ทางสมาคมเราได้จัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลมา ๕๐๐ เล่ม ถือว่าได้เยอะ แต่แกนนำเราไม่มีศักยภาพในการขาย ผมจึงต้องไปไปขายช่วงต่อ ส่วนรายได้หักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้ว ก็นำมาสมทบจัดเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกคนตาบอด

สำหรับการให้สวัสดิการแก่สมาชิกเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม ๒๕๔๙ – สิงหาคม ๒๕๕๐ มีผู้รับบริการทั้งสิ้น ๕๑ คน เป็นเงินทั้งสิ้น ๔๔,๘๔๘ บาท

นายช่วงอธิบายว่า “รูปแบบการจัดสวัสดิการเราให้ตั้งแต่ก่อนเกิดเลย คือ ตั้งแต่แต่งงาน ถ้าคนตาบอดแต่งงานเราให้สินไหม ๑,๐๐๐ บาท ไม่ว่าจะเป็นคนตาบอดแต่งงานกับคนตาบอด หรือ

คนตาบอดแต่งกับคนตาดีก็ตาม เงินพันบาทอาจจะดูไม่มาก แต่สำหรับคนตาบอดแล้ว เขาเอาไปซื้อหม้อหุงข้าว ใบละ ๔๐๐ – ๕๐๐ บาทได้ ไปซื้อเครื่องครัว ซื้ออะไรได้นะ... ถ้าคลอดลูกเราให้หัวละ ๑,๐๐๐ บาท คู่หนึ่งให้ไม่เกิน ๒ คน ถ้าเด็กเกิดมาตาบอดเราให้ ๒,๐๐๐ บาท ไม่ว่าพ่อแม่จะตาบอดหรือไม่ก็ตาม ส่วนทุนการศึกษาของลูกคนตาบอดเราให้ ๒,๐๐๐ บาท... ถ้าเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาล แล้วนำหนังสือรับรองแพทย์มาเราจ่ายให้ ๑,๐๐๐ บาท... ถ้าคนตาบอดมีปัญหาหลงทาง เตือนรื้อนเฉพาหน้า เราจ่ายไม่เกิน ๕๐๐ บาท... ค่าฌาปนกิจศพ เราจ่ายให้ ๓,๐๐๐ บาท ไม่รวมพวงหรีด แล้วเวลามีนงานอะไร เราจะไปเป็นคณะ ไปกันทั้งสมาคมเลย... เมื่อก่อนที่มีเงินให้กู้ฉุกเฉิน แต่ยกเลิกไป เพราะตอนนี้เรามีธนาคารแล้ว ก็ให้ฝากที่ธนาคารชุมชนคนตาบอด ถ้ามีความจำเป็นก็กู้ไปได้ และดอกเบี้ยแหละจะกลับมาเป็นเงินให้เรา ตอนนี้มีวงเงินไม่ถึงแสนบาท

ผมพูดกับลูกค้าที่มานวดเสมอว่า เงินที่คุณจ่ายมานั้น ๔๐ เปอร์เซ็นต์หลังจากหักค่าบริหารจัดการแล้ว เงินส่วนนี้ยังได้ไปช่วยเหลือคนตาบอดยามเจ็บไข้ได้ป่วย ไปเป็นทุนการศึกษาให้ลูกคนตาบอด ฯลฯ เพราะฉะนั้นคุณไม่ได้นวดอย่างเดียว คุณยังได้ทำกุศลกับคนตาบอดอีกเป็นจำนวนมากด้วย... ต่อไปผมจะทำแผนผังเส้นทางการเดินของเงินตัวนี้ ว่าไปที่ไหนบ้าง ได้ช่วยคนตาบอดอะไรบ้าง อธิบายให้ครบเป็นวงจร แล้วติดไว้ที่ผนังห้องนวด แล้วก็ตั้งกล่องรับบริจาคไว้ที่สมาคม คนที่เข้ามาในร้านหรือลูกค้าที่มานวด เห็นแล้วก็อาจจะอยากจะบริจาคมากขึ้น แล้วก็อาจจะไปตั้งกล่องบริจาคที่โรงพยาบาลด้วย...”

ส่วนที่มาของวิธีคิด วิธีการจัดสวัสดิการนั้น นายช่วงก็ได้มาจาก ๑. การรับฟังข้อมูล ข่าวสาร ๒. การสังเกต การเรียนรู้จากปัญหาที่เกิดขึ้น และ ๓. การปรึกษาหารือสอบถามความคิดเห็นกับกรรมการ และหมอนวดในร้าน

เขากล่าวถึงปัจจัยเงื่อนไขในการจัดสวัสดิการของสมาคมว่า “สมาคมฯ จะต้องมียายได้ เพราะฉะนั้นจะต้องมีร้านนวดเป็นของตัวเอง เพื่อจะตัดรายได้มาจัดสวัสดิการ รวมทั้งเปอร์เซ็นต์สลาก และในตอนจัดตั้งสมาคมฯ จะทำเป็นร้านของสมาคม หรือทำเป็นร้านของตัวเองจะต้องแยกเป็นสองร้าน มิฉะนั้นจะสับสน และเมื่อร้านเริ่มเติบโตแล้วอย่าพึ่งหวังรายได้จากสลาก ให้เน้นการนวดให้มั่นคงเสียก่อน”

สวัสดิการของสมาชิกคนตาบอดจังหวัดพัทลุง		
ที่	ประเภทสวัสดิการ	จำนวนเงิน (บาท)
๑	การช่วยเหลืองานแต่งของสมาชิก	๑,๐๐๐
๒	การช่วยเหลือการคลอดบุตร	๑,๐๐๐
๓	ทุนการศึกษาบุตรคนตาบอด	๒,๐๐๐
๔	ค่ารักษาพยาบาลการใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนหรือคลินิก (ปีละ)	๒,๐๐๐
๕	การช่วยเหลือผู้ประสบความเดือดร้อนเฉพาะหน้า	๕๐๐
๖	การฃาปนกิจศพสมาชิก (รายละ) *นำหลักฐานที่ทางราชการออกให้มายื่นภายใน ๖๐ วันนับจากเสียชีวิต	๓,๐๐๐
๗	เปิดบริการรถนำคนตาบอด โดยรับฝากและให้กู้แก่สมาชิก	

ที่มา : รายงานครบรอบ ๕ ปี สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง.

ร้านหวดของสมาคม

ร้านหวดของสมาคมมีบริการหวดแผนไทย หวดฝ่าเท้า หวดประคบสมุนไพร ฯลฯ เปิดทำการเวลา ๘.๐๐ – ๑๙.๐๐ น. ทุกวัน นายช่วงบอกว่า “ลูกค้าจะมากน้อย ขึ้นอยู่กับฤดูกาลเหมือนกัน โดยเฉพาะหน้าฝน ไม่ค่อยสะดวกในการเดินทาง ลูกค้าจะน้อย แต่ว่าช่วงปลายเดือนจะเยอะ ยืนพื้นเลย”

อาชีพหมอนวด

พิธีไหว้ครูหมอนวด
ซึ่งจัดขึ้นในวันที่ ๒๙ เมษายนของทุกปี

ปกตินายช่วงไม่ชอบการหวดสักเท่าไรนัก เมื่อเขาทำไปได้สักพักหนึ่งก็เลยหันมาจับงานบริหารแทน แต่ว่าเขาสามารถสอนเรื่องการหวดได้ แต่ปัจจุบันนี้ก็ผ่องถ่ายไปให้ลูกศิษย์เป็นคนสอน...

“ผมสอนมา ๗ รุ่นแล้ว... ตัวผมเปรียบเสมือนครูประถมสมัยก่อน ที่จบ มศ.๓ ก็สอนได้ใช่ไหมครับ แต่มาถึงตอนนี้ครูประถมวุฒิขั้นต่ำจะต้องจบปริญญาตรีหมด เดี่ยวนี้คนที่จะสอน

นวดได้จะต้องมีมาตรฐาน ๑ ๒ ๓ และจบหลักสูตรวิทยากรด้วย เดียวนี้ผมจึงไม่ได้สอนเอง และลูกศิษย์ผมก็มีความรู้ความสามารถกันหลายคน ก็เปิดโอกาสให้เขาได้เติบโตและได้ใช้ศักยภาพของเขาให้เกิดประโยชน์...

ความจริงคนตาบอดเองก็ทำอย่างอื่นได้นอกจากการนวด แต่ว่าต้องใช้เวลา อย่างเช่น หลักสูตรฝึกอาชีพของ กศน. กำหนดไว้ ๖๐ ชั่วโมง คนตาดีก็เรียนได้ แต่คนตาบอดต้องใช้เวลามากกว่านั้น หรือ อย่างเช่น การจักสาน คนตาบอดก็ทำได้ แต่ก็ต้องอาศัยคนตาดีไปซื้อวัตถุดิบมาให้ แล้วทำแล้วก็ไม่รู้ค่า คุณภาพเป็นอย่างไร จะขายได้หรือเปล่า ตลาดเป็นอย่างไร... แต่ว่าอาชีพหมอนวด พอเรียนจบ ก็นวดได้เลย มีรายได้ทันที อีกอาชีพหนึ่งก็คือ หมอดู ก็เป็นสิ่งที่คนตาบอดทำได้ดี มีทั้งการดูไพ่ยิปซี และดูตัวเลข ความจริงเวลาหมอนวดนวดลูกค้าไปนวด ก็ชวนคุยไปด้วยได้ว่าเกิดวันเดือนปีอะไร ช่วงนี้ทำอะไรดี ช่วงนี้ต้องระวังเรื่องอะไร ยังไงหมอก็ต้องนวดใช้เวลา ๒ ชั่วโมงอยู่แล้ว ค่านวดก็เท่าเดิม แต่ถ้าเรามีบริการเสริมตรงนี้ แล้วลูกค้าเขาประทับใจ ยังไงเขาก็ต้องให้ทิปบ้างเล็กน้อย น้อยๆ”

หมอนวดประจำร้าน

ปัจจุบันร้านนวดของสมาคมมีหมอ ๘ คน เงินรายได้จากการนวดจะหักเข้าสมาคมร้อยละ ๔๐ ให้หมอนวดร้อยละ ๖๐ โดยเฉลี่ยแต่ละคนจะมีรายได้ประมาณ ๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน นายช่วงบอกว่า “ความจริงพัทลุงเป็นเมืองเล็ก ร้านนวดก็มีมากพอสมควร สมาคมเรามีรายได้แค่นี้เราก็พอใจแล้ว ที่สำคัญคือ ทำอย่างไรให้หมอนวดเราต้องอยู่ได้ด้วย...” ปัจจุบันทางสมาคมยังทำประกันสังคมให้หมอนวดทุกคนด้วย (หมอนวดในร้านไม่ค่อยใช้สวัสดิการของสมาคม เพราะเขาถือว่าเขามีรายได้พอจะเลี้ยงตัวเองได้)

นอกจากนี้ นายช่วงมีส่วนสำคัญในการปลูกฝังแนวคิดและกำหนดกติกาต่างๆ ของหมอนวดด้วย “ผมบอกหมอนวดที่สมาคมเสมอว่า เวลานวด เราต้องคำนึงถึงสุขภาพของลูกค้าด้วย ต้องรู้เขารู้เราว่าเขาเป็นโรคอะไรมาด้วย อย่าคำนึงถึงเรื่องเงินอย่างเดียว ถ้าเรานวดไม่ได้ ก็ส่งให้คนที่นวดได้ แล้วก็อย่าให้เลือกปฏิบัติ เช่น เลือกคนที่ให้ทิปเยอะ หรือคนที่ผอม ส่วนคนที่อ้วน

ก็ไม่อยากนอนดึก อย่างนี้ไม่ได้ คนที่ไม่มีเงินเราก็นอนดึกให้ ขอให้บอกว่า เจ็บตรงไหนเป็นอะไรมา เราก็นอนดึกให้ และจะต้องนอนด้วยความเต็มใจด้วย... ตอนที่ร้านเปิดใหม่ๆ ไม่ค่อยมีลูกค้า ผู้หญิงมานอน เพราะอุปนิสัยของหมอชอบคลำ ผมจึงต้องย้ากับเขาเสมอว่า แม้แต่คิดก็ไม่ได้ เพราะถ้าเราทำ เราจะหมดทางหาเงินเลย... แต่ว่ามาตอนนี้ ลูกค้าบอกว่า ลืมไปว่าคนตาบอดนอน...

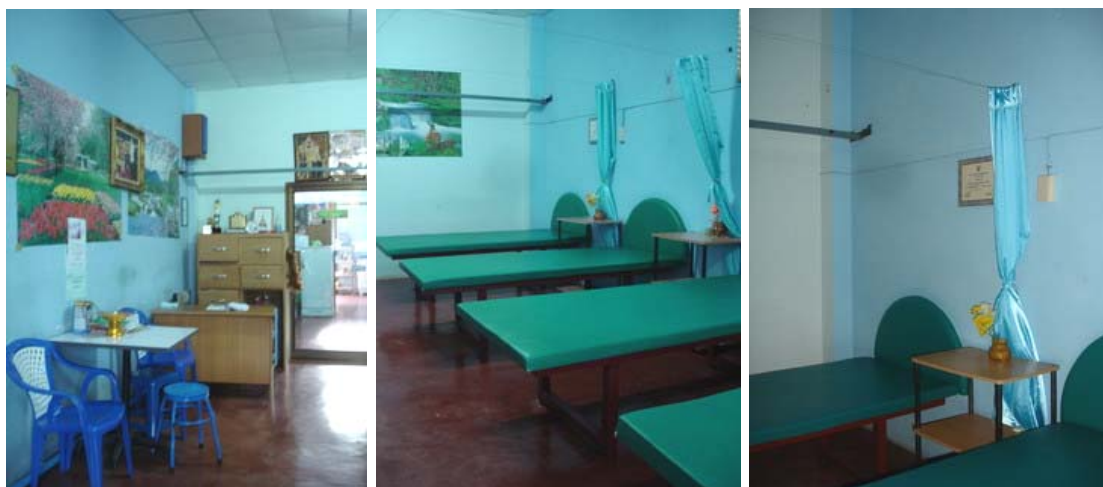
ส่วนกติกาที่ผมให้หมอนอนไว้ เช่น ตื่นเข้ามา ต้องทำภารกิจส่วนตัวให้เรียบร้อย และกินข้าวให้เสร็จก่อน ๗ โมงเช้า เพราะบางทีก็มีแขกมาแต่เช้า ตัวเราเปรียบเหมือนทหาร จะต้องพร้อมที่จะรบอยู่ตลอดเวลา แล้วเรื่องความสะดวก หมอนอนต้องมีสะดวกตั้งแต่ศีรษะ ทรงผมลงไปจนถึงเล็บเท้า เสื้อผ้าก็ต้องสะดวก... ปกติ ๖ โมงกว่าๆ (๑๘.๐๐ น) ผมจะเข้านอนแล้ว แล้วไปตื่นตอนตี ๒ กว่าๆ พอตี ๔ ก็ฟังข่าว และตี ๕ ก็นั่งกินกาแฟ ช่วงนี้คนอื่นก็เริ่มตื่นกันแล้ว พอ ๗ โมง ทุกอย่างต้องเรียบร้อย ทั้งภายในร้านนอน ทั้งหมอนอน พร้อมทั้งจะรับแขก...

เดือนหนึ่งๆ ผมให้หมอนอนหยุด ๔ วัน ให้เขาไปเลือกเอาเองว่าเขาจะหยุดวันไหน บางคนก็ฉลาด เดือนนี้เขาเลือกหยุดวันที่ ๒๗ - ๓๐ แล้วเขาไปต่อ ๑ - ๔ เดือนหน้าด้วย รวมแล้วหยุด ๘ วันติดต่อกันเลย ผมก็บอกอย่างนี้ไม่ได้...

บางทีผมก็สงสารหมอนอนนะ เพราะเขาทำงานวันหนึ่งๆ แค่ ๖ ชั่วโมง เขาก็ได้แล้ว ๓๖๐ บาทต่อวัน แต่เขาต้องทำงานกันวันละ ๑๐ ชั่วโมง แล้วทำทุกวัน ซึ่งในระยะยาวแล้วมันจะไม่ดีต่อสุขภาพของเขาเอง..."

รูปแบบการจัดร้านนอน

ร้านนอนของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงจะลูกค้ามานอนมาก เนื่องจากได้มาตรฐาน และมีการบริการภายในที่ดี เมื่อมีคนมาใช้บริการแล้วเห็นว่าดี ก็จะบอกต่อๆ กันไป...

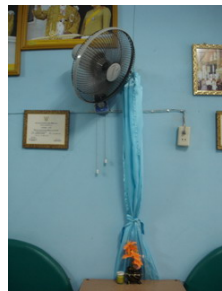

“หมอนวดของเรามีฝีมือทุกคน นวดสุภาพ มีมารยาท แล้วในร้านนวดเราก็ตัดเครื่องปรับอากาศเย็นสบาย สถานที่ก็สะอาดสะอ้าน ในร้านเรามีบริการชั่งน้ำหนัก วัดความดันฟรี ถ้าช่วงเช้า เทียง เย็น เราจะเปิดข่าวให้ฟัง ช่วงสาย ช่วงบ่ายก็จะเปิดเพลงให้ฟัง พอลูกค้าเข้ามาก็มีน้ำส้มเย็นๆ ให้ดื่ม พอนวดเสร็จมีน้ำอุ่นให้ดื่มอีก เช่น น้ำมะตูม น้ำใบเตย อย่างนี้ลูกค้าก็ประทับใจในบริการ เขาก็ปากต่อปาก...”

หมอนวดมี ๘ คน ถ้าช่วงไหนมีลูกค้าเยอะ เราก็จะเห็นหมอนวดทำงานทุกเตียง แต่ถ้าช่วงไหนลูกค้าน้อย ก็จะมีหมอนวดเฉพาะเตียงที่มีลูกค้าเท่านั้น หมอนวดที่ไม่มีแขก ไม่ใช่คิวของตัวเอง จะต้องไปอยู่ที่พักที่ชั้นสอง จะลงชั้นล่าง(ห้องนวด)ได้ ก็ต่อเมื่อมีคิวนวดเท่านั้น จะมีแต่คุณแพทย์ศรีที่หนึ่งที่ได้มารับลูกค้าเท่านั้น คุณแพทย์ศรีจะเป็นคนเรียกหมอนวดไปตามคิว...

“ถ้าหมอนั่งอยู่ข้างล่าง ที่ห้องนวด ลูกค้าเข้ามา เห็นหมอนั่งว่างๆ อยู่ ก็จับมือพาไปนวดเลย อย่างนี้ไม่ได้ ต้องเป็นไปตามคิว และอีกอย่างหนึ่ง ถ้าลงไปนั่งข้างล่างแล้วเดี๋ยวก็จะไปนั่งคุยกัน หรือไปชวนหมอนที่นวดคุย ซึ่งก็จะรบกวนลูกค้า เพราะคนที่มานวด เขาก็อยากจะผ่อนคลายสบายๆ ก็จะเป็นการไปยึดเยียดสิ่งที่เขาไม่อยากจะฟังให้เขาฟัง แล้วเวลานวดถ้ามีโทรศัพท์เข้ามา ก็ให้รับได้ แต่บอกว่า ผมทำงานอยู่ แล้วก็วางไป จะพยายามไม่ให้ไปรบกวนลูกค้า เวลาลูกค้ามานวด หมอนวดจะนำผ้ามาปูเตียงผืนใหม่มาปูให้ เมื่อนวดเสร็จแล้ว ก็จะเก็บผ้าออก แล้วนำไปซัก หมอนแต่ละคนจะต้องรับผิดชอบซักผ้าปูเตียงของตัวเอง”

แข่งกันที่ฝีมือและการบริการ

“คนทั่วไปที่มานวดกับคนตาบอดมักจะคิดว่า ไปช่วยให้คนตาบอดให้มีรายได้ มีงานทำ ฯลฯ แต่ผมไม่ได้คิดอย่างนั้น เราทำร้านนวด คนที่มานวดกับเรานอกจากคิดว่าเพื่อทำกุศลแล้ว เขาต้องมาเพราะเรามีฝีมือ มีความสะอาด มีมารยาท มีการบริการที่ดีด้วย ผมปลุกฝังแนวคิดนี้กับหมอนวดทุกคน ตั้งแต่สอนเรื่องการนวดให้กับเขาเลย แล้วไม่ว่าคุณจะมานวดอยู่ที่ร้านสมาคมหรือไปนวดอยู่ที่ไหนก็ตาม...”

ตอนนี้นอกจากอาชีพนวดแล้ว ถ้าเป็นไปได้เราต้องมองหาอาชีพอื่นเสริมไว้ด้วย เพราะมีศูนย์พัฒนาอาชีพคนตาบอดที่ปากเกร็ดที่สอนนวดมาเป็นเวลาเกือบ ๓๐ ปี ซึ่งตอนนี้ก็เป็นที่ยอมรับแล้ว แต่เราคนตาบอดจะสู้คนตาดีได้หรือไม่ นอกจากนี้ กรมแพทย์แผนไทยก็เหมือนกับจดลิลิทธิ คือ ถ้าใครจะนวดจะต้องผ่านตรงนั้นด้วย และตอนนี้มีการส่งเสริมการเรียนการสอน

เรื่องแพทย์แผนไทย (การนวด) ในมหาวิทยาลัยอีก เขามีประกาศนียบัตรรับรอง นี่ก็เหมือนเป็น หอกที่ทิ่มแทงคนตาบอดด้วย...

ความจริงแล้วคนตาดี เขามีทางเลือกมากกว่าเรา เขาน่าจะเปิดทางให้กับคนด้อยโอกาส อื่นในสังคมด้วย แต่ว่าประเทศไทยก็เป็นประเทศเสรี เราจะไปห้ามก็ไม่ได้ แต่ก็อยากจะให้ ภาครัฐให้ความสำคัญเป็นธรรมอย่างเสมอภาคกันด้วย เช่น ทำไมไปนวดที่โรงพยาบาลแล้วเบิกได้ แล้วคนตาบอดล่ะจะอยู่อย่างไร... แต่ยังไงก็ตาม ผมไม่เคยกลัว และบอกคนอื่นเสมอว่าไม่ต้อง กลัว มันอยู่ที่เรา อยู่ที่ฝีมือ ถึงแม้จะมีร้านอยู่ใกล้โรงพยาบาลก็ยิ่งดี เพราะเราจะได้แข่งที่ฝีมือ แข่งที่บริการ..."

มีหน่วยงานรับรองมาตรฐาน

กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จะกำหนดมาตรฐานการนวดไว้ และให้มีการสอบมาตรฐาน ของหมอนวด โดยจะสอบทฤษฎี ๑๐๐ ข้อ เช่น เรื่องประวัติความเป็นมาของการนวดแผนไทย กายวิภาค เรื่องจริยธรรมของหมอนวด จากนั้นก็สอบปฏิบัติ

“หมอนวดของเรานี่มีประกาศรับรองจากศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน สาขาการนวดแผน ไทยกันทุกคน เวลาลูกค้ามานอนนวด เขาก็จะมองเห็นป้ายที่เราติดไว้ที่ผนังห้อง เพราะฉะนั้น ลูกค้าที่มานวดจะมั่นใจในฝีมือได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นคนตาบอด...”

ส่วนเรื่องความสะอาด ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของร้าน นายช่วงจะเน้นเป็นพิเศษ “ในร้านนวด ผมต้องรู้ทุกตารางนิ้วของพื้นที่ แม้กระทั่งเรื่องความสะอาด ถึงแม้ผมจะมองไม่ เห็น... ปกติผมเป็นคนที่ต้องใส่รองเท้าเดิน แต่เวลาสำรวจความสะอาดของร้านผมจะถอด รองเท้า ผมจะรู้เลยว่าพื้นเป็นยังไง คล้ำด้วยมือด้วยว่าตรงนั้นตรงนี้สะอาดหรือยัง คล้ำเตี้ยนวด ด้วยว่าเขาปูเตี้ยกันอย่างไร ใช้น้ำได้หรือไม่... บางครั้งป่าเพ็ญก็ว่า ฉันทำไว้แล้ว คุณจะทำอีก ทำไม ผมก็บอกว่า ก็ดูว่าที่คุณมันดีหรือยัง แล้วที่ผมทำอะไรมันดีกว่ากัน อะไรดี ผมก็ว่าดี อะไร ที่ยังใช้ไม่ได้ ผมก็ต้องพูด...”

สำหรับการรับรองมาตรฐานเรื่องความสะอาด จะเป็นส่วนแพทย์แผนไทย ของสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดที่เข้าตรวจและออกใบรับรองให้ เรียกว่าหนังสือรับรองมาตรฐานของ

สาธารณสุข เขามาดูแล้ว ตั้งแต่ห้องนวด ห้องน้ำ ห้องเปลี่ยนผ้า เรามีผ้ามานั้นระหว่างเตียง นวด ฯลฯ แต่เขาไม่ออกไปรับรองให้ เขาบอกว่าเพราะเราติดกระจกที่บหน้าร้าน คนภายนอก มองเข้ามาไม่เห็นในร้าน เขาให้เราเปลี่ยนกระจกสว่างสักส่วนหนึ่ง เพื่อความปลอดภัย แต่ผมก็ ยังไม่ได้เปลี่ยน เพราะหากห้องนวดเราเป็นห้องเล็กๆ ทึบๆ ไม่มีคนอื่นอยู่ แล้วมีคนนวดอยู่แค่คู่ เดียว นั่นก็อีกเรื่องหนึ่ง แต่ว่าร้านของสมาคมเรา เป็นห้องโถงกว้าง มีเจ้าหน้าที่นั่งอยู่ด้วย มีคน มานวดแน่นร้านทุกวัน แล้วถ้าเราติดกระจกใสให้คนภายนอกมายืนดู ลูกค้าเขาก็ไม่ยอมอีก...

แล้วที่เขากำหนดให้มีมานั้นทุกเตียง เราก็มีย แต่เราไม่ได้ตั้งออกมาก่อนเลย ผมบอกกับ ป้าเพ็ญว่า ถ้าเป็นลูกค้าผู้ชายให้ขึ้นเตียงที่ ๑ ถ้าเป็นผู้หญิงให้ขึ้นเตียงที่ ๔ ถ้าเป็นผู้ชายเข้ามา อีก ก็ให้ขึ้นเตียง ๒ จะได้อยู่กันคนละมุม แล้วการตั้งมาน เราไม่ต้องตั้งทุกเตียง แต่ให้ตั้งระหว่าง เตียง แล้วก็ไม่ต้องตั้งมาก แค่ตั้งระหว่างสายตาก็พอ”

การสร้างแกนนำรุ่นต่อไป

นายช่วงเป็นคนที่น่าสนใจและเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาแกนนำคนตาบอดรุ่นใหม่ ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการตั้งกรรมการ สมาชิก มามีส่วนในการขับเคลื่อนงานของสมาคมร่วมกัน...

“ผมจะหมดวาระเดือนมีนาคมปีหน้า (เป็นสมัยที่สอง) แต่กรรมการมีมติเป็นเอกฉันท์เลย จะขอแก้ข้อบังคับจะให้ผมอยู่ต่อ จริงๆ ผมก็อยู่ได้ แต่ว่าถ้ามีใครสนใจอยากจะลงสมัครรับ คัดเลือกบ้าง ผมจะยุติบทบาทตัวเองทันทีเลย เพราะบางคนเขาอาจจะทำได้ดี แต่เขาไม่มีโอกาส ได้แสดงความสามารถ ดังนั้น เพื่อให้เสียงทั้งสองฝ่ายแตกกันเอง ผมจึงต้องหยุดตัวเอง...

ตอนนี้ผมก็พยายามจะวางอะไรให้เป็นระบบเป็นหลักเอาไว้ คนรุ่นต่อมาก็จะสานงานต่อ ได้ง่ายขึ้น แม้จะไม่มีเรา... แต่ไม่ใช่ว่าเรามีศักยภาพ แล้วเราทำๆ ไป โดยไม่ดูคนอื่น รุ่นน้องมา ก็ต่อไม่ได้ เรายาดูแต่ศักยภาพของเรา เพราะอุณหภูมิไม่เท่ากัน...

ตอนนี้ผมก็วางตัวแกนนำรุ่นต่อไปที่จะพาสมาคมเราเดินต่อไปได้ไว้เหมือนกัน โดย พยายามปลูกฝังแนวคิดให้เขา พยายามให้เขาเรียนอักษรเบรลล์ให้อ่านออกเขียนได้ และผม กำลังจะตั้งงบประมาณไว้เพื่อใช้ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรด้วย เช่น การให้ไปศึกษาดู

งาน เวลาที่มีกิจกรรมอะไร มีสัมมนา จะได้ไม่ต้องไปเฉพาะผมกับผู้นำทาง แต่ว่าใครสนใจ ก็จะได้ ดันให้เขาออกไปด้วย เพื่อจะได้พัฒนาให้เขามีศักยภาพเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้เขาได้ติดตามสมาชิกไปเรื่อย ๆ แต่ผมจะไม่ชี้หน้า...”

จากคนตามอดไปสู่คนพิการทุกประเภท

ความพยายามในการจัดตั้งสภาคนพิการทุกประเภทในจังหวัดพัทลุงมีมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนานกว่า ๑๐ ปี แต่ไม่เคยประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้แกนนำคนพิการสะท้อนถึงสาเหตุว่า เกิดจากความไม่เป็นเอกภาพของเครือข่าย มีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องในส่วนของสิทธิประโยชน์ของคนพิการเอง รวมถึงคนพิการแต่ละคนก็มีพื้นฐานของสาเหตุที่เกิดความพิการที่แตกต่างกัน บางคนมีสิทธิติดตัวมา บางคนก็ยากไร้ด้วยพิการแต่กำเนิด จึงเป็นเรื่องยากที่จะเชื่อมต่อความเข้าใจระหว่างกัน ช่องว่างระหว่างกันของคนพิการจะมีมากกว่าเครือข่ายของคนชายขอบกลุ่มอื่นๆ...”

“ในช่วง ๔ – ๕ ปีมาที่ผมลงไปหาคนตามอด ผมก็ไปเจอคนพิการประเภทอื่นด้วย”^๙ เช่น คนพิการทางการเคลื่อนไหว คนแขนงกุด คนขาขาด คนพิการทางจิตใจ บางคนยื่นน้ำลาย ยืด ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ มีตั้งแต่เด็กไปจนผู้สูงอายุ บางครั้งของที่เรเตรียมไปจะไปให้คนตามอด ก็ต้องไปให้คนเหล่านี้ด้วย เพราะทุกข์ของคนอื่นคือทุกข์ของเรา เห็นใครเดือดร้อนเราก็อยากจะไปช่วยเสียทั้งหมด แต่บางทีก็เกินความสามารถของสมาคมเราที่จะไปช่วย... เราก็ต้องไปติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไปแจ้งให้เขาทราบ และให้เขาลงไปช่วย เช่น พมจ. ผมมองเห็นแล้วว่า มีคนพิการประเภทอื่นๆ อีกจำนวนมาก แล้วก็เกินความสามารถขององค์กรคนตามอดที่ช่วยได้ แล้วทำอย่างไรคนพิการจึงจะมีองค์กรของเขาเกิดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือกันเอง ตรงนี้ก็เป็นที่มาของสภาคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง ผมคิดมาตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ และได้มาก่อนตั้งสำเร็จเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ปัจจุบัน มีคุณนิพัทธ์ ทองไทย^{๑๐} เป็นประธานสภาฯ ตอนนี่ สิ่งที่ผมสบายใจก็คือ เมื่อคนพิการออกมาแล้ว เขามีกลุ่มที่จะดูแลกันเอง”

^๙ อนุชา หนูหนู และคณะ. เอกสารอัดสำเนา. “ถอดบทเรียนจากประสบการณ์การดำเนินงาน โครงการหลอมร่วม รวมพลังเครือข่ายคนพิการเมืองลุง มุ่งสุขภาวะ”.

^{๑๐} พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้ระบุถึงคนพิการประเภทต่างๆ ไว้ ดังนี้คือ

๑. คนพิการทางการมองเห็น ๒. คนพิการทางการได้ยิน หรือการสื่อสารความหมาย ๓. คนพิการทางการเคลื่อนไหว ๔. คนพิการทางจิตใจ ๕. คนพิการทางสติปัญญา.

^{๑๑} ผลพวงจากการขับเคลื่อนงานคนพิการทุกประเภทที่สมาคมคนตามอดจังหวัดพัทลุงร่วมกับภาคีเครือข่ายในช่วงต้น จึงได้เล็งเห็นว่าเป็นบุคคลที่เหมาะสม และมีความคล่องตัวมากที่สุดในการช่วยเหลือและรับเป็นแกนนำคนพิการของจังหวัดในวาระแรก จากบทบาทการเป็นผู้นำในช่วงก่อนการเลือกตั้ง (ชุดริเริ่มก่อตั้งสภาฯ) ในที่สุดจึงได้รับความไว้วางใจจากสมาชิกให้เป็นประธานสภาฯ ทำหน้าที่ประสานกับองค์กรและภาคีต่างๆ.

ความหวังต่อไปของนายช่วง

จัดสวัสดิการให้คนตาบอดทุกคน

นายช่วงตั้งความหวังไว้ว่า อยากจะให้คนตาบอดทุกคนมีหลักประกันที่มั่นคงในการดำรงชีวิต ได้รับบริการที่จำเป็นต่อการพัฒนาตนเองอย่างเพียงพอและเหมาะสม...

“สำหรับคนตาบอดที่อยู่ในท้องถิ่น ถึงแม้เขาไม่ได้เป็นสมาชิกสมาคม แต่เราในฐานะองค์กรของคนตาบอด เราก็ต้องดูแลเขาด้วย ผมจึงอยากจะจัดสวัสดิการให้เขา แม้ว่าตอนนี้เขาจะได้เบี้ยยังชีพจากท้องถิ่นเดือนละ ๓๐๐ บาท หรือ ๕๐๐ บาทก็ตาม แต่ว่าเงินจำนวนนี้มันไม่เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตของเขาหรอก ผมก็ประชุมกับกรรมการสมาคมว่าต่อไปเราจะทำอย่างไรให้คนตาบอดสูงอายุมีเงินเลี้ยงชีพเป็นรายเดือนได้ด้วย ซึ่งเงินที่จะนำมาจัดสวัสดิการก็อาจจะมาจากการบริจาคผ่านมูลนิธิของเรา การทอดผ้าป่าบ้าง ฯลฯ ผมก็วางแนวทางไว้ เผื่อแกนนำคนตาบอดรุ่นต่อไปอาจจะได้มาทำต่อ...”

ผู้แทนต้องมีค่าตอบแทน

“เดิมทีในการทำงานผมใช้ทุนตัวเอง และเงินจากที่เคยเป็นวิทยากรสอนนวดบ้าง ผมถือว่ามีเงินมาจากคนตาบอด และเอาเงินตรงนั้นกลับมาช่วยคนตาบอดด้วยกัน เพราะปกติแล้วนายกสมาคมจะไม่มีเงินเดือน ไม่มีค่าตอบแทน... แต่ตอนนี้ทางคณะกรรมการสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง มีมติจัดสรรเงินเป็นค่าตอบแทนให้ผมเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท เพราะกรรมการเห็นว่าในการทำงานจริงเรามีค่าใช้จ่ายตลอด และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของผมก็หมดไปกับภาษีสังคม โดยเฉพาะเวลาลงพื้นที่ คือเวลาไปเจอใครที่ลำบากแล้วเราก็คงไม่ได้จะต้องช่วยเขา... และตอนนี้ทางสมาคมได้รับการจัดสรรสลากกินแบ่งรัฐบาลมาด้วย มีค่าดำเนินการให้ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ เวลาผมไปรับก็ต้องไปสองคน ค่าเดินทางไปกลับ เงินจำนวนนี้ก็แทบไม่เหลือแล้วครับ...”

ถ้าจะให้คนตาบอดมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยรวม ผู้แทนหรือคนที่ทำงานต้องมีค่าตอบแทน เพราะว่ามันจำเป็น ในแง่เศรษฐกิจเขาก็ยังต้องเลี้ยงดูตัวเอง และอีกกรณีหนึ่งคือถ้าคนตาดี มีรถมอเตอร์ไซค์คันเดียวเขาก็ไปได้ แต่ถ้าเป็นคนตาบอด ต้องจ้างคนตาดีไปด้วย บางทีไปถึงสามคน เพราะฉะนั้นค่าใช้จ่ายก็จะสูงกว่า ผมจึงไม่เห็นด้วยว่า คนที่อาสาเข้ามาทำงาน จะต้องไม่มีค่าตอบแทน เพราะว่าเรากำลังไม่อยู่กับความจริง เพราะในการทำงานในพื้นที่จริง ๆ คนตาบอดนั้นต้องประสบกับความยากลำบากกว่าที่คิดไว้มาก เพราะถ้าคนเราไม่มี ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ แล้วเขาจะไปช่วยคนตาบอดคนอื่นได้อย่างไร ก็เขาเองก็ยังไม่จะมีเงินเลย...”

แต่การมีค่าตอบแทนในความหมายของนายช่วงก็ไม่ได้หมายถึงการเข้ามาหาผลประโยชน์กับคนตาบอด... “หลายครั้งมาแล้วที่ผมนอนอยู่ก็มีโทรศัพท์จากจังหวัดนั้นจังหวัดนี้ขอข้อมูลในการจัดตั้งเป็นสมาคม เขาถามว่าเป็นสมาคมแล้วได้อะไรบ้าง เป็นนายกแล้วได้อะไรบ้าง ผมบอกเขาว่า ถ้าคุณคิดตรงนี้ก่อน ก็เลิกเลยนะ เพราะว่าถ้าคุณคิดเรื่องผลประโยชน์ก่อน หากวันใดไม่มีผลประโยชน์แล้ว คุณไม่ทิ้งเขาหรือหรือครับ?”

การเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์

“ถ้าสมาคมเราได้รับการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ รั้งนวดของเราจะดีขึ้นอีกระดับหนึ่ง เพราะองค์กรสาธารณประโยชน์นี้สามารถออกไปเสรีที่สามารเอาไปเบิกได้ เหมือนที่คุณไปนวดที่โรงพยาบาล แต่ก่อนเราก็เคยเรียกร้องให้สถานประกอบการนวดของคนตาบอดสามารถออกไปเสรีให้ลูกค้าเอาไปเบิกได้ แต่ก็ไม่สำเร็จ เราทำอะไรไม่ได้ จะไปเรียกร้องที่โรงพยาบาลหรือสาธารณสุขก็ไม่ได้ เพราะเป็นนโยบายของกระทรวงฯ ต้องให้ระดับผู้ใหญ่กับผู้ใหญ่คุยกัน แต่พอมาถึงตอนนี้ก็ไม่มีอะไรแล้ว เมื่อเราเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์และไปเสรีเบิกได้ เราก็จะประชาสัมพันธ์กับลูกค้าว่า เราไม่ได้คิดค่านวด แต่ถือว่าเป็นการบริจาค แล้วคุณสามารถเอาไปลดหย่อนภาษีได้”

สร้างโรงงานผลิตคนตาบอด

“ตอนนี้สมาคมมีเงินกองทุนเหลืออยู่ ๔๐,๐๐๐ กว่าบาท เพราะผมเพิ่งจะนำไปซื้อที่ดิน ๕๐๐,๐๐๐ กว่าบาท อยู่ใกล้ๆ กับสนามกีฬาจังหวัด เพื่อจะนำไปสร้างโรงงานผลิตคนตาบอดหรือเรียกว่า เป็นศูนย์การเรียนและสาธิตอาชีพคนตาบอด ซึ่งศูนย์นี้อาจจะมีหลายหน่วยงานมาสนับสนุน แต่บริหารจัดการโดยคนตาบอดเอง...”

ผมอยากจะตั้งศูนย์การเรียนและสาธิตอาชีพ แต่ก็ไม่รู้ว่าสุขภาพเราจะไปแค่ไหน หลังจากเรามีโรงงานของเราแล้ว เราก็ไม่ใช่ตั้งรับอยู่กับที่ ไซ้ให้คนตาบอดเดินเข้ามาหาเรา แต่เราต้องเดินเข้าไปหาคนตาบอด เรายังต้องทำงานเชิงรุกอยู่ตลอดเวลา...

เดิมที ผมออกแบบไว้ว่าจะหาพื้นที่ก่อสร้างที่มีขนาดกว้างเป็นไร่ๆ เลย แต่ที่ขนาดนั้นที่พัสดุจะมีราคาแพงมาก จะหาที่ดินนั้นก็ยิ่งยาก ไม่มีหรือ จะมีก็ต้องเป็นที่ตาบอด ต้องเข้าชอยแควๆ ต้องถมที่ ต้องสร้างกำแพง ถ้าเป็นอย่างนั้นก็ต้องใช้เงินลงทุนอีกมากเลย แต่เมื่อมาดูประโยชน์ที่จะใช้สอย คนตาบอดที่จะใช้ไม่มากเท่าไร และเรายังจำกัดด้วยงบประมาณ

ตอนนี้พื้นที่ที่เราหาได้มี ๖๐ ตารางวา ด้านหน้ากว้าง ๑๐ เมตร ลึก ๒๓ เมตร ผมออกแบบว่าจะสร้าง ๒ คูหา ติดกัน แต่ว่าตรงกลางไว้ว่างไว้ เดินได้ ก็คล้ายจะเป็น ๓ คูหา รูปแบบคล้ายๆ กับโรงแรม โดยชั้นล่าง จะเป็นสหกรณ์ของคนตาบอด สถานประกอบอาชีพนวด

ชั้นสอง จะเป็นห้องประชุม สำนักงานของสมาคม มูลนิธิ ธนาคารชุมชนคนตาบอด และชั้นสาม จะเป็นที่พักของหมอนวด ห้องรับรองแขกที่มาจากต่างจังหวัด อาจจะทำไว้สักสองสามห้อง คล้ายกับห้องพักโรงแรม สำหรับชั้นดาดฟ้า จะทำกำแพงรอบ แล้วเราต่อเสาขึ้นไปอีกสัก ๒ เมตร แล้วใส่หลังคาล้อมรอบด้วยตาข่ายเหล็กตัด ให้คนที่อยู่เอาไว้รอดกำลังกายได้ ส่วนด้านหลังจะเป็นที่ฝึกอบรม ฝึกอาชีพ หัตถดนตรี ทำหัตถกรรม จักสาน ถักโคร์เซ ดอกไม้จันทร์ พวงหรีด ฯลฯ

การทำดอกไม้จันทร์ ผมเคยลองทำแล้ว ๖๐ ชั่วโมง ยังทำไม่ได้ เพราะเป็นงานที่ละเอียด จะต้องขยายเวลาออกไปอีก แต่ว่า เขาไม่จำเป็นต้องทำเองทั้งหมด เมื่อเขาพอทำได้แล้ว ก็กลับไปทำที่บ้าน เขาอาจจะทำได้ช้า วันละ ๒ - ๓ อันก็ไม่เป็นไร แต่ว่าญาติๆ ที่อยู่ที่บ้าน เวลาเห็นคนตาบอดทำ ใครจะอยู่เฉยได้ล่ะครับ ก็ต้องมาช่วยหยิบจับ ช่วยทำนั่นทำนี่ วันหนึ่งได้มากกว่า ๒ - ๓ อัน แน่นอน เมื่อเป็นอย่างนั้น สมาคมจะเป็นคนกลางคอยหาตลาดให้ โดยผมไปประสานกับเจ้าอาวาสในตำบลนั้นว่าเดี๋ยวนี้เจ้าของผู้ประกอบการหีบศพเขามีเครื่องจัดงานศพครบเลย ตั้งแต่เต็นท์ เก้าอี้ เครื่องเสียง หีบศพ แล้วเครื่องประกอบหีบศพก็มีครบ แต่ขอให้วัดบอกเขาว่าให้สงวนไว้อย่างหนึ่งคือ ให้ซื้อดอกไม้จันทร์ของวัด เพราะราคาไม่แพงและไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง เป็นของคนตาบอด เพราะฉะนั้นคนตาบอด คุณอยู่ตำบลไหน คุณก็ทำไป แล้วผมจะไปประสานกับวัดในตำบลนั้นให้ ส่วนเรื่องการสอน เราจะหาวิทยากรมาสอนเอง แต่ค่าตอบแทนวิทยากรจะขอการสนับสนุนจากหน่วยงาน เช่น กศน.

ต่อไปถ้ามีพื้นที่ มีโรงงานของเราเองแล้ว ผมจะนำเรื่องดนตรีกลับมาใหม่ จะซ้อมกันเป็นงานเป็นการมากขึ้น... และพื้นที่ตรงนี้คนตาบอดยังทำอะไรได้มากขึ้นด้วย เช่น เพาะถั่วงอก เลี้ยงปลา แล้วเมื่อเราอยู่ตรงนั้น ต่อไปก็ต้องเป็นชุมชนใหญ่ เราก็ต้องอยู่โดยมีรายได้ด้วย รายได้ก็มาจากการนวดนี่ล่ะ แต่ว่าเราจะย้ายร้านนวดของสมาคมมาที่นี้ละ ก็คงไว้ตรงนั้นด้วย เพราะว่าจะต้องเอารายได้ตรงนั้นมาเลี้ยงที่นี่ด้วย... มีคนตาบอดหลายคนเขาอยากให้มีสถานที่กว้างๆ เพื่อให้คนตาบอดที่สูงอายุ ไม่มีใครดูแลมาอยู่ด้วย แต่ผมคิดว่าแล้วเรายังทำอย่างนั้นไม่ได้ เพราะว่าเราต้องมีคนดูแล การกินการอยู่ ต้องมีค่าใช้จ่าย แต่ตอนนี้เรายังไม่มีงบประมาณตรงนั้น...

สำหรับงบประมาณในการก่อสร้าง จะประสานกับนายก อบต.เขาเจ็ยก ซึ่งเขาเป็นประธานสภาคนพิการทุกประเภทด้วย ผมจะทำผ้าป่าโดยยืมมือสภาคนพิการทุกประเภทมาช่วย เพราะว่าถ้าเราทำในนามคนตาบอด วงมันจะแคบ แล้วก็ประสานกับผู้หลักผู้ใหญ่ที่ผมนับถือ และคอยช่วยเหลือสนับสนุนคนตาบอดมาตลอด คือ ท่าน สส. ท่านนายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพิทลุง และนายก อบต.เขาเจ็ยก ส่วนงบประมาณในการดำเนินงาน เราจะเอามาจากไหน ส่วนหนึ่งหน่วยงานเขาก็ต้องตั้งบไว้จุดหนุนเรา เพราะเราเป็นศูนย์การเรียนรู้และสาธิตอาชีพ แล้ว มีกฎหมายบังคับอยู่ว่าเขาจะต้องดูแลเรา..."

จัดตั้งสถาบันคนพิการแห่งชาติ

ปัญหาหลักประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด คือ การขาดนโยบายที่ชัดเจนและต่อเนื่องตลอดจนการขาดหน่วยงานหลักที่จะดูแลรับผิดชอบหรือทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานกลางในงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอด... นอกจากนี้จากการที่การดำเนินงานด้านคนพิการของรัฐมักยึดหลักการดำเนินการรวมสำหรับคนพิการทุกประเภท ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติ จึงปรากฏว่าหลายประเด็นไม่สามารถตอบสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของคนตาบอด...^{๑๒}

ในระดับจังหวัดเองก็พบว่า งานคนพิการถูกแยกส่วนอยู่ในความรับผิดชอบของหลาย ๆ หน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานด้านสาธารณสุข ด้านพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น การศึกษาพิเศษ ฯลฯ ซึ่งต่างก็มุ่งดำเนินงานเฉพาะในส่วนที่เป็นพันธกิจของหน่วยงาน จะมีการประสานกันบ้างก็เป็นไปในรูปแบบของการขอความร่วมมือเป็นการเฉพาะเป็นเรื่องๆ และเป็นคราวๆ ไป จึงขาดความต่อเนื่อง และเป็นองค์รวมในการดำเนินงานเพื่อคนพิการ...^{๑๓}

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ทำให้นายช่วงมีแนวความคิดว่า คนพิการเราน่าจะมีองค์กรระดับชาติของเราเอง “ผมอยากให้มีสถาบันคนพิการแห่งชาติ แยกออกมาจากกระทรวงการพัฒนาสังคมฯ เลย แล้วให้มีคนพิการเราเข้าไปดูแลบริหารจัดการ สถาบันนี้จะดูแลคนพิการทุกประเภท ซึ่งจะตอบสนองปัญหา ความต้องการของคนพิการได้รวดเร็ว ทั่วถึง และตรงประเด็นมากกว่า ส่วน พม. เมื่อตัดงานคนพิการออกไป ก็ไปดูแลเฉพาะเด็ก เยาวชน สตรี ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ...”

หลักการทำงานของนายช่วง

หลักการสร้างศรัทธา ความเชื่อมั่น

องค์กรประสบความสำเร็จได้ ผู้นำจะต้องสร้างศรัทธา สร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ ให้เกิดขึ้นก่อน ทั้งจากสมาชิกภายในองค์กร กับบุคคลภายนอก และองค์กรอื่นๆ...

^{๑๒} ที่มา : เอกสารอัดสำเนา. (ร่าง) แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ – ๒๕๕๔. หน้า ๓, ๑๓.

^{๑๓} อนุชา หนูหนู และคณะ. เอกสารอัดสำเนา. “ถอดบทเรียนจากประสบการณ์การดำเนินงาน โครงการหลอมร่วม รวมพลังเครือข่ายคนพิการเมืองลุง มุ่งสุขภาวะ”.

“การที่จะเป็นองค์กรที่เข้มแข็งขึ้นมาได้ เราจะต้องสร้างความเชื่อถือให้เขาเห็นก่อน... การบริการจัดการภายในองค์กรเอง ก็ต้องให้มีประสิทธิภาพและมีความโปร่งใส เป็นที่น่าเชื่อถือแก่ กรรมการ และสมาชิก... ส่วนภายนอกองค์กร กว่าผมจะมาเป็นผู้นำองค์กรคนตาบอดได้ ผมก็มีความเชื่อถือจากผู้คน จากที่ผมทำเรื่องกองทุนพัฒนาอาชีพ และการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ ทรัพยากรมาก่อน ถ้าเขาไม่เชื่อถือผม เขาไม่เดินจากเขาเจียกมาต่อสู้กับผมที่ศาลากลาง หรอก... เพราะฉะนั้น คนที่เป็นผู้นำเบื้องต้นจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีวิสัยทัศน์ กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ การเข้าถึงแหล่งความรู้ แหล่งงบประมาณ และการที่เราจะได้รับความเชื่อถือจาก ภายนอกได้นั้น ก็อยู่ที่เราต้องพิสูจน์ตัวเองด้วย เราสร้างองค์กรเราให้มีความเข้มแข็ง มีกิจกรรม มีผลงานให้เขาเห็น มีการช่วยเหลือมีการให้กับสังคม ฯลฯ ในเมื่อเราเป็นอย่างนี้เขาถึงยอมรับ เราได้... ที่จริงสังคมเขาก็อยากจะช่วย แต่เขาไม่รู้ว่าจะช่วยเราช่องทางไหน เพราะฉะนั้นเรา จะต้องสร้างตัวเองให้เป็นที่เชื่อศรัทธาก่อน เขาถึงจะยอมรับเรา...”

หลักการมีส่วนร่วม

ในการทำงานนายช่วงจะเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับ ตั้งแต่การบริหารงานภายในสมาคม ไปจนถึงความร่วมมือกับองค์กรภายนอกต่างๆ เช่น ๑) สมาชิกคนตาบอด ๒) คณะกรรมการสมาคม ๓) โรงพยาบาล ๔) สถาบันศาสนา ๕) ชุมชน และผู้นำชุมชน เช่น กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน, สมาชิก อบต. ๖) ภาคการเมือง เช่น สส.พัทลุง ๗) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น อบจ. พัทลุง เทศบาลเมืองพัทลุง อบต. เขาเจียก ๘) หน่วยงานภาครัฐ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ (กศน.) สมาคมกีฬาจังหวัดพัทลุง กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ (สปสช.) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เป็นต้น

ลักษณะการทำงานแบบมีส่วนร่วมของนายช่วง อาทิเช่น

มีการสื่อสารและมีส่วนร่วมภายในสมาคมอย่างทั่วถึง สม่าเสมอ สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงจะมีการประชุมกรรมการสมาคมทุกวันที่ ๓ ของเดือน ประชุมกรรมการ อำนวยการ และสมาชิกคนตาบอด ๖ เดือน/ครั้ง

“ในการทำงาน สิ่งที่ผมเน้นคือ ผมยึด**หลักการมีส่วนร่วม** ต้องรับรู้ข้อมูลการทำงาน ต่างๆ ร่วมกันทุกคน แล้วจะไม่มีมาที่มแทรกกัน ถ้าทำอยู่คนเดียว คนอื่นไม่ได้รับรู้ข้อมูล มันจะเกิดปัญหา กรรมการของเรานี้จะมีการประชุมกันทุกเดือน ผมรู้อะไร คนอื่นก็จะรู้ด้วย บางทีไม่เจอกันก็โทรศัพท์บอกกัน เพราะฉะนั้นที่สมาคมเราจะต่างจากที่อื่น ที่นี้ เราไม่มีปัญหาภายใน”

มีการเข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคม การเข้าไปมีส่วนร่วมกับสังคม นอกจากจะทำให้คนตาบอดและสมาคมของคนตาบอดเป็นที่รู้จักของสังคมแล้ว ยังช่วยได้สร้างความร่วมมือระหว่างสมาคมกับภาคสังคมด้วย...

“สมาคมเราเปิดวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พอวันที่ ๑๒ สิงหาคม เราก็นวดโดยเสด็จพระราชกุศลด้วยเลย พอวันที่ ๕ ธันวาคม เรากักร่วมบริจาคโลหิตให้กับสภาภาษาไทย ผมคิดว่าเราทำอะไรก็ไม่เท่าเราให้เลือดในกาย การให้โลหิตของเราสามารถช่วยเพื่อมนุษย์ได้ จำได้ว่า วันที่ผมมอบเลือดผู้ให้กับโรงพยาบาล ผมเชิญนายกเหล่ากาชาดเป็นประธานรับมอบเลือด นายกกาชาดเขากล่าวทั้งน้ำตาว่า จริงๆ แล้วคนพิการคนตาบอดก็เป็นผู้ที่นั่งรอการให้อยู่เหมือนกัน แต่ที่ท่านยังเสียสละมาให้แก่ผู้อื่น... เพราะฉะนั้น เรียกว่าเราทำอะไรได้ เราก็จะพยายามมีส่วนร่วมกับสังคมในทุกโอกาส... นอกจากนี้ เรายังทำหนังสือถึงหน่วยงานต่างๆ เวลาออกหน่วยเคลื่อนที่ เช่น อบจ.เคลื่อนที่ เทศบาลเคลื่อนที่ ให้เขาแจ้งมาที่สมาคมด้วย เพราะเราจะส่งหมอนวดไปบริการนวดฟรีแก่ประชาชน ตอนนั้นเราไปอาทิตย์ละ ๒ วัน แต่เราก็มีค่าตอบแทนให้กับหมอนวดนะ เพราะถือว่าเขาไปปฏิบัติงานให้สมาคม ไปเป็นประชาสัมพันธ์ให้กับสมาคม เราลงทุนไม่มาก แต่เราได้ผลกลับมาเยอะ ได้เสียงตอบรับที่ดี ได้ลูกค้าเพิ่มขึ้น ที่สำคัญคือ ได้มวลชนด้วย ทำให้คนทั่วไปและหน่วยงานอื่นๆ มีความรู้สึกที่ดีต่อคนตาบอดมากขึ้น มีความรู้สึกที่ดีที่คนตาบอดเราได้ทำให้กับสังคม... ตอนนั้นในจังหวัดเรามีศูนย์ผู้สูงอายุอยู่ คิดว่าจะประสานไป ให้เขาแจ้งมาว่าวันไหนที่มีผู้สูงอายุมารวมกัน แล้วเราจะจัดส่งหมอนวดไปบริการนวดให้เขาด้วย...”

มีการสร้างการมีส่วนร่วมจากสังคม
มีการใช้โอกาสของวันสำคัญต่างๆ ในการขอความร่วมมือ หรือขอรับการสนับสนุนจากประชาชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง...

“ตอนที่เราก่อสร้างบ้านให้กับคนตาบอดเรา เราไม่มีงบประมาณหรอก เราจึงอาศัยการนวดโดยเสด็จพระราชกุศลด้วย แล้วนำเงินที่ได้มาช่วยเหลือเขา ตอนนั้นใช้เงินไปเกือบ

๓๕,๐๐๐ บาท แต่เราไม่เสียค่าแรง เพราะอาศัยแรงนักเรียนวิทยาลัยเทคนิคมาช่วยกัน ผมคิดว่าเราจะสร้างปีละหลัง แต่ว่าปีนี้เราจะไม่ทำคนเดียว เราจะทำกับท้องถิ่น คือ อบต. ให้เขาได้มีส่วนร่วมและใช้แรงงานชาวบ้านมาช่วย... ที่ผ่านมาก็ได้เงินมาซื้อเสื้อผ้าของผู้ป่วยมอบให้โรงพยาบาลพัทลุง มอบทุนการศึกษาให้กับเด็ก ฯลฯ ตอนนั้นผมทำหนังสือถึงเขตพื้นที่การศึกษาให้สำรวจว่า เด็กในระดับประถมที่ไม่เคยได้รับทุนใดๆ มาก่อนเลย ผมก็มอบให้อำเภอละ ๑ ทุน ส่วนในปีนี้จะช่วยสนับสนุนเรื่องการเอกซเรย์ไต เริ่มที่ปีละ ๑ รายก่อน ช่วยเฉพาะ

คนตาบอด เพราะคนอื่น ๆ ก็มีองค์กรอื่นช่วยอยู่แล้ว แต่ว่าเราจะทำในพื้นที่นะ เพราะว่าเวลาเราขอความช่วยเหลือ เราขอในพื้นที่”

หลักความเป็นธรรม ความยุติธรรม

นายช่วงมักจะวางตนอย่างสม่ำเสมอกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับทุกคน ส่วนผู้ได้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่สมาคม หอมหวด ก็ไม่เอาเปรียบ ปกครองโดยให้ความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคกัน...

“ตอนที่สอนหวด เข้าหลังจากสวดมนต์ให้วัพระเสร็จแล้ว ก่อนจะสอนเรียนหวด ผมจะสอนเรื่องจริยธรรม การอยู่ร่วมกันก่อน ตรงนี้สำคัญมาก เพราะคนตาบอดที่มาเรียน มาอยู่ด้วยกันมีตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี ถึง ๖๐ ปี เราอายุต่างกันแต่ให้ถือว่าเรารุ่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นทุกคนจะเท่าเทียมกันหมด แต่ความอาวุโสก็ต้องมี ต้องรู้ว่าใครเป็นพี่ใครเป็นน้อง ต้องให้ความเคารพกันด้วย เราเดินชนกัน เราหยิบของผิด ก็ต้องไม่ถือกันนะ เพราะว่าเราตาบอด เพราะฉะนั้น ขอให้เราอยู่กันอย่างพี่น้อง และอยู่ที่นี้ผมให้ความเป็นธรรมกับหอมทุกคน จะไม่มีการลำเอียง ไม่มีรักใคร่มากกว่าใคร ไม่มีเรียกแต่หอมคนนั้น ไม่เรียกคนนี้ไม่ได้ ไม่มีการขำมคืดมอ แล้วผมก็เป็นนายกของเขา ถ้าผมลำเอียงปั๊บ เดี่ยวคนนั้นก็จะซุบซิบ คนนี้ก็ซุบซิบ หากมีการซุบซิบนินทาเมื่อไร ที่นี้ก็ฟังเลย...

เพราะฉะนั้น ผมอยู่ตรงกลาง ผมต้องดูแลทุกอย่าง บางคนดูแลถึงที่บ้านเลย ใครมีปัญหาอะไรต้องบอกมาเลย ที่ไหนก็ตาม ที่ไม่มีความเป็นธรรม ที่นั้นอยู่ไม่รอดหรอก ตรงนี้ผมก็เรียนรู้เอาเองเลย จากการสังเกต เช่นรัฐธรรมนูญก็เหมือนกัน ไม่ว่าจะดีเลิศขนาดไหน ก็จะต้องถูกฉีก ถ้าผู้ที่นำกฎหมายนี้ไปใช้โดยเฉพาะผู้บริหารไม่มีความเป็นธรรม ที่นี้เราจึงอยู่ด้วยกันได้โดยไม่มีปัญหาเลย หอมหวดเขาจะจัดคิวกันเอง ไม่มีการเอาเปรียบกัน บางทีถ้าผมเรียกผิดคิว เขาจะบอกว่า ไม่ใช่ ต้องเป็นคนนั้นคนนี้นะ”

หลักการพึ่งตนเอง

ในการช่วยเหลือและพัฒนาคนตาบอด นายช่วงจะเน้นที่การสร้างให้คนตาบอดได้พึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ เพราะเชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนกว่าโดยการพัฒนาทักษะการใช้ชีวิต การอยู่ร่วมกับคนในสังคม การฝึกอาชีพเพื่อให้มีรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว เพื่อไม่ให้เป็นการแกะสังคัม หากพึ่งตนเองได้แล้วค่อยคิดช่วยเหลือเพื่อนคนตาบอดหรือสังคมต่อไป

หลักการใช้ผู้นำชุมชน ท้องถิ่น ผู้นำทางศาสนา ฯลฯ

ในเวลาทำงาน นายช่วงจะอาศัยความร่วมมือจากผู้นำชุมชน ผู้นำท้องที่ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น (อบต. เทศบาล อบจ.) ผู้นำทางศาสนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประจำจังหวัด ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของคนหลากหลายระดับ จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือและเอื้อต่อการทำงานในด้านต่างๆ ซึ่งหลักการอันนี้นายช่วงนำมาใช้ตั้งแต่สมัยที่ทำงานเคลื่อนไหวต่อต้านการระเบิดภูเขาเจียก เช่น การนิมนต์ฝ่ายสงฆ์มาออกหน้าเป็นประธานโครงการให้ การเชิญนักการเมืองมาเป็นฝ่ายจัดหาเงิน หรือในกรณีการลงพื้นที่ไปหาคนตาบอด บางครั้งก็ต้องอาศัยผู้นำในชุมชนท้องถิ่นที่ชาวบ้านรู้จักและเชื่อถือลงพื้นที่ไปด้วย คุณกิตติพร เจ้าหน้าที่สมาคม เล่าว่า “คนตาบอดบางคนที่เราไปหา ญาติเขาบอกว่า ถ้ามาอีกคราวหน้าเขาจะแจ้งตำรวจจับเลย ได้ยินอย่างนี้ลุงช่วงมีหรือจะยอมแพ้ ครั้งหลังแกเอาผู้ใหญ่บ้าน เอา อบต.มายืนยันเลย ต้องคุยอยู่นานกว่าเขาจะเข้าใจ จึงให้ลูกออกมา ตอนนั้นลูกเขาคนนี้ก็มาเป็นหมอนวดอยู่ที่ร้านของสมาคมนี้ล่ะ”

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานของสมาคม

มีผู้นำองค์กรที่มีทั้งศาสตร์และศิลป์

- **คุณลักษณะนิสัยของนายช่วง** คือ

(๑) มีจิตสำนึกสาธารณะ คิดอย่างสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม เช่น กรณีการต่อสู้เรื่องสิ่งแวดล้อม “เขาเจียกเป็นของเราทุกคน ถ้าเราเห็นแล้วว่ามันจะเกิดผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ แล้วเรานิ่งเฉย รุระไม่ใช่ว่าอย่างนี้สังคมจะไปรอดหรือ”

(๒) มีความเอื้ออารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สงเคราะห์ ช่วยเหลือคน ให้สิ่งของเงินทองตามสมควร ให้วิชาความรู้ อบรมสั่งสอน “ตั้งแต่เด็กๆ มาแล้ว บ้านผมมีน้ำใช้ ไฟสว่างแล้ว แต่เพื่อนๆ ยังไม่มี ผมก็แบ่งให้เขาใช้”

(๓) ประพฤติตนอยู่ในศีลธรรม ในระเบียบวินัย มีความซื่อตรง ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ยึดถือความถูกต้องเป็นธรรม และวางตนเป็นหลักเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะที่เป็นหัวหน้าคน นายช่วงเชื่อว่า “คุณธรรมนี้เป็นเกราะป้องกันเราได้เป็นอย่างดีเลย”

(๔) มีความมุ่งมั่นในการทำสิ่งที่ถูกต้อง ใจคอหนักแน่น มีความเพียรพยายาม กัดไม่ปล่อย เต็ดเดี่ยว กล้าตัดสินใจในการทำงาน กล้าเผชิญหน้ากับความอันตราย ความยากลำบาก ดังคำพูดที่นายช่วงมักจะพูดอยู่เสมอว่า “ถึงแม้ผมจะตาไม่บอด ผมก็จะต่อสู้เพื่อความถูกต้อง เพราะไม่ชอบความไม่เป็นธรรม”

(๕) เป็นนักคิด นักวางแผน นักยุทธศาสตร์ และปัจจุบันยังทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับตำบลเขาเจ็ยก นายช่วงบอกว่า “ตอนนี้เวลาเขามีอะไร เขาก็จะมาปรึกษาผมตลอด”

(๖) เป็นคนที่เรียนรู้และรับอะไรได้ไว แล้วยังสามารถคิดเชื่อมโยงได้ มีจินตนาการต่อ พัฒนาต่อ เอาสิ่งที่ได้เรียนรู้มาเป็นบทเรียน (จนกลายเป็นนิสัยเป็นวิถีชีวิต) ตัวอย่างการเป็นคนเรียนรู้ไวของนายช่วง เช่น “ผมเรียนนวดฝ่าเท้าวันนี้ เย็นนี้ผมถ่ายทอดให้คนอื่นได้เลย”

(๗) มีวาทศิลป์ในการพูด เป็นนักเจรจาที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการพูดเจรจากับชาวบ้าน เจ้าหน้าที่ หน่วยงาน หรือแม้กระทั่งคนตาบอด

อาทิ เมื่อเจรจากับหน่วยงานก็มีบุคลิกภาพของความเป็นผู้นำ สามารถสร้างพลังอำนาจในการเจรจาต่อรองหรือเรียกร้องตามประเด็นที่เหมาะสมและชอบธรรม และเมื่อพูดจากับชาวบ้าน คนตาบอด ก็มีบุคลิกภาพของความเป็นผู้ใหญ่ที่น่าเคารพเชื่อถือ เชื่อฟัง เช่น มีอยู่กรณีหนึ่ง เป็นหญิงตาบอดที่ถูกกระทำทางเพศ นายช่วงเล่าว่า “เขาอยู่กับบ้านแล้วถูกพี่เขยข่มขืน จนกระทั่งตั้งท้อง และก็คลอดลูกแล้ว เขาเป็นทุกข์มาก ร้องไห้เสียใจไม่เป็นอันทำอะไรเลย ผมก็บอกเขาว่า ไม่ต้องร้องนะ เธอถือว่าเป็นคนโชคดี ที่อยู่ๆ ก็มีคนมาทำลูกให้ ลองคิดดูว่า พี่น้องเธอมีใครมาเอาใจใส่เธอเสียเมื่อไร พ่อแม่ก็อายุ ๘๐ กว่าแล้ว ท่านก็อยู่อีกไม่นาน ตอนนี้ลูกเธอก็โตแล้ว เวลาเธอไปไหนทำอะไร ลูกก็พาเธอไปได้ เธอรู้ไหมว่าเธอเป็นผู้หญิงตาบอดที่โชคดีนะ แล้วเขาก็รู้สึกดีขึ้น”

- **บุคลิกเด่น หรือบุคลิกภาพประจำตัวของนายช่วง** คือ การรักความเป็นธรรม

“ปกติผมเป็นคนไม่มีพิธีรีตรองอะไร แต่ไม่ชอบความไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะป็นรัฐเอาเปรียบประชาชน หรือประชาชนด้วยกันก็ตาม แม้แต่คนตาบอดเองก็ตาม คนตาบอดที่เข้มแข็งแล้ว ไม่หันกลับไปดูคนตาบอดด้วยกัน คนแบบนี้ผมก็ไม่ชอบเลย...”

“ไม่ชอบ ถ้าไม่เป็นธรรม” เป็นคำพูดที่นายช่วงมักจะพูดเสมอๆ เมื่อเขาพบเห็นอะไรที่ไม่เป็นธรรม ถ้าเขาสามารถจะช่วยหรือทำอะไรได้ เขาก็จะทำเสมอ...

“ในการพิจารณาเงินกู้คนพิการ มีผู้หญิงคนหนึ่งเขาพิการที่ขา (ใส่เหล็ก) ถ้ามองดูภายนอกอาจจะไม่รู้ว่าเป็นอะไร เพราะว่าเขาดูเหมือนคนปกติมาก แล้วเขาทำอะไรเองได้ทุกอย่าง แต่เขามีภาพถ่ายมายืนยันช่วงที่ประสบอุบัติเหตุ ก็มีผู้ใหญ่มาเบรคเอาไว้ว่า ให้แขวนเรื่องของผู้หญิงคนนี้ไว้เอาก่อน ให้ลงไปดูความพิการของเขาก่อน ว่าเขาพิการยังไง จริงหรือเปล่า เขาพูดชักเหตุผลเสียยาวเลย พอเขาพูดจบ ผมก็พูดบ้าง ผมบอกว่า ไม่ต้องลงไปดูหรอก เพราะลงไปดูก็ไม่เห็นอะไร เพราะว่าอาการหรือบาดแผลต่างๆ ก็หายแล้ว เนื่องจากเป็นเวลาหลายปีแล้ว แต่ว่าเราไม่สามารถรู้ได้ว่า ภายในของเขากจะเป็นอย่างไร ว่ากระดูก เอ็น เส้นต่างๆ เป็นอย่างไร มันเสียหายแตกหักอย่างไร เรื่องนี้เป็นดุลพินิจของแพทย์ เมื่อแพทย์รับรองว่าเขาเป็นอย่างนั้น เขาเป็นคนพิการ เมื่อเป็นคนพิการแล้วเขาก็มาจดทะเบียน เมื่อเขาจะทะเบียนคน

พิการได้เขาก็ใช้สิทธิ์ได้ แล้วทางคณะกรรมการที่จะพิจารณาเงินกู้เรามีอำนาจหน้าที่ขอบเขตแค่ไหน แต่ไม่ใช่ไปดูที่ความพิการของเขา เราดูแค่ ว่า คนที่มา มีคุณสมบัติตามที่เรากำหนดไว้ ถูกต้องหรือไม่ มีบัตรคนพิการหรือไม่ จะกู้เงินไปทำอะไร สมเหตุสมผลหรือไม่ แล้วคุณหมอก็คงพูดขึ้นว่า จะออกไปดูก็ได้ว่าเขาทำอะไร บางทีเราอาจจะพิจารณาให้เขาได้มากกว่าเดิมอีก...”

“ไม่กลัว ถ้าไม่ถูกต้อง” นายช่วงไม่เคยกลัวที่จะพูด คัดค้าน โต้ตอบ ถ้าเห็นว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นไม่ถูกต้อง...

“ผมกับภิตติพรไปเจอคนตาบอด ทั้งบอดทั้งใบสองพี่น้อง ซึ่งสภาพที่อยู่เขาก็แย่มาก ถ้าเจอลมแรงๆ คงจะพังหมด แล้วช่วงนั้นก็ในช่วงต้นฤดูฝน ผมคิดว่า หน้าฝนปีนี้บ้านเขาต้องไปแน่ๆ ผมจึงนำเรื่องของเขามาเข้าที่ประชุมคณะกรรมการสมาคม บอกว่า การนัดวันที่ ๑๒ สิงหาคมปีนี้ น่าจะนำเงินไปช่วยสร้างบ้านให้กับคนตาบอด ที่ประชุมก็เห็นด้วย จากนั้นผมจึงทำหนังสือไปถึงนายก อบต. และนายอำเภอในพื้นที่ และหลายหน่วยงาน เพื่อขอให้เขาลงไปดูแล และช่วยเหลือ... จากนั้นก็มีผู้ใหญ่คนหนึ่งมาเห็นหนังสือของผม ก็ว่า นี่มันเรื่องอะไรของสมาคม มันเกินไปแล้วที่จะไปสร้างบ้านให้กับคนตาบอด มันไม่ใช่หน้าที่ มายุ่งอะไรด้วย มีหน้าที่หมวดก็หมวดไปสิ... ผมก็ไม่สนใจ ไม่กลัวด้วย แสดงว่าเขาไม่รู้เรื่องอะไรเลย เพราะว่าถ้าเขารู้เรื่องเขาจะไม่พูดอย่างนี้ เพราะเราเป็นองค์กรของคนตาบอด ถ้าไม่ดูแลคนตาบอดแล้วจะดูแลใคร จริงๆ แล้ว งานหมวดไม่ใช่งานหลักของสมาคม เป็นงานที่เกิดขึ้นมารองรับกับหมวด เพื่อ让他มีอาชีพ แต่งานหลักของเราคือ การดูแลคุณภาพชีวิตคนตาบอด ให้คนตาบอดได้เข้าถึงสิทธิที่เขาจะพึงมีพึงได้...”

กรณีการสร้างบ้านให้กับคนตาบอดที่ยากไร้นี้ จริงๆ สมาคมเราก็ไม่ค่อยมีงบประมาณ ผมก็ไปเชื่อมกับ ผอ.วิทยาลัยเทคนิคพัทลุงด้วย เพราะเห็นว่าเขามีคน มีนักศึกษา มีความชำนาญด้านนี้อยู่ แล้วอีกอย่างเขาก็มีกิจกรรมที่ทำให้กับชุมชนอยู่แล้ว เราก็น่าจะขอความช่วยเหลือจากเขาได้ ตอนที่ผมไปคุยกับ ผอ. ผมก็ถามท่านว่า มีผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วย แล้วท่านไม่กลัวหรือ ท่านก็ส่ายหน้า จากนั้นเราก็ได้รับความช่วยเหลือ โดย ผอ.ท่านออกแบบประมาณการให้ แล้วก็มีอาจารย์แผนกก่อสร้างนำนักศึกษาไปก่อสร้างบ้านให้คนตาบอด”

มีทุนเดิมของผู้หน้าที่เอื้อต่อการทำงาน

ต้นทุนหรือทุนเดิมของนายช่วง ที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการทำงานของเขา คือ

- ๑) เป็นคนในพื้นที่ รู้จักชัยภูมิหรือทำเลสถานที่ตั้งต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างดี
- ๒) ไม่มีภาระครอบครัว (ลูกจบการศึกษา มีงานที่ดีทำ มีรายได้จุนเจือครอบครัว) และญาติพี่น้องมีฐานะเศรษฐกิจดี “ในช่วงแรกที่ทำสมาคม เรายังไม่มีเงินหรอก ผมก็ใช้ทุนตัวเอง และเงินจากที่ลูกส่งมาให้ด้วยเดือนละ ๕,๐๐๐ – ๖,๐๐๐ บาท ผมก็ใช้มาทำสมาคมตรงนี้

หมดเลย... แต่ตอนนี้ผมบอกลูกว่าไม่ต้องให้แล้ว เพราะเห็นว่าลูกเองก็มีภาระของเขาเหมือนกัน”

๓) เคยรับราชการ จึงเป็นช่องทางในการประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

๔) ความเป็นคนตาบอดเหมือนกัน จึงทำให้รู้จักคนตาบอดดี (ในแง่ของการเข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด สภาพจิตใจ ปัญหา ความต้องการของคนตาบอด) เพราะฉะนั้นเวลาลงพื้นที่ไปค้นหาคนตาบอดจึงสามารถเข้าถึงเขาได้ง่ายขึ้น นายช่วงเคยเปรียบเทียบว่า “คนใกล้ตัวเรา เช่น ภรรยา บางครั้งยังไม่เข้าใจเราเท่าคนตาบอดด้วยกัน”

มีองค์ประกอบของทีมงานที่ดี มีความเข้มแข็ง

นายช่วงจะเป็นนักคิดนักวางแผน มีคุณประยูร คงเจือ^{๑๔} และคุณบุญสิทธิ์ หนูแสง ซึ่งเป็นกรรมการบริหารสมาคม คอยเป็นที่ปรึกษา และมีคุณกิตติพร ช่วยเอียด^{๑๕} ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่สมาคม เป็นคนปฏิบัติงานให้ และที่สำคัญคือ กรรมการของสมาคมไปในทางเดียวกัน คือ มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน ไม่มีความระแวง แต่เชื่อใจ ไว้วางใจกัน เพราะมีสื่อสารพูดคุยกันตลอด ความขัดแย้งภายในจึงไม่มี “เราช่วยกันทำงานตลอด คนละไม้คนละมือ คนที่ลงมือทำไม่ได้ ก็มาช่วยกันคิด ช่วยกันตัดสินใจได้... เราพูดกันว่า เราหุงข้าวกำลังจะสุกแล้ว แล้วเราจะมาชักฟืนออกไปทำไม เรามาช่วยกันใส่ฟืนให้ข้าวสุกดีกว่า แล้วเราจะได้กินด้วยกัน...”

นายช่วงกล่าวถึงปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ภายในสมาคมมีความเชื่อใจไว้วางใจกันว่า “ผมทำอะไรเป็นระบบและชัดเจน และจะมีการสื่อสารกันตลอด เช่น ถ้าจะลงพื้นที่ไปหาคนตาบอดก็กำหนดเลยว่า ถ้ารัศมีภายในกี่กิโลเมตร เราจะไปโดยใช้รถมอเตอร์ไซด์ ถ้าเกินกี่กิโล หรือไปต่างอำเภอ เราจะใช้รถสองแถวสีล้อเล็ก แล้วเราใช้ค่าอะไรไปบ้าง ค่าน้ำมัน ค่าตรวจเยี่ยม ฯลฯ แล้วพอกลับมา เราจะมีการประชุมทุกเดือน ว่าเดือนนี้เราออกไปที่ไหน ไปทำอะไรบ้าง”

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบสำคัญที่เอื้อต่อการทำงานของนายช่วงอีกคือ คุณเพ็ญศรี ผู้เป็นภรรยา คุณแมว ที่ช่วยขับรถ และคุณกิตติพร ที่คอยเป็นผู้นำทางให้ไม่ว่านายช่วงจะไปไหนก็ตาม...

^{๑๔} เป็นคนตาบอดที่ทำงานร่วมเคียงบ่าเคียงไหล่กับลุงช่วงมาอย่างต่อเนื่อง และปัจจุบันยังได้รับตำแหน่งเป็นรองประธานสภาคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง ทำหน้าที่ประสานงานภายในจังหวัด คุณลักษณะเด่นคือ เป็นผู้นำที่ดี มีศิลปะในการดำเนินงานเครือข่าย จับประเด็นและสรุปประเด็นได้ดี มีสมาธิสูงในการทำหน้าที่ต่างๆ ในฐานะแกนนำ.

^{๑๕} เป็นคนตาดี ทำหน้าที่เป็นเลขานุการสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง คุณลักษณะเด่นคือ เป็นคนที่เข้าใจและมีส่วนช่วยเหลือคนพิการ โดยเฉพาะคนตาบอดได้ดีมาก มีความสุขุม สุขภาพ เข้าใจเขา เข้าใจเรา ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานกับคนพิการ.

“ทั้งสามคนเป็นตาให้ผมทั้งหมด แม้ผมจะเป็นคนละเอียด แต่ผมก็ตาบอด เรามองไม่เห็น... เรื่องความสะอาด ความเรียบร้อย การต้อนรับลูกค้า การบริการในร้านนวด ก็ต้องให้คุณเพ็ญศรี และการมีผู้ช่วยที่เป็นคนตาดีก็มีความสำคัญ กิตเขาเป็นเด็กดี มีใจอาสา เรียกใช้งานเหมือนแม่เขาที่เป็น อบต.มา ๓ สมัยแล้ว ส่วนแมว ผมบอกเขาเสมอว่าให้คิดว่าคนตาบอดเปรียบเสมือนญาติของเรา หากเขาช่วยอะไรได้ก็ให้ช่วย ถ้าเห็นคนตาบอดมาหยุดอยู่หน้าสมาคม ให้รีบไปเปิดประตูให้ ไปจูงเขามา อย่าปล่อยให้เขาเดินเอง... ที่ดีก็คือ ทั้งสามคนไม่ก้าวกายผม เขาจูงผมเดิน แต่ไม่มีใครมาจูงความคิดผม...”

มีการประสานและทำงานเป็นทีมร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

การมีขีดความสามารถในการระดมทุนและการประสานทรัพยากรเป็นคุณลักษณะเด่นอีกอย่างของนายช่วงและเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการทำงาน... ในการทำงานส่วนใหญ่ นายช่วงจึงอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย และให้เกียรติ ให้เครดิตว่าเป็นผลงานของเขาหรือของหน่วยงานด้วย จึงทำให้หน่วยงานให้ความร่วมมือดี และรู้สึกว่าจะต้องให้การสนับสนุนเพราะเป็นผลงานของตัวเองด้วย...

“ความสำเร็จในการทำงานของผม ไม่ได้อยู่ที่ผมนะ แต่อยู่ที่คนที่ผมเข้าไปเกี่ยวข้อง คนที่ผมดึงเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น นายก อบจ. นายกเทศมนตรี นายก อบต. และหน่วยงานต่างๆ พุดง่าย ๆ คือ เราต้องเข้าหาสังคม แล้วสังคมจะช่วยเรา”

มีหน่วยงานให้การสนับสนุนและให้ความร่วมมือในการทำงาน

เนื่องจากองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ภาครัฐ หน่วยงานราชการต่างๆ ก็มีความมั่นใจในตัวนายช่วง และเชื่อมั่นว่า เมื่อให้การสนับสนุนด้านงบประมาณแก่สมาคมแล้ว เชื่อมันได้ว่า มีการทำจริง และเกิดผลงงานที่เป็นรูปธรรม ... อย่างเช่น ในขณะนี้เทศบาลเมืองพัทลุง ทางสมาคมไม่ต้องทำโครงการเพื่อขอของบประมาณสนับสนุนแล้ว แต่ทางเทศบาลได้ตั้งงบประมาณไว้สำหรับเป็นงบอุดหนุนสมาคมในการทำกิจกรรมต่างๆ ปีละ ๓๐,๐๐๐ บาท ส่วนนายกเทศมนตรีก็ให้การสนับสนุนแก่สมาคมทั้งที่เป็น การส่วนตัวและในนามของเทศบาลมาโดยตลอด

ผลการทำงานของนายช่วง

การก้าวเข้ามาในวงการของคนตาบอดในช่วงระยะเวลาเพียง ๕ ปี ของนายช่วง ได้ทำให้สังคมของเมืองพัทลุงเปลี่ยนแปลงไปมาก ทั้งในส่วนของคนตาบอดเอง ที่หลายคนได้ออกสู่สังคมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีสวัสดิการเป็นหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากบริการสาธารณะต่างๆ ได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปมากขึ้น ในขณะที่สังคมของเมืองพัทลุงเองก็มองคนพิการและคนตาบอดในสายตาที่เปลี่ยนไป... คนทั่วไปรู้จักคนพิการ คนตาบอดว่าเป็นใคร ทำอะไร ยอมรับ และเข้าใจมากขึ้น ทศนคติ วิธีคิด วิธีทำงาน ตลอดจนวิธีปฏิบัติต่อคนพิการของหน่วยงานก็เปลี่ยนไป และที่สำคัญยังก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวและรวมตัวของคนพิการประเภทอื่นๆ มีการรวมตัวเป็นเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการทำงาน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการในระดับจังหวัดให้ดีขึ้นต่อไป

อนุชา หนูหนู นักวิชาการสาธารณสุข^{๑๖} สะท้อนความรู้สึกถึงนายช่วงว่า “ผมพบกับลุงช่วงปี ๒๕๔๗ เจอกันครั้งแรกก็เจอลุงช่วงด่าเลย คือวันที่ผมเชิญแกนนำคนพิการทุกประเภททั้งจังหวัดมาประชุม ประมาณ ๑๕๐ คน มาทั้งคนพิการและผู้ดูแล ผมเชิญคนมาโดยที่ตอนนั้นไม่มีความรู้อะไรเลย... ลุงช่วงบอกว่า ถ้าจัดประชุมแบบนี้ ต่อไปเลิกคบเลย เพราะผมไปจัดประชุมที่ชั้น ๒ แต่คนพิการทางการเคลื่อนไหวชั้นไม่ได้...”

ลุงช่วงคือ ครูคนแรกที่เปิดตาให้ผมและทีมงานหลายๆ คน ได้เห็นความเป็นชีวิตของคนอีกด้านหนึ่งที่สังคมนี้เรียกว่า “คนพิการ” ว่าไม่ได้พิการอย่างที่สังคมเรียกไว้เลย แต่เป็นเพียงเพราะสังคมต่างหากที่ยังไม่สามารถจัดการให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการใช้ชีวิตตามปกติของเขามากกว่า ทั้งๆ ที่เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่เขาพึงมีพึงได้... ทศนคติของผมเปลี่ยนไปมาก ตั้งแต่ได้ค้นพบความจริง(ที่เป็นจริงอยู่เดิม)ว่า ที่แท้แล้วคนโดยทั่วไป ไม่จำเป็นต้องเป็นคนพิการ ยังไม่ได้ใช้ศักยภาพที่มีในตัวเองอย่างเต็มที่... โดยเฉพาะการนำออกมาใช้เพื่อความดีงามของชีวิตและสังคม จึงเป็นเรื่องที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่เสียโอกาสนี้ไป แล้วคนพิการจะรู้สึกด้อยค่าในตัวเองไปทำไม ในเมื่อคนปกติที่ไม่พิการส่วนไหน ก็ยังพิการศักยภาพตัวเองอีกมาก...

คนตาบอดหลายคนที่สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ในการพัฒนาตนเอง ฝึกอาชีพ มีรายได้ เลี้ยงตนเองและครอบครัว ให้การศึกษาแก่บุตร รวมถึงออกมาร่วมมือกับคนพิการอื่นๆ เป็นแกนนำในการขับเคลื่อนงานของสภาคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง เพื่อให้สังคมปรับกระบวนทัศน์และยอมรับศักยภาพคนพิการ ด้วยการพึ่งตนเองอย่างพอเพียง...

^{๑๖} สถาบันวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน (สพช.) ที่ปรึกษาสมาคมคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง.

ปัจจุบันภาคีเครือข่ายคนพิการทางการมองเห็นหรือคนตาบอดสามารถเป็นต้นแบบหรือเป็นครูสอนพวกเราได้เป็นอย่างดี ว่าจะเป็นเรื่องความเข้มแข็งขององค์กรคนตาบอด ความเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ความรักความเข้าใจที่ทุกท่านมีต่อกัน ตลอดจนความมีจิตอาสา และความเป็นบุคคลสาธารณะของท่าน...

ความมีศักยภาพของท่านทำให้พวกเรามุ่งหวังว่า ต่อไปท่านจะสามารถนำพาสังคมในฐานะผู้ให้ ให้การช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสอื่นๆ เช่น สตรีด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ คนที่ไร้ที่พึ่ง คนเร่ร่อน ผู้ประสบภัย ผู้ป่วยโรคเอดส์ รวมถึงคนพิการอื่นๆ ให้เขาสามารถลุกขึ้นสู้กับชีวิต มีความหวัง มีกำลังใจ และได้ใช้ศักยภาพของตัวเองอย่างเต็มที่ ดังที่ลุงช่วงได้เป็นต้นแบบแสดงให้เห็นทุกคนเห็นเป็นประจักษ์มาแล้ว...”

ยามเมื่อสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง และเครือข่ายคนพิการได้ออกไปเยี่ยมเพื่อสมาชิกตามพื้นที่ต่างๆ ในจังหวัดพัทลุง เสียงสะท้อนที่ตามหลังคือ คนพิการเหล่านั้นได้ลุกขึ้นสู้กับชีวิต ไม่ว่าจะเป็ความพยายามในการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านร่างกายของตนเอง ความพยายามในการแสวงหาอาชีพตามที่คิดว่าทำได้ กล้าลองผิดลองถูก หรือแม้แต่การขันอาสาออกมาช่วยเพื่อนคนพิการต่อๆ กันไป จนถึงในระดับตำบล หมู่บ้าน...^{๑๗}

^{๑๗} อนุชา หนูหนู่น. เอกสารประกอบการสัมมนาสุขภาพคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ตอนล่าง ภายใต้ประเด็น “ศักยภาพ สุขภาพ และความเป็นมนุษย์ในสังคม” วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม โรงแรมหาดใหญ่พาราไดซ์ แอนด์รีสอร์ท อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา.

บทกวี เพื่อคนตาบอดเมืองพัทลุง

พิการเพียงร่างกาย อย่าอายแอบ
แสดงแบบ เยี่ยงอย่าง คนสร้างสรรค์
กายพิการ พิกุลบ้าง ก็ช่างมัน
เพียงใจนั้น งดงาม ด้วยความดี
อย่าได้ทุกข์ ได้ท้อ จงต่อสู้
พิสูจน์ตน ให้โลกดู ให้รู้ที่
พลังจิต แข็งเข้ม เต็มชีวิต
เมื่อยังมี มรรคา ก้าวหน้าไกล
ไม้เท้าขาว ใช้ทดแทน หวังแขนขา
ไม่มีตา ยังสัมผัส ถนัดได้
ความอดทน ย่างเท้า ค่อยก้าวไป
เพียงมีใจ มุ่งมั่น เท่านั้นคน
ชัยชนะ เรื่องรอง อยู่ข้างหน้า
สร้างคุณค่า ให้ประเสริฐ จนเกิดผล
แล้ววางแผน กำหนด ความอดทน
จะข้ามพ้น อุปสรรค สู้หลักชัย

(ประพันธ์โดย พิเชษฐ์ บุรินทรากิบาล อดีตเทศมนตรีเทศบาลเมืองพัทลุง)

เรื่องเล่าท้ายเล่ม...

เมื่อต้องมากอดบทเรียนชีวิตคนตาบอด

๑. เยือนถิ่นเมืองหนังโนราห์

เตรียมตัว...มุ่งหน้าลงใต้

รู้จักเมืองลุง

ลุงช่วงเป็นคน “พัทลุง” เพราะฉะนั้นก่อนไป เราก็ต้องมารู้จัก “เมืองหนังโนราห์ อุณาข้าว พรานน้ำตก แผลงนกน้ำ ทะเลสาบงาม เขากอกทะเล น้ำพุร้อน” กันเสียหน่อยว่าเป็นอย่างไร^{๑๘}

ยามนี้แหล่งข้อมูลที่ฉันจะพึ่งพิงได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วที่สุดเห็นจะไม่พ้นอินเทอร์เน็ต จากข้อมูลจากหลายเว็บไซต์^{๑๙} ทำให้ฉันพอจะทราบว่ จังหวัดพัทลุง ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งอยู่บริเวณฝั่งตะวันตกของทะเลสาบสงขลา ห่างจากกรุงเทพฯ ตามเส้นทางสายเอเชีย (ทางหลวงหมายเลข ๔๑) ประมาณ ๘๕๘ กิโลเมตร และตามเส้นทางรถไฟระยะทาง ประมาณ ๘๔๖ กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งสิ้น ๓,๒๒๔.๕๗๓ ตารางกิโลเมตร หรือ ๒,๑๔๐,๒๙๖ ไร่ (พื้นดิน ๑,๙๑๙,๔๔๖ ไร่ พื้นน้ำ ๒๒๐,๘๕๐ ไร่) นับเป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่มากเป็นอันดับที่ ๑๐ ของภาคใต้และเป็นอันดับที่ ๕๘ ของประเทศไทย

^{๑๘} ความจริงฉันเคยไปพัทลุงมาแล้วครั้งหนึ่ง แต่วามันกินนานมากจนแทบจะจำอะไรไม่ได้แล้ว (เพราะว่ามันนานเป็นสิบปีนะสิ) แต่ว่าฉันก็ไม่เคยลืมที่นี้เลย มันติดอยู่ในใจฉันตลอด โดยเฉพาะความขุ่น... (ตอนนั้นด้วยความรู้ภูมิศาสตร์เท่าทางอิง พอไปพัทลุงกลับมา อาจารย์ก็ออกข้อสอบว่า ความขุ่นคืออะไร ฉันตอบไปว่า “ที่มีต้นขุ่นขึ้นเป็นจำนวนมาก” อาจารย์คงจะภูมิใจในตัวลูกศิษย์มาก อุตสาหัพามันไปทั่วพัทลุง มันยังไม่รู้อีกว่าคืออะไร ให้(เกรด) C มันซะเลย... ตอนนี้อยากบอกอาจารย์ว่า ความรู้ภูมิศาสตร์ของหนูก็ยังเท่าทางอิงอยู่ละ แฮะ ๆ)

^{๑๙} ที่มา : <http://phatthalung.go.th> , <http://muanglung.com>

มีอาณาเขตติดต่อดังนี้คือ		
ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช และอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ทิศใต้	ติดต่อกับ	อำเภอควนเนียง อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา และอำเภอควนกาหลง จังหวัดสตูล
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นน่านน้ำติดต่อกับ อำเภอระโนด อำเภอกระแสสินธุ์ อำเภอสทิงพระ และอำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	เทือกเขาบรรทัด ซึ่งเป็นแนวติดต่อกับอำเภอห้วยยอด อำเภอเมือง อำเภอนาโยง อำเภอย่านตาขาว และอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง

ปัจจุบันจังหวัดพัทลุง ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ถึง ๑๐ อำเภอ ได้แก่ ๑. อำเภอเมือง ๒. อำเภอควนขนุน ๓. อำเภอเขาชัยสน ๔. อำเภอศรีบรรพต ๕. อำเภอป่าพะยอม ๖. อำเภอตะโหมด ๗. อำเภอกงหรา ๘. อำเภอบางแก้ว ๙. อำเภอป่าบอน ๑๐. อำเภอปากพะยูน และ ๑ กิ่งอำเภอ ได้แก่ กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

พัทลุงเป็นเมืองแห่งขุนเขาที่เก่าแก่โบราณเมืองหนึ่งของภาคใต้ สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นภูเขาและที่ราบสูงทางด้านตะวันตก (เทือกเขาบรรทัด) ทางด้านตะวันออกเป็นที่ราบสลับที่ดอน บริเวณนี้ส่วนใหญ่ปลูกข้าว ยางพารา มะพร้าว พืชผัก และพืชไร่ชนิดต่างๆ ส่วนในตัวเมืองมีเขาอกทะลุเป็นสัญลักษณ์สูงเด่นมองเห็นแต่ไกล และพัทลุงยังได้ชื่อว่าเป็นเมืองต้นกำเนิดหนังตะลุง^{๒๐} และมโนราห์^{๒๑} มีประวัติสันนิษฐานว่าพัทลุงเป็นเมืองที่สร้างขึ้นตั้งแต่สมัยศรีวิชัย ตัวเมืองเดิมตั้งอยู่ที่เขาหัวแดง ฝั่งตรงข้ามกับเมืองสงขลาในปัจจุบัน แต่เนื่องจากมีภัยต่างๆ มารบกวนทำให้ต้องย้ายเมืองไปตั้งอยู่ตามตำบลต่างๆ หลายครั้ง

^{๒๐} **หนังตะลุง** เป็นศิลปกรรมการแสดงที่ใช้หนังวัว มาแกะเป็นตัวแสดง (รูปหนัง) เช่น รูปฤๅษี เจ้าเมือง ตัวพระ ตัวนาง ตัวตลก และยักษ์ แล้วนำตัวรูปหนังไปเชิดในจอ ทำให้เกิดเงาขึ้นบนจอ แสดง บทละครที่มีบทกลอน และเครื่องดนตรีประกอบนายหนัง จะเชิดหนังตะลุงพร้อมกับขับบท กลอน เล่าเรื่อง และพากย์บทสนทนาของตัวละครทุกตัวแต่เพียงผู้เดียว นายหนังตะลุงจะต้องมีไหวพริบเป็นเลิศ สามารถเชิดรูปหนัง ให้เห็นเป็นประหนึ่งว่า มีชีวิตและตัวตนจริงๆ ทั้งยังต้องสามารถขับบทกลอนได้อย่างไพเราะเพราะพริ้งอีกด้วย.
ที่มา : <http://muanglung.com>

^{๒๑} **มโนราห์** เป็นศิลปการแสดงของภาคใต้ มีทำนองอ่อนช้อยสวยงาม และมีความหมายทั้งบทร้อง ทำรำ มีเครื่องแต่งกายที่เป็นแบบฉบับของมโนราห์และที่สำคัญ คือการว่ากลอนสด ซึ่งผู้ขับจะต้องสรรหาคำ ให้สัมผัสกันได้อย่างฉับไว เครื่องดนตรีใช้ กลอง ทับคู่ ฉิ่ง โหม่ง ปี่ แตร. ที่มา : <http://muanglung.com>

ขบวนรถสายใต้

หากต้องการไปจังหวัดพัทลุง สามารถเลือกเดินทางได้ ๔ เส้นทาง คือ ทางรถยนต์ ทางรถโดยสารประจำทาง ทางรถไฟ และทางเครื่องบิน อ้อ...จังหวัดพัทลุงไม่มีสนามบินหรอกค่ะ แต่ว่าสามารถใช้บริการเที่ยวบินกรุงเทพฯ-ตรังหรือ กรุงเทพฯ-หาดใหญ่ จังหวัดสงขลาและต่อรถโดยสารไปพัทลุงได้ค่ะ

แต่การไปพัทลุงในครั้งนี้นะ พวกเราเลือกเดินทางโดยรถไฟค่ะ การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) มีรถไฟผ่านพัทลุงถึง ๖ อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอควนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอปากพะยูน อำเภอป่าบอน และอำเภอบางแก้ว

อ้อ... พวกเราในทีนี้ ประกอบด้วย อาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชชัย ผอ.สรส. พี่อ๊อต (นวลทิพย์) เป็นผู้จัดการโครงการฯ น้องแมน (เฉลิมภพ) เป็นฝ่ายข้อมูล และอ้อ (ฉันทนา) เป็นฝ่ายธุรการ (ฮา) อ้อ...น้องแมนเขาไม่กินผัก ส่วนฉันทนาก็ไม่กินสัตว์ เราจึงถ้อยทีถ้อยอาศัยกันเป็นพิเศษ โดยเฉพาะเรื่องการกิน

พวกเราออกจากสถานีรถไฟหัวลำโพงเวลาประมาณ ๑๕.๓๐ น. ระหว่างที่ขบวนรถมุ่งหน้าลงใต้ผ่านสถานีปลายทางต่างๆ มีคนขึ้นมาขายของบนรถไฟด้วย มีทั้งอาหาร ของแห้ง ของฝาก ผลไม้ เครื่องดื่ม ฯลฯ เรียกว่าถ้าคุณยังไม่ได้ทานอะไรมา ก็มาหาทานบนรถไฟได้ ดูแล้วสีสรรหน้าตาก็น่าทาน หรืออยากจะทำของฝากติดไม้ติดมือไปฝากใครก็มีให้เลือกมากมาย แต่เรื่องคุณภาพและราคาก็คงต้องพิจารณากันเอาเองค่ะ

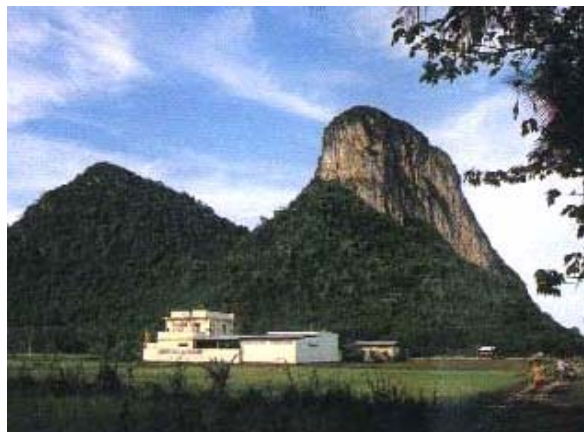
การเดินทางครั้งนี้ฉันได้รับมอบหมายให้นอนเตียงบน ความจริงฉันก็ชอบนะ เพราะไฟสว่างดี จะอ่านหนังสือหรือทำอะไรได้สะดวก แต่เสียอย่างเดียว เวลาตึกๆ จะหนาวมาก เพราะวาร์บแอร์เต็มๆ เลย ถ้าเป็นเตียงล่างจะอุ่นกว่า คนขึ้นหนาวอย่างฉันทนเลยแย่ทุกทีที่นอนเตียงบน ยังไงก็ตาม ด้วยบริการของ รฟท. ก็ได้้นำพวกเรามาถึงสถานีรถไฟจังหวัดพัทลุงโดยสวัสดิภาพ เมื่อเวลาประมาณ ๐๗.๕๐ น.

เห็นแล้วสัญลักษณ์ประจำจังหวัด : ภูเขาอกทะลุ

การไปพัทลุงในครั้งนี้นะสร้างความตื่นตะลึงให้กับฉันมาก เพราะคนชอบภูเขาอย่างฉันทนยอมอยากจะไปเห็นไปสัมผัสกับภูเขาที่มีความสำคัญของจังหวัดอีกสักครั้ง

เมื่อรถไฟมาถึงอำเภอเมืองและมุ่งเข้าสู่สถานีรถไฟพัทลุง ฉันเห็นภูเขาอกทะลุ ตั้งตระหง่านอยู่ด้านตะวันออกของสถานีรถไฟ ภูเขาอกทะลุเป็นเขาหินปูนตั้งอยู่ตามแนวเหนือ-ใต้ มีความสูงประมาณ ๒๕๐ เมตร มีทางสำหรับปีนขึ้นยอดเขาเพื่อชมทัศนียภาพของเมืองพัทลุงได้ ลักษณะพิเศษของภูเขาลูกนี้คือ มีช่องแลทะลุยอดภูเขาอยู่บริเวณเกือบตอนปลายของยอดเขา ซึ่งเป็นที่มาของชื่อภูเขาลูกนี้ โดยมีความเชื่อว่าเป็นที่สิงสถิตของเจ้าแม่สมถิติ เจ้าแห่งเขา

อกทะลุที่ชาวเมืองพัทลุงเชื่อถือ ซึ่งเปรียบเสมือนเสาหลักเมืองพัทลุง ด้วยเหตุนี้ทางราชการจึงนำภาพเขาอกทะลุ และเจดีย์บนยอดเขา มาทำเป็นตราสัญลักษณ์ของจังหวัด

ที่เล่ามาเป็นคั้งเป็นแควทั้งหมดนี้ไม่ได้ขึ้นไปหรอกนะ ได้แต่มองอยู่ไกลๆ แล้วก็เก็บมาแต่ภาพถ่าย เอ้อ...แค่สัมผัสด้วยสายตาก็มีความสุขแล้ว

ลุงช่วงบอกภายหลังว่าเคยขึ้นไปภูเขาที่อยู่เหมือนกันแต่ว่ายังไม่ถึง ตอนขึ้นไปตอนนั้นยังไม่สร้างบันไดเลย และไปอีกครั้งหนึ่งตอนที่สร้างบันไดแล้ว ตอนนั้นจะไปขอคำปรึกษาเพื่อสร้างบันไดที่เขาเจียกบ้าง

นี่ไง...ไทยโฮเทล

จำได้ว่า พัทลุงมีสภาพภูมิอากาศแค่ ๒ คือ ฤดูร้อน และฤดูฝน (ได้รับอิทธิพลจากมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้) และช่วงที่พวกเราไปก็เป็นกลางฤดูฝนพอดี เพราะฉะนั้น พอลงจากสถานีรถไฟก็ได้รับการต้อนรับด้วยสายฝนทันที

เอ...จะไปหาที่พักก่อน หรือจะไปหาลุงช่วงก่อนดี ฝนก็ตกออกอย่างนี้ สัมภาระก็พะรุงพะรัง ที่พักก็ไม่ว่าอยู่ที่ไหนบ้าง สรุป จ้างรถสี่ล้อเล็กให้ไปส่งที่สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงก่อนละกัน แล้วค่อยให้ลุงช่วงซึ่งเป็นเจ้าถิ่นแนะนำที่พักให้ทีหลัง

รถรับจ้างพาพวกเราลัดเลาะไปตามทางที่คุ้นเคย และสุดท้ายก็มาที่ถนนราเมศวร์ เข้าทางซอยติดกับธนาคารกรุงเทพ สาขาพัทลุง บริเวณถนนดิสราสาครินทร์ เข้ามาประมาณ ๕๐ เมตร มาส่งที่หน้าสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงพอดี พวกเราเห็นลุงช่วงแล้ว และก็เห็นด้วยว่าตรงข้ามกับสมาคมมีโรงแรมตั้งอยู่ด้วย นี่ไง...ไทยโฮเทล แหม โชคดีจริงๆ

เข้าพบนายก...

นายกที่ว่าเป็นนายกคนใต้เสียด้วย แต่ที่มีใช้นายกชวณ หลีกภัย แต่อย่างไร แต่เป็นนายกช่วง เรื่องจันทร์ นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุงนั่นเอง...

ผอ.เปิดหัวเอง

เข้าร้านโจ๊กข้างๆ สมาคมของท่านนายกชวณ หรือลุงชวณ ได้มีโอกาสต้อนรับกองทัพ สรส. ที่ยกพลมาจากกรุงเทพฯ หลังจากเชื้อเชิญกันให้นั่งและสั่งอาหารเข้าแล้ว อ.ทรงพล ก็แนะนำตัวเอง พร้อมกับทีมงานที่มาด้วย ให้ลุงชวณรู้จัก ว่ามีอ็อต เป็นผู้จัดการโครงการ น้องอ็อต เป็นฝ่ายเอกสาร และน้องแมน เป็นฝ่ายข้อมูล

ลุงชวณและ อ.ทรงพล

ลุงชวณ เห็นทีมงานมากันเพียบ อีกทั้งงานนี้ ผอ.สรส. คือ อ.ทรงพล ก็ลงทุนมาเองด้วย เป็นใครก็ต้องกดดันเป็นธรรมดา ลุงชวณพูดเสียงดังว่า “นี่ จะมาเอาอะไรจากผมเนี่ย ผมไม่มีอะไรจะให้!”

อ.ทรงพล จึงรีบอธิบายว่า “สรส. มาช่วยเสริมงานของแผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย ที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายองค์กรของคนตาบอด แนวทางการทำงานของเราประการหนึ่งก็คือ การจัดทำฐานข้อมูลประวัติแก่นำคนตาบอดที่น่าสนใจ เพื่อเป็นตัวอย่าง และเป็นประโยชน์กับแก่นำรุ่นใหม่ที่จะเรียนรู้เรื่องการสูชีพ และการทำงาน เพราะฉะนั้น เราคงจะคุยกับลุงชวณในสองส่วนหลักๆ ส่วนแรกคือ ประวัติความเป็นมา การต่อสู้ชีวิต วิกฤต แรงแบนดาลใจ ฯลฯ และส่วนที่สองคือ งานพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดทั้งหลาย ทั้งปวงที่ลุงชวณทำมา เราจะถอดบทเรียนเพื่อที่จะนำตรงนี้ไปแนะนำ ไปขยายผลให้กับคนอื่น ๆ ว่า ในเรื่องเหล่านี้ วิธีคิดควรจะเป็นยังไง วิธีทำควรจะเป็นยังไง ซึ่งงานที่เราทำสุดท้ายก็เพื่อร่วมกันผลักดันให้เกิดความเป็นสมาคม เป็นสมาคมที่เข้มแข็งในระดับจังหวัด เป็นรูปแบบที่ว่าสมาคมที่เข้มแข็งที่สามารถช่วยเหลือคนพิการได้อย่างเบ็ดเสร็จควรมีหน้าตาอย่างไร และน่าจะ ทำอย่างไร”

เมื่อเข้าใจที่มาที่ไปกันแล้ว ลุงช่วงจึงดูผ่อนคลายมากขึ้น หลังจากมือเข้าผ่านไป ลุงช่วงจึงเชื่อเชิญ อ.ทรงพล และพวกเรามาตั้งคู้ต่อที่ห้องทำงานที่ชั้นสองของสมาคม ซึ่งชั้นล่างเป็นเปิดร้านนวด ภายในติดเครื่องปรับอากาศด้วย สำหรับคนขี้หนาวอย่างฉันแล้วรู้สึกว่แอร์เย็นมาก ลุงช่วงบอกว่า เวลาไปค้นหาคนตาบอดมา ก็ให้เขามาเรียนที่นี่ด้วย

พอขึ้นมาชั้นสอง ฉันสังเกตเห็นมีลวดซิ่งเป็นแนวยาว สูงประมาณสองเมตรครึ่ง ยิงตรงจากโต๊ะทำงานลุงช่วงซึ่งอยู่ด้านหน้าไปยังห้องน้ำซึ่งอยู่ด้านหลัง พอให้ลุงช่วงได้อาศัยคลำเชือกนำทางไปห้องน้ำได้...

เมื่อลุงช่วงนั่งประจำที่โต๊ะทำงานเรียบร้อยแล้ว อ.ทรงพล ก็ชวนคู้ต่อว่ ลุงช่วงเปิดร้านนวดมานานหรือยัง ลุงช่วงรีบตอบว่ “ไม่ใช่ร้านของผมนะ ร้านของสมาคม!” แล้วก็อธิบายต่อว่ “ตั้งแต่ตั้งสมาคม และเปิดร้านนวดให้อยู่ภายใต้การบริหารงานของสมาคม ถ้าเราทำสมาคมและเปิดร้านนวดส่วนตัวไปด้วย เราจะเอาเวลาที่ไหนมาทุ่มเทให้กับสมาคม และสมาคมจะมีรายได้จากทางไหน สมาคมก็ต้องอ่อนลง แต่ถ้าเราเปิดร้านส่วนตัว แล้วเอาเวลาไปทุ่มเทให้กับสมาคม ร้านเราก็อ่อนแอลงอีก...”

เมื่อเห็นว่าลุงช่วงเครื่องติดแล้ว และทำท่าจะยาว อ.ทรงพล จึงรีบบอกว่ “เวลาคู้กับลุงช่วง ขออนุญาตให้ห้องเขาใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์ไปด้วย และบันทึกเสียงด้วยนะครับ” อ.ทรงพลสร้างความกดดันให้ลุงช่วงอีกแล้ว

ลุงช่วงไม่ทันตั้งตัวจึงว่ “เอ่อ คุณทรงพล คู้กันก่อนไม่ดีกว่าหรือครับ!”

“ครับ ก็คู้ไปด้วย แล้วก็ให้ห้องเขาทำงานของเขาไปด้วย” ว่แล้ว อ.ทรงพล เปิดประเด็นที่อยากจะรู้ต่อไป...

ลุงช่วง “.....!”

ภารกิจหายก

ลุงช่วง เล่าว่ “เมื่อวาน วันที่ ๒๕ สิงหาคม มีการสัมมนาสุขภาพคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ตอนล่าง ภายใต้ประเด็น ศักยภาพ สุขภาพ และความเป็นมนุษย์ในสังคม ไปจัดงานที่โรงแรมหาดใหญ่พาราไดซ์ แอนด์รีสอร์ท อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

ครั้งนี้ผมตั้งเป้าว่จะมีคนตาบอดมาร่วมงานประมาณ ๖๐ คน แต่มาจริง ๆ กว่ ๘๐ คน เราให้แกนนำไปหาคนตาบอดที่ไม่เคยออกมาสู่ภายนอกเลย ให้มาฝึกพัฒนาศักยภาพ รับรู้เรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนตาบอด เรื่องการเข้าถึงหลักประกันสุขภาพ เป็นการให้ออกัสเขาได้มารับรู้เรื่องการให้บริการภาครัฐ ให้ข้อมูลให้เขาถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ เช่น ถ้าเขามีบัตรทอง ถ้าต้องการรับยาจะต้องทำอย่างไร จะติดต่อกับใคร ผมก็ให้คำแนะนำเขาไป แล้วก็ให้เขามาพบปะแลกเปลี่ยน ให้คนทั่วไปได้เรียนรู้กิจกรรมและนำไปสู่ทัศนคติที่ดีต่อคนตาบอด...

งานนี้ ผมมีความสุขมาก เพราะเราทำให้คนตาบอดได้ออกมาสู่โลกกว้าง เขาได้กินอาหารดีๆ นอนโรงแรม ได้ขึ้นลิฟท์ ซึ่งพวกเขาไม่เคยได้สัมผัสกับบรรยากาศแบบนี้มาก่อนเลยในชีวิต...”

-- ตู๊ด ๆ ๆ --

“ฮัลโหล ครับ... ครับ ครับ สวัสดีครับ”

อ.ทรงพล “ทำไมคนตาบอดที่มา จึงมากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ครับ”

ลุงช่วง “ถ้าเราออกไปหาคนตาบอด โดยไม่มีการวางแผน ไม่มีเป้าหมาย เราก็จะไม่ได้คนมา ถึงเราจะส่งหนังสือไปถึงบ้าน ผู้ปกครองไปพบเจอก็เก็บเงียบ เขาไม่ให้คนตาบอดออกมาหรอก เพราะฉะนั้นเราต้องประสานงานกับเครือข่ายที่มีอยู่ในพื้นที่ เช่น อบต. เทศบาล ว่าเขาจะลงไปเป็นเพื่อนเราได้ไหม ซึ่งส่วนใหญ่เขาก็จะไปกับเรา เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ เขาดูแลผลประโยชน์ของผู้พิการอยู่ คือเขาจะต้องให้เบี้ยยังชีพเดือนละ ๕๐๐ บาท”

-- ตู๊ด ๆ ๆ --

“ฮัลโหล ครับ ครับ... มีแขกอยู่ครับ”

อ.ทรงพล “ก่อนลงพื้นที่ เราได้ข้อมูลคนตาบอดในท้องถิ่นมาจากไหน”

ลุงช่วง “ถ้าเราต้องการรู้ข้อมูลของคนพิการในท้องถิ่น เราโทรไปหาผู้รับผิดชอบคนพิการใน อบต. ได้เลย”

อ.ทรงพล “คนที่มาสมัครมีแต่คนตาบอดอย่างเดียวหรือครับ”

ลุงช่วง “นอกจากคนตาบอดที่มาประชุมแล้ว ยังมีผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ญาติ ผู้ดูแล อบต. เทศบาล นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ”

-- ตู๊ด ๆ ๆ --

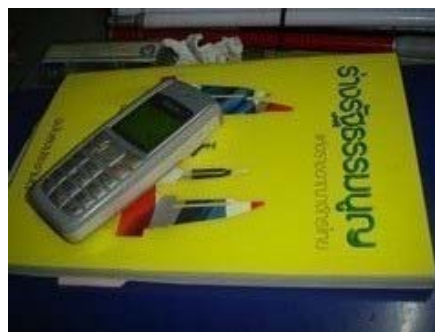
อ.ทรงพล “.....!”

ระหว่างการเดินทาง จะมีสายเข้าเครื่องโทรศัพท์ลุงช่วงเป็นระยะๆ แหม งานยุ่งจริงๆ นี่กระมังภารกิจของคนเป็นนายก...

นายกกับการเลือกตั้ง

วันนี้ท่านนายกช่วงใส่เสื้อตราสัญลักษณ์สีเหลืองสดใสที่เดียว แล้วบนโต๊ะทำงานก็มีร่างรัฐธรรมนูญสีเหลืองอ๋อยไม่แพ้กัน... ลุงช่วงบอกว่า “ที่จริงผมเกิดวันอาทิตย์ ผมชอบใส่เสื้อสีแดง แต่ช่วงก่อนไปลงประชามติ ผมจะไม่ใส่เสื้อสีแดงเลย ตั้งใจว่าพอลงประชามติเสร็จแล้วถึงจะใส่... แต่ว่าตอนนี้ก็ว่าจะยังไม่ใส่เสื้อสีแดงหรอก จนกว่าการเลือกตั้งในเดือนธันวาคมจะผ่านไป...”

โทรศัพท์มือถือ และรัฐธรรมนูญ
ของสำคัญที่ไม่เคยห่างกายลงช่วง

“ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคนพิการหลายข้อที่ได้รับการดูแลแก้ไขมากขึ้น แต่ในส่วนที่ยังไม่ได้ปรับปรุงก็มี แต่ในส่วนนี้เราต้องไปเสนอต่อรัฐสภา นั่นก็หมายความว่า จะต้องผ่านระบบการเลือกตั้งมาก่อน...”^{๒๒}

แหม ฟังอย่างนี้แล้วคงไม่ต้องถามว่าการออกเสียงลงประชามติที่ผ่านมาลงช่วงไปใช้สิทธิ์หรือเปล่า รวมถึงการเลือกตั้งที่จะมีขึ้นครั้งหน้าด้วย...

“ปกติมีการเลือกตั้งอะไรก็ตาม ไม่ว่าจะระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ผมจะไปใช้สิทธิ์ตลอด แล้วก็ชักชวนคนตาบอดที่อยู่ในร้านนวดและคนอื่น ๆ ให้ไปใช้สิทธิ์ด้วย แต่ว่าร้านเราไม่ได้หยุด เพราะฉะนั้น หมอนวดก็ให้เขาจัดคิวกันว่าใครจะไปภาคเช้า ใครจะไปภาคบ่าย...

ปกติเวลามีงานหรือมีกิจกรรมอะไรก็ตาม ผมจะไปประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อวิทยุของ อสมท. เพราะเขาให้เวลาไว้ วันนั้นพอไปใช้สิทธิ์กลับมาแล้ว ทางสถานีเขาก็จะโทรศัพท์มาสัมภาษณ์ ผมก็ถือโอกาสพูดเชิญชวนให้คนพิการทุกประเภทออกไปใช้สิทธิ์ ผู้สูงอายุตลอดจนประชาชนทั่วไปด้วย และก็ฝากไปถึงผู้ดูแลหน่วยเลือกตั้งให้ช่วยดูแลคนพิการที่ไปใช้สิทธิ์ด้วย ถ้าเห็นคนพิการเพียงคนเดียวมาใช้สิทธิ์ก็ช่วยอำนวยความสะดวกให้เขาด้วย เพราะเสียงคนพิการเสียงเดียวก็เสียงสวรรค์นะครับ”

แม้แต่คนตาบอดยังมีความตื่นตัวทางการเมือง ให้ความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อประเภทต่างๆ และไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งในระดับต่างๆ โดยเฉพาะในระดับชาติ ทั้งที่ความจริงเขาเหล่านั้นมีความยากลำบากในการเดินทางไปใช้สิทธิ์มากกว่าคนทั่วไป แล้วคนตาดีอย่างเราจะมัวนอนหลับทับสิทธิ์อยู่ได้อย่างไร...

^{๒๒} หากร่างรัฐธรรมนูญฉบับลงประชามติได้รับความเห็นชอบ จะมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการในกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อย ๒ ประเด็น ได้แก่ มาตรา ๓๐ การระบุว่า ความพิการเป็นเงื่อนไขแห่งความแตกต่างประการหนึ่งที่ไม่สามารถนำไปเป็นเหตุแห่งการเลือกปฏิบัติได้ รวมทั้งมาตรา ๕๔ ที่ระบุว่า คนพิการมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ.

เรื่องจันทร์ท้าว...

เที่ยวไปในงาน

“ขอต้อนรับทุกท่านเข้าสู่การเดินทางที่แสนสะดวกสบาย ด้วยบริการของเรื่องจันทร์ท้าว เราจะนำท่านไปพบกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง ไม่ว่าจะเป็น... ซึ่งหากท่านได้ไปสัมผัสแล้วจะจดจำมิรู้ลืม ขอให้ท่านมีความสุขกับการเดินทางครั้งนี้ ขอขอบคุณทุกท่านที่ไว้วางใจในบริการของเรา และหวังว่าเรื่องจันทร์ท้าวคงมีโอกาสดำเนินการต้อนรับท่านอีกในอนาคต ขอขอบคุณครับ”

นอกจากลุงช่วงจะเป็นนายกสมาคมคนตาบอดแล้ว งานนี้ยังอาสามาเป็นไกด์กิตติมศักดิ์พาพวกเราเที่ยวจังหวัดพัทลุงอีกด้วยนะ ลุงช่วงบอกว่า “ไหนๆ มาพัทลุงแล้ว ที่ไหนที่เขาว่าดีเราต้องไปให้ถึง” จากความรอบรู้ของลุงช่วง ที่คอยแนะนำ บอกนั่นบอกนี่ และการต้อนรับ การบริการที่ดี ทำให้ฉันอินไปด้วย นึกว่ามาเที่ยวกับบริษัททัวร์อยู่นะเนี่ย ลุงช่วงว่า “คุณมาบ้านผมก็ต้องให้ผมได้ดูแลคุณด้วย” แม้ว่าจะรู้สึกเกรงใจ แต่ไม่เป็นไร มาครั้งนี้ ฉันถือว่า เวลางาน เวลาเที่ยว เวลาเดียวกัน เพราะฉะนั้น “คณะลูกท้าวพร้อมแล้วค่ะ” Let ' s go.

ลูกทีมเรื่องจันทร์ท้าว

การเดินทางครั้งนี้ลุงช่วงนำลูกทีมไปด้วย ๒ คน คนแรก คือ คุณกิตติพร ลุงช่วงเรียก “กิต” ฉันเรียกเขาว่า “คุณกิต” เขาเป็นเจ้าหน้าที่ของสมาคม คนนี้แหละที่เป็นตาให้กับลุงช่วงในทุกๆ เรื่อง ส่วนอีกคนหนึ่งเป็นลูกผู้ชายหน้าคม มาดเข้ม ฉันเรียกเขาว่า “พี่แมว” แต่ลุงช่วงเรียก “ลูกแมว” (!) เขาเป็นตาให้กับลุงช่วงในยามที่ต้องเดินทาง และเป็นคนขับรถที่พาลุงช่วงไปไหนมาไหน เพียงแค่ลุงช่วงยกหูโทรศัพท์ไป เขาก็จะพารถสองแถวสีล้อเล็กมาจอดอยู่หน้าสมาคมทันที ลุงช่วงบอกว่า “รถคันนี้ผมใช้ตลอด ใช้ลงพื้นที่ด้วย”

กิตติพร ช่วยเอียด

พี่แมว ดวงตาบนเส้นทางของลุงช่วง

คันนี้ล่ะ รถสองแถวสีล้อเล็ก

รถสองแถวสีล้อเล็กนี่ถ้าเป็นแถวบ้านฉันจะเรียกว่า รถกระป๋องนั่นเอง ในการเดินทางลุง ช่วงมักจะไปนั่งตอนหน้าคู่กับคนขับ คือ พี่แมว ส่วนคุณกิตและลูกทัวร์อย่างพวกเราที่นั่ง ด้านหลัง เมื่อถามว่าทำไมลุงช่วงชอบนั่งด้านหน้า ลุงช่วงตอบว่า “จะต้องคอยบอกทางให้กับลูกแมว” (!!)

ระหว่างที่นั่งรถไปด้วยกัน คุณกิตเล่าให้ฟังว่า บ้านผมกับสมาคมห่างกัน ๒ กิโลเมตร เท่านั้นเอง ก่อนหน้านี้เขาเคยเป็นเจ้าของที่สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ ตอนล่าง (สมาคมแม่) แล้วก็ลาออกมาเป็นเจ้าหน้าที่ของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง (สมาคมลูก) เขาบอกว่า เพื่อจะได้ทุ่มเทการทำงานให้กับจังหวัดพัทลุงได้อย่างเต็มที่...

“แล้วคุณกิตเข้ามาทำงานกับสมาคมแม่ได้อย่างไร”

“แม่ผมเป็นลูกค้าประจำของร้านนวด แล้วก็รู้จักกับลุงช่วง ตอนนั้นผมติดทหารแล้ว แต่ทะเลาะกับเพื่อน กลับมาบ้าน แล้วไม่กล้ากลับไป เพราะกลัวจะเป็นอันตราย ลุงช่วงจึงโทรศัพท์ไปหานายก อบต.เขาเจ็ยก บอกว่าขอให้นำชื่อไปไว้ที่บ้านนายทหาร บอกว่าผมจะเอาตัวมาทำงาน มาฝึกไม้เท้าขาว พอดีช่วงนั้นทางสมาคมแม่เขามีโครงการฝึกไม้เท้าขาว ลุงช่วงก็ถามว่าผมสนใจไหม จากนั้นก็ส่งผมไปฝึกอบรมประมาณเดือนกว่าๆ ตอนนั้นในรุ่นที่เรียนมี ๓๐ กว่าคน จากนั้นผมก็มีโอกาสได้มาทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้ตอนล่าง... ผมบอกลุงช่วงว่า ไม่ต้องห่วงนะ วิชาไม้เท้านี้ ถ้าผมฝึกเป็นแล้ว ผมจะนำมาใช้ มาถ่ายทอดให้กับคนตาบอดในจังหวัดของเรา เพื่อให้เขาสามารถช่วยเหลือตัวเองได้... ช่วงเวลาในการเรียนของคนตาบอดแต่ละคนไม่เท่ากัน บางคนไปได้ไว บางคนก็ช้า บางครั้งผมก็สอนเป็นกลุ่ม บางครั้งก็สอนเป็นรายคน ไปตามให้ตามบ้านก็มี พอผมได้ไปสอนเขา ให้เขาช่วยเหลือตัวเองในการเดินได้ มันรู้สึกภูมิใจนะ... มีอยู่ครั้งหนึ่ง ผมถามเขาว่าอยากจะทำอะไร เขาบอกว่าอยากจะทำคู่มือ ผมก็พาไปดูหนังสือตลก เรื่องโหน่งเท่งนักเลงภูเขาทอง เขาชอบกันมาก พอออกมาแล้วเขาก็บอกว่าอยากจะทำคู่มืออีก” (หัวเราะ)

เขาบอกต่อว่า ตอนที่พาคนตาบอดไปฝึกเดินไม้เท้าขาวบริเวณฟุตบอลสนาม คนที่เดินผ่านไปมาแถวนั้น ส่งเสียงเอะอะว่า “คนตาบอดทำอะไรแถวนี้ เกะกะ” เขาว่า ตอนนั้นเกือบจะเอาเรื่องเขาอยู่เหมือนกัน เดียวนี้ใครจะมาว่าคนตาบอดไม่ได้นะ เขาไม่ยอม

“แล้วหันเหมาทำงานกับลุงช่วงได้อย่างไร”

“ผมทำงานกับสมาคมสาขาฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ ช่วงนั้น ลุงช่วงประกาศรับสมัครเจ้าหน้าที่สมาคม ผมบอกว่า ลุงไม่ต้องประกาศนะ เพราะผมจะลาออกจากการเป็นเจ้าหน้าที่สมาคมสาขาฯ แล้วผมจะมาทำงานกับลุง...”

“แล้วคิดว่าจะทำงานกับลุงช่วง หรือกับสมาคมไปนานแค่ไหน”

“ก็ทำไปเรื่อยๆ ครับ... โชคดีที่สมาคมเขาไม่มีระเบียบกำหนดไว้ว่าอายุ ๖๐ ต้องปลดเกษียณ” (หัวเราะ)

“แล้วทำงานกับลุงช่วงเป็นอย่างไรบ้าง”

“ผมได้เรียนรู้กับลุงช่วงเยอะนะ เช่น หลักการเข้าถึงคน เข้าถึงหน่วยงาน วิธีการจัดสรรงบประมาณ... เวลาไปสร้างบ้านให้กับคนตาบอด ลุงช่วงแกก็คำนวณไว้หมดเลยว่าจะสร้างยังไง ใช้ปูนใช้อิฐทำอะไร ผมทิ้งเลย เพราะแกละอะไรเป๊ะๆ เลย เรื่องโรงงานผลิตคนตาบอดก็เหมือนกัน แกมองภาพทุกอย่างไว้หมดแล้ว... ลุงช่วงเป็นคนที่ทำให้ทุกสิ่งทุกอย่างกับคนตาบอดไม่ชอบอะไรที่ไม่เป็นธรรม บางครั้งก็ใจร้อน ทำอะไรต้องไว แกไม่ค่อยโมโห แต่แกเสียงดัง” (หัวเราะ)

หาดแสนสุขลำป่า^{๒๓}

ตอนเที่ยง ลุงช่วงพาไปทานอาหารที่ร้านควนมะพร้าว แอบสงสัยว่าทำไมพามาไกลจัง หลังจากเห็นหน้าค่าตาของอาหารและได้ลองลิ้มชิมดูแล้ว อืม อาหารที่นี้อร่อยมากๆ คิดว่าร้านนี้คงเป็นร้านที่ไว้รับรองแขกที่มาเยือนของลุงช่วงด้วยแน่นอนเลย หลังจากอิมมน่าสำราญกันแล้ว ลุงช่วงซึ่งนั่งบังคับบัญชีอยู่กับคนขับรถคือพี่แมว ก็บอกว่าเดี๋ยวจะพาไปดูอะไรหน่อย ก่อนกลับเข้าสมาคม... พอรถพี่แมวแล่นไปได้สักพักหนึ่ง พวกเราก็เห็นแล้วว่าข้างหน้าเป็นทะเล แต่ยังไม่รู้รายละเอียดอะไร...

ลุงช่วงหันมาตะโกนบอกจากหน้าต่างรถด้านข้างว่า “นี่คือทะเลลำป่า เป็นทะเลน้ำจืด” ฉะนั้นซึ่งนั่งอยู่ด้านหลังจึงส่งเสียงถามกลับไปว่า “เดี๋ยวเราจะลงไปดูใช่ไหมคะ”

ลุงช่วงรีบว่า “ไม่ ไม่ ลุงแมวกลับรถเลย นี่เป็นน้ำจืดไว้ก่อน”

ฉัน “.....!”

ตอนเย็น พี่แมวจึงพาพวกเรามาถึงหาดแสนสุขลำป่า โดยใช้เวลาเดินทางประมาณ ๑๐ – ๑๕ นาที หาดแสนสุขลำป่า ตั้งอยู่ในตำบลลำป่า เขตเทศบาลเมืองพัทลุง อยู่ในเขตทะเลหลวง ตอนบน ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ ๘ กิโลเมตร ตามเส้นทางสายพัทลุง-ลำป่า

ระหว่างสองข้างทางที่มุ่งสู่หาดจะเป็นหมู่บ้านทุ่งนา เมื่อไปถึงจะเห็นหาดทรายที่มีทิวสนร่มรื่น เมื่อมองไปด้านหน้า จะเห็นทิวทัศน์ของทะเลสาบสงขลา ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย มีเกาะใหญ่เล็กเรียงรายสวยงามมาก บรรยากาศร่มรื่นเย็นสบาย จะมีผู้คนมาใช้บริการโดยเฉพาะในวันหยุดราชการมีมากเป็นพิเศษ เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจของนักท่องเที่ยวจากต่างถิ่น และบริเวณใกล้เคียง เป็นชายหาดสำหรับการชมวิวนั่งพักผ่อน บางบริเวณสามารถเล่นน้ำได้

ห่างจากริมฝั่ง(ประมาณ ๔๐ เมตรเศษ) มีศาลากลางน้ำ ชื่อว่า ศาลาลำป่าที่รัก (เป็นศาลาทรงไทย) เดิมเคยมีผู้มาขอเช่าทำกิจการจำหน่ายอาหาร และเครื่องดื่ม แต่ในระยะหลังสังเกตได้ว่าความสนใจของประชาชนเปลี่ยนแปลงจากการนั่งในห้องแคบๆ เป็นที่โล่งแจ้ง จึงมี

^{๒๓} ที่มา : <http://www.phatthalungcity.com> , <http://muanglung.com>

ผู้นำอาหาร เครื่องดื่ม และปลูกร้านค้าเล็กๆ ภายนอกไว้คอยบริการนักท่องเที่ยว และจากหาดแสนสุขลำปำสามารถมองข้ามไปยังเกาะลำปำ (มีพื้นที่ประมาณ ๔ ไร่เศษ) ซึ่งเป็นเกาะที่เกิดจากการทับถมของตะกอนปากน้ำลำปำ

หาดแสนสุขลำปำนี้ บางบริเวณเคยใช้เป็นที่จัดงานเทศกาล เช่น งานลอยกระทง งานชักพระ ฯลฯ และที่ต้องบันทึกไว้ก็งานก็คือ การฝึกเดินไม้เท้าขาวของคนตาบอดด้วย

อุทยานนกน้ำทะเลน้อย^{๒๔}

หลังจากกินข้าวต้มรอบเย็นด้วยกันเสร็จเรียบร้อย ลุงช่วงก็นัดหมายโปรแกรมต่อไปว่า “พรุ่งนี้ไปทะเลน้อยกัน แต่ว่าต้องตื่นแต่เช้านะ บรรยากาศดี เรากินข้าวเช้า ๖.๐๐ น. เสร็จแล้วก็มาทะเลน้อยกันเลย ใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาทีก็ถึง”

^{๒๔} ที่มา : <http://www.phatthalungcity.com> , <http://muanglung.com>

ระยะทางจากอำเภอเมืองไปอำเภอควนขนุนประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ในเวลาไม่นานพี่แมวกก็พาพวกเรามาถึงทะเลน้อย ที่ซึ่งมีบริการเรือนำเที่ยวชมความงามของดอกบัวและนกน้ำ มีเสื้อชูชีพ มีหมวกกันร้อนให้ด้วย และรับรองความปลอดภัย เรือทุกลำขึ้นทะเบียนกับกรมเจ้าท่ารับรอง โดย อบต. แหม อย่างนี้ก็น่าใช้บริการ แต่พอหันไปเห็นป้าย เขาเขียนว่า ค่าบริการเรือลำละ ๓๐๐ บาท เอ...เอาใจดี (ระหว่างที่กำลังคิดอยู่ ลุงช่วงก็เดินมาพอดี)

“ลุงช่วงลงเรือไหมคะ” ฉันทถาม

“ลงสิ ก็ตั้งใจจะไปดูนกไง” ลุงตอบฉะฉาน

“หนูนึกว่าลุงไม่ลง หนูจะได้อยู่เป็นเพื่อนลุง” (ฮา)

ลุงช่วงคงคิดว่าฉันทัวเรือจะล่มกระมัง จึงว่า “เรือจุได้สิบกว่าคน นี่เรานั่งกันหกเจ็ดคนไม่เป็นไรหรอก”

เรื่องขึ้นลงเรือ นั่งเรือ พายเรือ สำหรับฉันทแล้วสบายมาก เพราะฉันทลูกเป็นชาวสวน หายห่วง... มัวแต่ไม้อยู่ ดูสิ ลุงช่วงลงเรือคนแรกเลย

พี่อ้อตอบว่า “พี่ก็สบาย เพราะมีห่วงยางส่วนตัวมาด้วย” เอาเข้าไป

เมื่อลงเรือและนั่งประจำที่กันเรียบร้อย ไล่เรียงมาตั้งแต่หัวเรือ คือ อ.ทรงพล น้องแมน คุณกิต พี่แมว ลุงช่วง พี่อ้อต และฉันท เป็นคนสุดท้าย อ้อ ยังมีคนขับเรืออีกคน คนนี้ปิดท้ายจริงๆ จากนั้นก็มีบริการถ่ายรูปด้วย เขาบอกว่าถ่ายไปแล้วไม่ซื้อก็ได้ เอา นั้นถ่ายก็ถ่าย

คนขับเรือติดเครื่องยนต์และเอาใบพัดเรือลงน้ำแล้ว จากนั้นเรือก็แล่นออกจากชายฝั่ง... ตอนนี่เรากำลังได้สัมผัสกับอุทยานนกน้ำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย อยู่ตอนเหนือสุดของทะเลสาบสงขลา มีพื้นที่ประมาณ ๔๕๐ ตารางกิโลเมตร มีความกว้างยาว ๕ x ๖ กิโลเมตร ความลึกโดยเฉลี่ย ๑.๒ เมตร ปกคลุมด้วยพืชน้ำต่าง ๆ เช่น บัวสายแดง บังหลวง จูดหนู หญ้า น้ำ กก ปรีอ กง ลาโพ ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีนกน้ำ นกประจำถิ่นและนกอพยพอยู่มากมายกว่า ๑๘๗ ชนิด จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัว นกที่มีมาก เช่น นกอีโก้ นกเป็ดแดง นกกาบบัว นกอีล้ำ นกอีลุ้ม นกนางนวล นางนางแอน นกยางเปีย นกกระสาแดง ฯลฯ ปัจจุบัน ทะเลน้อยได้รับเลือกให้เป็น แรมซาร์ไซต์ (Ramsar site) หรือพื้นที่ชุ่มน้ำของโลก เป็นแห่งแรกในประเทศไทย และกำลังได้รับ การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นศูนย์ศึกษาธรรมชาติที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศ

ความที่ฉันนั่งใกล้กับคนขับเรือเลยได้ฟังเขาบอกว่านี่ดอกอะไร นั่นนกออะไร อยู่ตลอดเวลา บางครั้งเขาก็เก็บดอกไม้หน้าไฟที่โผล่ขึ้นมาให้ด้วย เขาบอกว่า ดอกบัวสายสีชมพูนี้จะบานสะพรั่งตอน ๘ โมงเช้า และประมาณ ๑๐ โมงก็จะหุบหมดแล้ว นอกจากเรือนี้เที่ยวแล้ว ฉันยังเห็นชาวบ้านหลายคนขับเรือหาปลา สงสัยคงมีปลาน้ำจืดชุกชุมทีเดียว บางคนก็จอดเรือเก็บผักกระเฉดในทะเลน้อยด้วย ถึงแม้ที่นี่จะเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า แต่เวลายังคงเปิดพื้นที่ให้ผู้คนได้เข้ามาทำมาหากินกับธรรมชาติเพื่อเลี้ยงชีพ ไม่เว้นแม้แต่ในเรือของเรา เพราะตอนนี้มีหลายท่านเริ่มเก็บสายบัวตัดไม้ตัดมือไปด้วย อย่างน้อยเย็นนี้ก็ไปกับข้าวหนึ่งอย่างแล้ว (ว่าแต่จะแกงส้ม ต้มกะทิ หรือผัดน้ำมันดีนะ) แหม โชคดีที่เขาไม่ได้กำหนดให้เป็นเขตห้ามล่าพืชน้ำด้วย ไม่งั้นยุ่งเลย (อิอิ)

เมื่อมองไปด้านหลังเห็นทิวเขาบรรทัดเป็นแนวยาว ท้องฟ้าสีฟ้าสดใส ตอนนี้แสงแดดเริ่มแรงขึ้น จนฉันต้องนั่งหันหลังให้กับดวงอาทิตย์ที่สาดแสงมาด้านหน้า ขณะนี้คนขับเรือกำลังพาเราเข้าสู่คลองนางเรียม ซึ่งยาว ๒ กิโลเมตร เชื่อมระหว่างทะเลน้อยกับทะเลสาบสงขลา บริเวณปากคลอง ฉันเห็นศาลากลางน้ำ ชื่อ ศาลานางเรียม เป็นศาลากลางน้ำขนาดกลาง จุดนี้ได้ราว ๒๐ - ๓๐ คน เมื่อจะพ้นคลองนางเรียมทางขวามือจะเห็นทุ่งโล่งมีหญ้าสั้นๆ ขึ้นเขียวขจี แต่เราก็ไปต่ออีกไม่นาน เมื่ออากาศเริ่มร้อน จึงมีเสียงมาจากด้านหน้าว่า ให้ออกเรือกลับได้แล้ว (คุณๆ ใครหว่า?)

ระหว่างที่นั่งเรือกลับ คนขับเรือก็เก็บพีชที่มีลักษณะเป็นปล้องๆ ยาวๆ ส่งมาให้แล้ว บอกว่าเป็น กระจุตหนู ฉันถามว่าที่นำไปทำเสื่อใช้หรือเปล่า เขาว่า พันธุ์นี้ทำไม่ได้ เพราะต้นมัน เปราะบางเกินไป พอเรือแล่นไปอีกหน่อยก็เก็บพีชบางอย่างส่งมาให้อีก แล้วบอกว่าชื่อ บัวบา ซึ่งมีดอกสีขาวเล็กๆ มีเกสรสีเหลือง ช่วงที่นั่งเรือกลับนี้ รู้สึกว่าไม่ค่อยมีพีชน้ำให้ดูมากนัก เห็นแต่ผืนน้ำกว้าง แล้วก็มีคนพันธุ์หนึ่งกำลังตำคุดตำว่าวายหาปลากินอยู่ไม่ไกล (ตกลงนั้นมันนกหรือ เป็ดกันแน่?)

เมื่อเรือมาจอดเทียบท่า บริเวณทางออก มีซุ้มวางรูปพวกเราที่ถูกถ่ายไปนั่นเอง ตอนแรกก็นึกว่าฟรี ที่ไหนได้ พอรูปเราไปปรากฏบนจาน ขายตั้ง ๑๐๐ บาท แต่งานนี้ ไม่มีใครเสียเงิน เพราะว่า อ.ทรงพลใจดี จ่ายให้ทุกคนเลย (แหม ดีใจจัง ตั้งอยู่ครบ)

ลุงช่วงบอกว่า “เดี๋ยวไปคุยต่อที่ศาลากลางน้ำ”

สะพานไม้รอบที่ทำการอุทยานฯ ทอดตัวยาวไปสู่ศาลากลางน้ำที่อยู่ในทะเลน้อย มีทั้งศาลาหลังเล็กและหลังใหญ่ แต่ละศาลาจะมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไป เช่น ศาลาบัวหลวง ศาลาบัวแดง เรือนนางนวล ฯลฯ แต่ทุกหลังมีสะพานเชื่อมถึงกันโดยตลอด มีหลังหนึ่งที่ใหญ่กว่าเพื่อน ลุงช่วงบอกว่า เป็นพระตำหนักหรือเรือนรับรองเวลาที่เจ้านายเสด็จฯ

ความจริงการไปนั่งที่ศาลากลางน้ำ ซึ่งบรรยากาศแวดล้อมไปด้วยความชุ่มฉ่ำของสายลมเย็นท่ามกลางดอกบัวสีชมพู น่าจะดี แต่ว่าฉันก็ไม่ได้สนใจกับบรรยากาศตรงนั้นเลย เพราะเรื่องที่ลุงช่วงกำลังเล่าให้ฟัง น่าสนใจกว่าเป็นไหนๆ...

เขาเจ็ยก^{๒๕}

“ชุมชนเขาเจ็ยก”

“ตำบลเขาเจ็ยก”

“วัดเขาเจ็ยก”

“ภูเขาเจ็ยก”

“องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ยก”

ลุงช่วงบอกว่า “ผมนี่นิสัยไม่ดี ค่อยกับใครจะต้องคุยเรื่องเขาเจ็ยกทุกที” คือตั้งแต่มาพัทลุง และได้พูดคุยกับลุงช่วง รู้สึกว่าฉันจะได้ยินคำว่า “เขาเจ็ยก” อยู่หลายครั้ง... บ้านผมอยู่ “เขาเจ็ยก”, ใกล้ๆ บ้านมีวัดชื่อ “วัดเขาเจ็ยก” ด้านหลังมีภูเขาชื่อ “เขาเจ็ยก”, ผมเคยต่อสู้เพื่อไม่ให้ระเบิดหินที่ “เขาเจ็ยก” เรียกว่าอะไรๆ ก็ “เขาเจ็ยก” นี่ถ้ามาพัทลุงครั้งนี้ ไม่ได้มา “เขาเจ็ยก” ฉันถือว่า ยังไม่ได้มาบ้านลุงช่วงนะเนี่ย

พี่แมวพาพวกเราเดินทางจากสมาคม ไปทางทิศตะวันตกตามถนนราเมศวร์และแยกไปทางทิศเหนือ ตรงสี่แยกเอเชียประมาณ ๑ กิโลเมตร แล้วเลี้ยวซ้ายไปทางทิศตะวันตกตามถนนสายเขาเจ็ยก-โคกม่วง อีกประมาณ ๓ กิโลเมตร จะเห็นวัดเขาเจ็ยกอยู่ทางซ้ายมือ เลี้ยวรถเข้าไปได้เลย

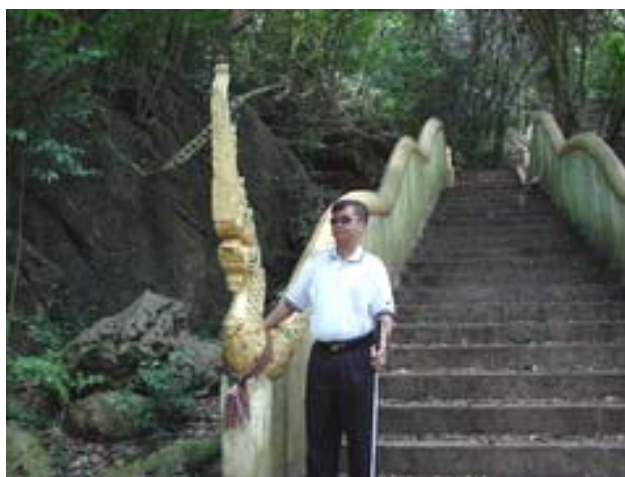
“เขาเจ็ยก” เป็นชื่อของภูเขาเล็กๆ ลูกหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของตำบลเขาเจ็ยก สมญา “นักต่อสู้แห่งภูเขา” ของลุงช่วงก็ได้มาจากที่นี่แหละ ที่ตำบลเขาเจ็ยกนี้ยังมีสถานที่สำคัญอื่นๆ อีกเช่น สำนักงานศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมจังหวัด สนามกีฬาากลางจังหวัดพัทลุง วัดโคกชะงาย โรงเรียนวัดโคกชะงาย สถานีขนส่งเฉลิมพระเกียรติ ฯลฯ

^{๒๕} ที่มา : <http://www.thaitambon.com> , <http://muanglung.com>

ใกล้ๆ กับภูเขาเจียก คือ วัดเขาเจียก เป็นวัดโบราณ ตามหลักฐานสถาปัตยกรรมที่ปรากฏมีอายุไม่เกินสมัยรัตนโกสินทร์ อุโบสถเป็นอาคารทรงไทยไม่มีฝาผนัง ฐานก่อด้วยคอนกรีต เสาทำด้วยไม้ หลังคามุงกระเบื้องดินเผา ภายในอุโบสถประดิษฐานพระพุทธรูปปูนปั้นปางมารวิชัย ๓ องค์ นอกจากนี้ ยังมีถ้ำพระซึ่งอยู่ทางทิศใต้ของอุโบสถ ถ้ำมีความยาว ๓๒ เมตร ภายในมีพระพุทธรูปปูนปั้น ปางมารวิชัยและปางสมาธิจำนวน ๓๗ องค์ ต่อมา พ.ศ. ๒๕๑๒ บูรณะใหม่และปั้นพระพุทธรูปเพิ่มอีก ๒ องค์ รวมเป็น ๓๙ องค์ ใกล้ๆ กับถ้ำพระเขาเจียก ยังมีถ้ำน้อย ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปูนปั้นปางไสยาสน์ ๑ องค์

ลุงช่วงบอกว่า “ช่วงที่ดาบอด ปี ๒๕๒๖ – ๒๕๓๐ จะมาที่วัดเขาเจียกบ่อย มาคุยกับพระ คุยแล้วสบายใจ ตอนนี้อยู่ถึงวันคล้ายวันเกิดที่ไร ก็จะต้องมาทำบุญที่วัดนี้ เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ที่ผ่านมา ผมก็มาทำบุญที่วัดเขาเจียก ช่วงนั้นเขากำลังสร้างศาลาการเปรียญอยู่ จะมีการหล่อพระประธานองค์ใหญ่ ผมก็คิดว่าจะทำอะไรสักอย่าง ก็เลยให้ลูกที่กรุงเทพฯ ช่วยดูโต๊ะหมู่บูชาให้เอาแบบประดับมุขด้วยนะ ลูกบอกทำไม่ได้หรอก เพราะมันแพง ผมถามว่าเท่าไร ลูกบอกว่าหนึ่งแสนหกหมื่นบาท ผมก็ยังอยากจะทำอยู่ ก็เลยถามเขาว่า แบบลกรักปิดทองธรรมดาเท่าไร ลูกบอกว่าแบบนี้ก็ราคาหนึ่งหมื่นบาท แต่ใจผมก็อยากจะได้แบบแรกอยู่ แต่ก็ไม่รู้จะทำยังไง เพราะราคามันแพง ก็พอดีมีโอกาสได้คุยกับพระทางเจ้าคณะจังหวัด ก็เล่าให้ท่านฟัง ท่านบอกว่าไม่แพงหรอก แต่ราคามันสูง แต่ชั้นมีอยู่ชุดหนึ่ง โยมเขาถวายไว้ จึงโยมเอาไปนะ แล้วก็ถวายเงินมา แล้วชั้นจะเอาไปทำบุญที่วัดเขาเจียก ผมก็ถามว่า เท่าไรครับท่าน ท่านว่าสักหมื่นบาทก็ได้ ผมรู้สึกส่วนตัวเหมือนถูกหวยเลยครับ จากแสนหกเหลือหมื่นเดียว” (หัวเราะ)

ปัจจุบัน บริเวณเขาเจียกนี้ มีบันไดที่สามารถขึ้นไปชมธรรมชาติที่งดงามอีกด้วย ซึ่งขณะนี้ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดพัทลุง และบันไดที่วานี้ก็ริเริ่มและดำเนินการสร้างโดย “นักต่อสู้แห่งภูผา” คนนั้นนั่นเอง

เยี่ยมบ้านลุง

หลังจากไปเยือนเขาเจ็ยกมาแล้ว ลุงช่วงก็พามาแวะที่บ้านพี่สาวด้วย ซึ่งเป็นร้านขายของชำ ซึ่งถ้าในระดับหมู่บ้านเล็กๆ แล้ว ร้านนี้ถือว่าเป็นร้านขายของชำที่มีขนาดใหญ่ทีเดียว มีสินค้าวางขายแน่นร้าน ดูแล้วค่อนข้างครบครัน คล้ายๆ กับเป็นมินิมาร์ทประจำหมู่บ้านเลย เมื่อเข้ามาด้านในของบ้าน จะเห็นภาพถ่ายขาวดำของบรรพบุรุษของครอบครัวหลากหลายภาพติดอยู่ที่ผนังห้องบ้าง ในตู้โชว์บ้าง ถ้าเป็นภาพถ่ายสี ก็แสดงว่าต้องเป็นรุ่นลูกรุ่นหลาน ค่อนข้างจะเป็นปัจจุบันหน่อย แต่จากภาพบุคคลที่หลากหลายนั้น ไม่ว่าจะรุ่นไหนก็ตาม พี่ออตตั้งข้อสังเกตว่าญาติพี่น้อง ลูกหลานลุงช่วงนี้หน้าตาดี ๆ กันทุกคนเลย

ลุงช่วงบอกให้ทราบภายหลังว่า พ่อผมชื่อช่วย แม่ชื่อฮั่น แต่ด้วยความไม่รู้ บางครั้ง อ.ทรงพล ก็ชอบเรียกลุงช่วงผิดไป ไปเรียกลุงช่วย แต่ลุงช่วงก็เฉยๆ อ.ทรงพลก็เลยเรียกต่อไปอีกหลายครั้ง เอ้อ “.....!”

เมื่อถามว่ามีพี่น้องกี่คนและตอนนี้แต่ละทำอะไรอยู่บ้าง ลุงช่วงบอกว่า “ผมมีพี่น้อง ๗ คน ผมเป็นคนสุดท้อง พี่ชายคนแรกชื่อ ชู คนที่สองชื่อ นิยม พี่สาวคนที่สามชื่อ พุม คนที่สี่ชื่อ เพียร คนที่ห้าชื่อ เฟ็ม คนที่หกชื่อ ชำนาญ และคนที่เจ็ดก็คือผมเอง ผมชื่อ ช่วง แต่คนในบ้านเขาเจ็ยก จะเรียกม่อน ซึ่งหมายถึง เด็กที่มีลักษณะอ้วนท้วน”

ลุงช่วงว่า “ตามธรรมชาติ ลูกทั้ง ๗ คน ไม่ได้ดีทุกคน เหมือนมะพร้าวหลายเตี๋ยกันมี ๗ ลูก บางลูกลีบเล็ก บางลูกกระรอกเจาะเป็นรู บางลูกก็ดี แต่บางหลายสมบูรณ์หมดก็มี แต่ความที่ผมเป็นลูกคนเล็ก เพราะฉะนั้น พื้นฐานผมดีกว่าพี่ชาย พ่อแม่จะตามใจ จะรักและเอาใจใส่มากกว่าเพื่อน... ช่วงที่ผมเป็นเด็กก็ไม่ใช่เบาอะ แต่ผมก็ชอบช่วยเหลือคนอื่น เพราะพื้นเพครอบครัวผมไม่ค่อยขัดสน มีอะไรช่วยเพื่อนได้ก็ช่วย เพราะเรามีฐานะมากกว่าเขา ผมมักเป็นผู้นำมาตั้งแต่เด็ก เป็นที่ปรึกษาคนอื่นเสมอ เรียกว่าเป็นอย่างนี้มาตั้งแต่เด็ก จนกระทั่งพิการ...

พ่อแม่ผมท่านทำนา พ่อผมท่านไม่ถึงกับธรรมะธัมโม แต่ท่านเป็นคนชอบทำงาน น้ำเมาก็กินบ้างเหมือนกัน ส่วนแม่ชอบไปวัด ท่านเป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ปรึกษาของคนในหมู่บ้าน คนจะทำอะไร จะต้องเชิญแม่ไปช่วยทั้งนั้น ท่านจึงเหมือนกับเป็นนักสังคมสงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน

แล้วที่บ้านผมคนจะไปมาหาสู่เยอะ โดยเฉพาะในช่วงเทศกาล เช่น เทศกาลเดือนสิบ มีคนมาบ้านล้นหลามเลย แต่ช่วงที่ไม่มีแม่แล้ว คนก็ยังมาอยู่ เขามาหาผมแทน (หัวเราะ)

ผมก็ได้นิสัยชอบช่วยเหลือคนจากแม่นี้ล่ะ จำได้ว่า แม่จะไม่เคยพูดคำหยาบคายสักคำ แม่ไม่เคยตำลูกเลย ผมเชื่อว่า ถ้าพ่อแม่คิดไม่ดีกับลูก ลูกจะเป็นบาปหนักหนา ถ้าพ่อแม่คิดไม่ดี ลูกจะไม่มีความสุขเลย เพราะนั้น ให้เราทำดีกับพ่อแม่ อย่าให้พ่อแม่สาปแช่งลูก ตอนนี้ แม่ผมไปสบายแล้ว ท่านไปสวรรค์ เพราะฉะนั้น ถ้าเราทำในสิ่งที่ดี ชาติหน้า แม่เราจะไม่ได้เกิด เราก็คงต้องไปในทางที่ดี...

ตอนนี้ พี่น้องผมเหลืออยู่ ๔ คน รวมทั้งผมด้วย มีพี่สาวที่ชื่อพุ่ม (อายุ ๗๗ ปี) แต่ก่อนทำนาอยู่ที่เขาเจ็ยก แต่ตอนนี้อยู่บ้านกับลูกสาวที่ชายของชาในหมู่บ้าน แล้วก็พี่ชายที่ชื่อเพียร (อายุ ๗๕) คนนี้เป็นอดีตข้าราชการตำรวจ อีกคนคือพี่ชานาญ (อายุ ๖๙ ปี) เป็นอดีตผู้อำนวยการกองช่าง ถ้าว่างผมก็จะเข้าไปที่บ้านที่เขาเจ็ยกทุกเดือน

พี่ชายผมคนที่เป็นอดีตข้าราชการตำรวจคนนี้ ถือว่าต้นแบบของผมเลยในเรื่องความเป็นระเบียบ ความละเอียดถี่ถ้วน เพราะว่าเขาเคยเป็นสมุหบัญชีมาก่อน ตอนที่ผมตบอดก็ยังได้พี่ชายช่วยดูแลลูกๆ ไปด้วย ตอนนั้นเงินที่ผมมี ผมจะแบ่งให้ลูกสี่ส่วน คนละเท่าๆ กัน แล้วเวลาที่ลูกผมไปช่วยพี่ชายทำงาน ไปช่วยเพื่อนบ้านทำงาน เขาก็ให้เงินเล็กน้อย มาด้วย พี่ชายก็จะเอาเงินของลูกที่ฝากไว้ ไปให้กู้อาตมาแบ่งให้หลาน...

ตอนนี้ลูกผมเขาก็ตั้งใจทำงาน ประพฤติดี เหล้าไม่กิน บุหรี่ไม่สูบ แม้ว่าผมจะไม่ได้ดูแลเขาเท่าไร ผมเชื่อว่าถ้าเราพยายามสร้างบุญสร้างกุศล ทำแต่ในสิ่งที่ดีๆ แล้วผลดีมันจะกลับมาที่เราเอง ทำให้ผมมีลูกที่ดี มีพี่น้องที่ดี มีพ่อแม่ที่น่ารัก..."

วัดถ้ำสุมะโน^{๒๖}

วัดถ้ำสุมะโน ตั้งอยู่ที่ตำบลบ้านนา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ห่างจากตัวจังหวัดไปตามทางหลวงหมายเลข ๔ ถนนเพชรเกษม (พัทลุง-ตรัง) เป็นระยะทางประมาณ ๒๕ กิโลเมตร เลี้ยวเข้าไปอีกประมาณ ๕๐๐ เมตร ลุงช่วงบอกว่ายังไม่เคยมาวัดแห่งนี้หรอก แต่เล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัดได้เป็นฉากๆ เลยทีเดียว

^{๒๖} ที่มา : <http://www.thaitambon.com> , <http://muanglung.com> , <http://larndham.net>

“สถานที่สร้างวัดถ้ำสุมะโน ภูเขาเป็นถ้ำสองคูหานี้ เดิมเป็นสถานที่ว่างเปล่าเป็นป่าปกคลุมมีดินกลบอยู่ จนไม่มีใครสงสัยว่าเป็นถ้ำ แต่มาถูกค้นพบโดย พระอาจารย์เดช สุมนิ ท่านเป็นพระที่มีภูมิลำเนาเดิม อยู่ทางภาคอีสาน (อุปสมบทเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๑๖) เมื่อบวชแล้วออกธุดงค์อยู่ ๕ พรรษา แล้วเข้ามาศึกษาปริยัติธรรมที่กรุงเทพมหานคร หลังจากออกพรรษาแล้วก็กลับไปเยี่ยมพระอาจารย์ท่านหนึ่งทางแถบภาคอีสาน และเมื่อได้มีโอกาสกราบท่านแล้ว พระอาจารย์ท่านได้ปรารภขึ้นว่า “ท่านเดชเอ๊ย หลวงพ่ออยู่ในถ้ำ ร้อนก็ไม่ร้อน หนาวก็ไม่หนาว” คำพูดสั้นๆ ประโยคนี้เป็นที่ประทับใจของอาจารย์เดชมาก ประมาณปี ๒๕๒๕ ท่านจึงคิดจะออกจากการเรียนปริยัติธรรมที่กรุงเทพมหานครแล้วกลับไปสู่ป่าตามเดิม จึงนึกถึงคำพูดสั้นๆ ในวันนั้น ก็ได้ไปตั้งจิตอธิษฐานที่อุโบสถวัดพระแก้ว ว่าขอให้พบถ้ำที่ถูกต้อง และหลังจากอธิษฐานแล้ว ก็ได้แสวงหาถ้ำมาเรื่อยๆ จนกระทั่งปี ๒๕๒๙ ได้ธุดงค์ไปทางภาคเหนือ จึงจำพรรษาที่วัดถ้ำเชียงดาวและในพรรษานั้นเองก็รู้จุดที่ตัวเองต้องการว่าอยู่ทางภาคใต้ ระยะทางจาก จ.พัทลุงไปทาง จ.ตรัง มาตามถนนเพชรเกษมประมาณ ๒๕ กม. จนกระทั่งออกพรรษาก็ธุดงค์ลงมาทางภาคใต้ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๓๐ จึงได้ธุดงค์มาถึงจุดหมายที่กำหนดไว้ วันรุ่งขึ้นก็ค้นหาถ้ำที่ตนเองต้องการ จนพบภูเขาเล็กๆ ลูกหนึ่ง ซึ่งปกคลุมไปด้วยป่า จึงแหวกป่าเข้าไปในภูเขา ก็เห็นถ้ำที่ตนถูกใจ จึงได้เข้าไปภายในถ้ำ แปลงวาจาตั้งสัจจะอธิษฐานในถ้ำแห่งนี้ว่า “ข้าพเจ้าจะพัฒนาถ้ำแห่งนี้ให้เป็นที่รวมญาติสายโลหิตแห่งธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” จากนั้นญาติธรรมจึงได้ช่วยกันพัฒนาถ้ำแห่งนี้ และตั้งชื่อว่า “ถ้ำสุมะโน” ตามฉายาของผู้ค้นพบถ้ำเป็นคนแรก...”

ถ้ำสุมะโน เป็นถ้ำปูนขนาดใหญ่ ภายในถ้ำมีหินงอกหินย้อยและห้องโถงกว้างขวางใหญ่โต มีลมพัดเย็นตลอดเวลา ภายในมีการจัดแต่งถ้ำเป็นพื้นที่ใช้สอยของวัด ตัวถ้ำแบ่งเป็น ๒ ชั้น คือ ชั้นแรกเสมอกับพื้นราบ และชั้นใต้ดิน ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปปางต่างๆ หลายนองค์ และมีถ้ำบริวารอีก ๑๘ ถ้ำ ได้แก่ ๑.ถ้ำพระอุโบสถ ๒.ถ้ำหอนั้นบรรจบ ๓.ถ้ำนพดารา ๔.ถ้ำอรทัย ๕.ถ้ำสุพรรณะ(ฤาษี) ๖.ถ้ำพุทธบัณฑิต ๗.ถ้ำนกคุ้ม ๘.ถ้ำแก้ว ๙.ถ้ำมหามงคล ๑๐.ถ้ำน้ำลอด ๑๑.ถ้ำพญานาค ๑๒.ถ้ำพ่อมหาราช ๑๓.ถ้ำหลวงพ่отราย ๑๔.ถ้ำพระธาตุสิวลี(น้ำตก) ๑๕.ถ้ำพระนอน ๑๖.ถ้ำมาฆะ ๑๗.ถ้ำลับแล ๑๘.ถ้ำค้างคาว

อ้อ...ถ้าบรืวารที่พวกเราม่โอกาสเข้าไปเยียมชมคือ ถ้ำน้ำลอด ภายในเจียบสงบ มีทางน้ำไหลลอดอยู่ด้านล่างของถ้ำ เหมาะจะเป็นที่วิปัสสนาของผู้แสวงหาธรรมะ และเหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบความสงบและรักธรรมชาติ งานนี้บอกได้คำเดียวว่า มหัศจรรย์เมืองไทย ไม้ไปไม่รู้จริง ๆ

วัดเขาอ้อ^{๒๗}

วัดเขาอ้อ ตั้งอยู่ที่ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน การเดินทางจากศาลากลางจังหวัดไปทางทิศเหนือตามสายเอเชียหมายเลข ๔๑ ระยะทางประมาณ ๑๗ กิโลเมตร ถึงสี่แยกโพธิ์ทองเลี้ยวขวาไปทางทิศตะวันออกตามถนนสาย กวนขนุน-ทะเลน้อย ระยะทางประมาณ ๗ กิโลเมตร ถึงบ้านปากคลอง เลี้ยวซ้ายไปตามถนนลาดยางเลียบบทางรถไฟ ไปทางทิศเหนืออีกประมาณ ๒ กิโลเมตร

แหม บรรยายเสียนี้กว่าตัวเองไปมาแล้ว จริงๆ ยังไม่ได้ไปคะ แต่เป็นวัดที่ลุงช่วงเล่าให้ฟังและว่าจะพาพวกเราไปอยู่เหมือนกัน แต่ด้วยข้อจำกัดของเวลา จึงชวดไป

วัดเขาอ้อ เป็นวัดเก่าแก่สร้างขึ้นในสมัยอยุธยาตอนปลาย เคยเป็นสำนักของพราหมณ์ผู้เรืองเวทย์มาก่อน เรียกกันว่า สำนักเขาอ้อ เจ้าอาวาสแห่งวัดเขาอ้อทุกรูป เชื่อว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านไสยาสันเวทย์ มีชื่อเสียงทางด้านอยู่ยงคงกระพันชาตรี การแพทย์แผนโบราณ โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับว่าน จึงมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง คือ พิธีเซ้าวัน พิธีหุงข้าวเหนียวดำ ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ของสำนักเขาอ้อ นอกจากนี้วัดเขาอ้อยังมีความโดดเด่นในเรื่องวัตถุมงคลของสำนักเขาอ้อ ถ้าฉันทันต์บรรพต กุฎิเรือนไทยทรงปักษีใต้ พระพุทธรูปจำลองซึ่งประดิษฐานอยู่บนเขาอ้อ นอกจากนี้ ลุงช่วงยังเล่าถึง พระอาจารย์อุทัย อุทัย เจ้าอาวาสวัดวิหารสูง ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ว่าเป็นเกจิอาจารย์ศึกษาดำรงอยู่ยงคงกระพันของสำนักวัดเขาอ้อ เป็นพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ บุคคลใดได้แขวนตะกรุดอาจารย์อุทัย จะแคล้วคลาดจากภัยอันตรายทั้งปวง

^{๒๗} ที่มา : <http://www.thaitambon.com> , <http://muanglung.com>

สะพานพระประชาธรรม

สะพานยกระดับที่ยาวที่สุดในประเทศไทย ยาว ๑๗ กิโลเมตร ชื่อสะพานพระประชาธรรม ลุงช่วงเล่าให้พวกเราฟังก่อนพาไปชมว่า “ที่ชื่อพระประชาธรรม เพราะพระเป็นฝ่ายเริ่มต้นและประชาชนร่วมสร้าง พระที่ว่าคือ เจ้าอาวาสวัดป่าลิไลก์ ท่านเป็นพระนักพัฒนา เป็นดอกเตอร์ด้วย และเป็นผู้เริ่มต้นในการสร้าง... ในส่วนของสมาคม ท่านเจ้าอาวาสก็ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด เช่น วันที่ก่อตั้งสมาคม ผมก็จะนิมนต์พระมาทำพิธีทุกปี บางปีก็จัดให้มีการเข้าค่ายที่วัด เพราะที่นี้จะมีพระนักปฏิบัติเก่งๆ...”

ด้วยรถของพี่แมน ตอนนี้พวกเราได้ขึ้นมาอยู่ตรงบริเวณกึ่งกลางสะพานแล้ว ลุงช่วงก้าวลงจากรถด้วยความคล่องแคล่วแล้วว่า “สะพานนี้เพิ่งสร้างเสร็จ...” ในขณะที่พวกเราซึ่งอยู่หลังรถก็กำลังทยอยลงจากรถกันทีละคน ลุงช่วงก็ชี้มือต่อไปข้างหน้าแล้วว่า “ทางนั้นไปอำเภอระโนด จังหวัดสงขลาได้ แถวนี่ธรรมชาติยังสวยอยู่...” แหม พอลงจากรถปั๊บ ลุงช่วงอธิบายก็ปั๊บเลย พออธิบายเสร็จแล้วก็บอกให้ขึ้นรถไปได้แล้ว จะได้ไปหาข้าวกินกัน ในขณะที่ อ.ทรงพล พอลงจากรถได้ก็เดินลือๆ ไปเก็บภาพมุมนี้มุมนี้ พี่อ้อต้องส่งเสียงเรียกให้ทราบ่า “ขึ้นรถเร็ว ลุงหิวแล้ว!”

หวดกันถั่วหน้า

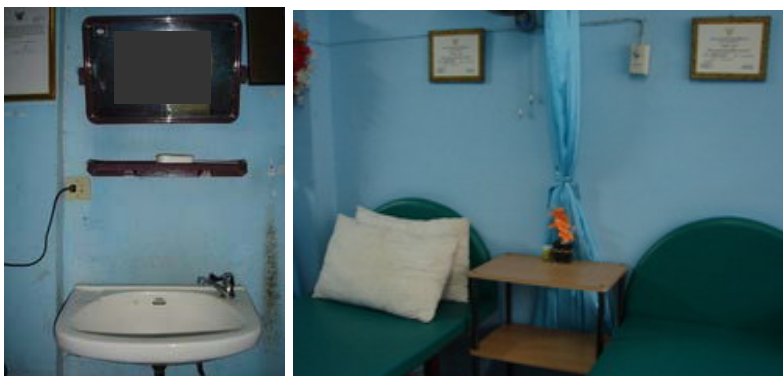
เหมือนจะกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติไปแล้วที่เวลาเราไปเยือนถิ่นฐานบ้านไหน แล้วเขาทำหรือผลิตอะไรก็ตาม เราก็คงต้องช่วยกันอุดหนุนคนละเล็กคนละน้อย ไม่เว้นแม้แต่เรื่องการ

นวดก็เหมือนกัน... ไปถึงร้านนวดแล้วจะไม่นวดได้อย่างไร? ดังนั้น อาจารย์ทรงพล พี่อ๊อต ฉัน และน้องแมน จึงพร้อมใจนวดกันถ้วนหน้า...

คราวนี้หมอนวดที่มานวดให้ฉันเป็นผู้ชาย แต่ความที่ร้านนวดของสมาคมลุงช่วงมีนโยบายว่า ไม่ให้หมอนวดคุยกับแขก ฉันจึงแห้วไป ทำอะไรไม่ได้ ได้แต่นอนตาปริบๆ ปล่อยให้หมอนวดก็นวดไป บางครั้งก็รู้สึกว่ามีลมลงน้ำหนักมือมากเกินไป ไอ้ครั้นจะบอก ก็ไม่กล้า... แต่หมอก็ถามอยู่สองสามคำ ว่าเจ็บหรือเปล่า แต่ด้วยความเกรงใจ (กลัวหมอมจะเสียกำลังใจ) ฉันก็ดันบอกไปว่า ไม่เจ็บค่ะ (จ๊าก!)

จำได้ว่า ลุงช่วงมักจะสอนหมอนวดอยู่เสมอว่า ไม่ว่าจะไปทำอาชีพนวดอยู่ที่ไหน จะลืมเรื่องคุณธรรมจริยธรรมที่พึงมีของหมอนวดไม่ได้เลย กว่าคนคนจะยอมรับคนตาบอดไม่ใช่เรื่องง่าย และไม่ได้ใช้เวลาสร้างแค่วันสองวัน เพราะฉะนั้น อย่าทำลายอาชีพของตัวเอง อย่าตัดหนทางในการทำมาหากินของเพื่อนร่วมอาชีพ ประมาณว่า “ชื่อเสีย” ใช้เวลาหลายสิบปีกว่าจะสร้างขึ้นมาได้ แต่ใช้เวลาแค่ไม่กี่วินาทีทำให้มันกลายเป็น “ชื่อเสีย”...

ระหว่างที่ฉันกำลังนอนนวดและคิดอะไรเพลินๆ อยู่ นั่น ลุงช่วงก็หายเข้าไปห้องด้านใน ลักพักใหญ่ๆ ก็เดินออกมา... ลุงช่วงใส่ชุดนอนสีฟ้าอ่อน แสดงว่าเมื่อครู่นี้แอบไปอาบน้ำมา และแสดงว่า ตอนนี้ต้องเป็นเวลา ๖ โมงเย็นแล้ว เพราะลุงช่วงเคยบอกว่า ผมจะเข้านอนตอน ๖ โมงกว่าๆ แหม มีวินัยในการใช้ชีวิตจริง ๆ ฉันเห็นลุงช่วงไปลูบๆ คลำๆ แถวๆ เครื่องเสียง ซึ่งตอนนั้นกำลังเปิดเพลงสมัยคุณแม่ยังสาวอยู่ ลุงช่วงปิดเพลงเสีย แล้วก็เปิดโทรทัศน์แทน อ้อ จำได้ว่า ช่วงเช้า กลางวัน และเย็น จะต้องเปิดข่าว (ต้องช่อง ๓ ด้วยนะ) ให้ลูกคำฟังด้วย...

เวลาคงล่วงเลยไปเกือบสองชั่วโมงเห็นจะได้ ไกลจะเสร็จแล้ว แฮ่ ค่อยยังชั่วหน่อย ฉันคิดในใจ หลังจากบีบจับที่เท้าเสร็จแล้ว หมอนวดก็ไปล้างมือที่อ่าง (ตามหลังหมอนวดของพี่อ๊อตไปเลย) แล้วฉันก็เห็นพี่อ๊อตลุกขึ้นไปหยิบเงินในกระเป๋า ฉันก็ลุกไปหยิบบ้าง พอหมอล้างมือเสร็จก็คลำทางกลับมาที่เตียงของตัวเอง พอคลำที่พื้นเตียง อ้าว สาวๆ หายไปไหนกันหมดเนี่ย หมอร้องเสียงหลง บอกว่ายังไม่เสร็จ จะไปไหน เมื่อตะกี้เพิ่งจะนวดที่เท้าไป เดี่ยวจะนวดที่หัวต่อ จึงต้องไปล้างมือก่อน พี่อ๊อตกับฉันก็เลยต้องขึ้นเตียงต่ออีกสักพัก แหม ไปนวดมาหลาย

ร้านก็เพิ่งจะเจอที่นี้ละ ที่ใส่ใจเรื่องอนามัยความสะอาดดีมาก สมแล้วที่ร้านนวดและหมอนวด ได้รับการตรวจตราดูแลจากลุงช่วงทุกตารางนิ้ว

เมื่อนวดเสร็จ ป้าเพ็ญก็เตรียมน้ำอุ่นไปเคยไว้บริการ ก่อนนวดก็มีน้ำส้มเย็นๆ แหม ดื่มแล้วชื่นใจจริงๆ พูดถึงเรื่องน้ำดื่มน้ำกิน ความเป็นระเบียบของลุงช่วงก็ไม่พ้นเรื่องนี้ด้วยนะ ลุงช่วงบอกว่า “น้ำเปล่าที่แช่อยู่ในตู้เย็น มี ๔ ขวดเรียงกัน เวลาเรากินน้ำขวดแรกเหลืออยู่ครึ่งหนึ่ง ก็แซ่ไว้อีกคนมา ไม่กินขวดแรก ไปกินขวดใหม่ น้ำก็พร่องไป ผมก็บอกว่า ให้เอาน้ำขวดที่สอง มาเติมขวดแรกให้เต็ม แล้วก็เอาขวดที่สองร่นไปไว้เป็นขวดที่สี่ น้ำจะได้เรียงหมดทุกขวด ที่นี้มีอย่างนี้อีกคือ พอเอาขวดน้ำออกไปกิน ก็เอาไปตั้งไว้บนโต๊ะ แก้วที่กินก็ไม่เก็บ ผมก็ต้องพูด ที่หลังเขาจะได้ไม่ทำ หรือ เมื่อก่อนลูกชายผม เข้ามาก็ซังกาแฟกิน กินเสร็จก็ไปทำงานเลย เขาไม่เก็บ บอกว่าพรงนี้เดี๋ยวมากินใหม่ เขากลับมาก็เรียบร้อยแล้ว เพราะผมเก็บล้างตามหลัง ผมบอกป้าเพ็ญว่า พรงนี้คุณตื่นแต่เช้านะ ไปหาแมลงสาบมาให้ตัวหนึ่ง แล้วเอาแมลงสาบไปใส่ถ้วยกาแฟของเขาไว้ พอเขากลับมาเห็นเท่านั้นแหละ จากนั้นเขาก็กินเสร็จก็ล้างตลอดเลย...”

เมื่อถามว่า นิสัยรักความเป็นระเบียบเรียบร้อยนี้ได้มาจากไหน ลุงช่วงบอกว่า “ได้จากพี่ชายซึ่งเป็นอดีตข้าราชการตำรวจ เขาเป็นสมุหบัญชี เป็นคนที่ละเอียด และเรียบร้อยมาก เช่น เรื่องการเก็บของ ของเขาจะใช้ข่าย หายรู้ ดูเรียบร้อย เขาจะคอยดูแลบ้านให้สะอาดอยู่เสมอ แม้ว่าบ้านจะเรียบร้อยแล้ว แต่พอกลับจากทำงานมาถึงบ้านก็ต้องจับไม้กวาดทำอีก จะเป็นแบบนั้นตลอด เขาเป็นแบบอย่างของผม” มีน้ำเล่า ลุงช่วงจึงไม่ว่าจะอยู่กับใคร อยู่ที่ไหน ที่นั่นก็จะดูสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยไปด้วย

แม่ค้าเจ้าประจำ

อ้อ ฉันลืมถามไปว่า ลุงช่วงกินข้าวหรือยัง เพราะเห็นป้าเพ็ญนั่งอยู่โต๊ะในห้องนวดตลอดเลย แล้วใครดูแลเรื่องอาหารการกินให้ลุงช่วง แล้วป้าเพ็ญผูกปิ่นโตให้ลุงช่วงเหมือนหมอนวดหรือเปล่า ความจริงอาจจะไม่ได้เรียกว่าปิ่นโต แต่เป็นกับข้าวที่เป็นถุงๆ มากกว่า คือ ตอนเที่ยงๆ จะมีแม่ค้าเอากับข้าวที่ตักเป็นถุง หรือแกงถุง ใส่ตระกร้าเข้ามาขายในร้านทุกวัน หมอนวดก็จะซื้อแกงคนละ ๓ ถุง (ถุงละ ๑๐ บาท) โดยถุง ๑ ไว้กินเที่ยง ถุง ๒ ไว้กินเย็น และถุง ๓ แช่ตู้เย็นไว้ ไว้อุ่นกินพรงนี้เช้า พอพรงนี้ แม่ค้ามา ก็ซื้อไว้อีก ๓ ถุง แบบแผนชีวิตจะเป็นแบบ

ทุกวัน แต่ถ้าเป็นวันเสาร์ก็จะซื้อเยอะหน่อย เอาไว้กินวันอาทิตย์ด้วย เพราะว่าแม่ค้าไม่มา ลุงช่วงว่า “น่าจะขายวันอาทิตย์ด้วย เพราะคนกินข้าว เขากินทุกวัน ไม่ได้หยุด” หมอนวดจะดูแลตัวเอง กินข้าวเอง ล้างจานเอง รวมถึงซักผ้าปูเตียงเองด้วย แต่ที่นี้จะซักด้วยเครื่องซักผ้า ลุงช่วงบอกว่า ปกติตอนกลางวันถ้าว่างๆ ก็จะไปซักเอง ตากเอง ตากตรงหลังบ้านนี่ล่ะ แดดแรงๆ แผล็บเดียวก็แห้ง เก็บได้แล้ว

พวกเรานวดเสร็จประมาณ ๑๙.๐๐ น ซึ่งเป็นเวลาที่ทางร้านนวดรับลูกค้ารายสุดท้ายพอดี คล้ายกับเป็นเวลาปิดร้านนั่นเอง ลูกค้าที่กำลังนวดค้างอยู่ก็นวดกันไปจนกว่าจะเสร็จ ลูกค้าที่รับเวลา ๑๙.๐๐ น. ก็จะไปเสร็จตอน ๒๑.๐๐ น. แต่ไม่รู้ว่ามีหมอนวดกินข้าวกันหรือยัง เพราะลุงช่วงบอกว่า เขากินไม่เป็นเวลา เพราะบางทีเวลานวดก็คร่อมระหว่างวัน เช่น นวด ๑๑.๐๐ น. ไปเลิกตอน ๑๓.๐๐ น. เพราะฉะนั้น ใครมีเวลาก็ต้องรีบกินข้าว ว่าแต่ตอนนี้พวกเรา ก็เริ่มจะหิวข้าวแล้วละ...

เหลือไว้แต่ภาพถ่าย

อ.ทรงพล และลุงช่วง

ก่อนจะกลับ ลุงช่วงถามว่า “ที่คุณทรงพลมาถ่ายรูปผมสองสามวันนี้ไม่คืนมาบ้างหรือ” (สังเกตว่า แนวคำถามของลุงช่วงมักจะสั้น กระชับ ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อม ตามสไตล์คนใต้)

อ.ทรงพล ว่า “เดี๋ยวจะถือปี่ใส่แผ่นซีดีให้ครับ ให้กิตติพรนำไปดาวนโหลดลงเครื่องคอมพิวเตอร์เก็บไว้”

“ในการทำหน้าที่ประวัติของผม จะใส่ภาพประกอบลงไปด้วยได้ไหม เวลาที่พูดถึงเรื่องอะไรอยู่” ลุงช่วงถามต่อ

“ได้ครับ แต่ถ้าจะให้สมบูรณ์จะต้องขอภาพที่ลุงช่วงไปทำกิจกรรมต่างๆ มาด้วย”

ลุงช่วงว่า “ตอนนี้ผมพยายามบอกกิตติพรให้เก็บภาพกิจกรรมต่างๆ ไว้ เวลาเราไปกล่าวรายงาน เวลาไปเสนอโครงการนี้จะได้นำไปให้เขาดู แล้วก็เวลาที่คนตาย ยังไม่เคยมีเลยนะ ที่จัดภาพกิจกรรมที่เขาทำ เอามาให้คนดู มีแต่กล่าวถึงเล็กน้อย แต่ว่าของผมคุณทรงพลมาทำ

ประวัติให้แล้ว... แต่ว่าผมยังไม่ตายตอนนี้หรอกนะ (หัวเราะ) อาจจะมีอีกห้าปีสิบปี แต่ว่าตอนนั้นให้ทำประวัติและติดภาพกิจกรรมไว้ที่ศาลาตั้งศพผมด้วยนะ ดีไหม ผมพูดกับกิตติพรไว้แล้ว ตอนนี้อย่าเก็บสะสมภาพเอาไว้ ตอนที่ผมตายจะได้ไม่ฉุกละหุก” (หัวเราะ)

อ.ทรงพลว่า “ดีครับดี”

ฉัน “.....!”

ของฝากจากลุง

ตอนที่ลุงช่วงพาไปทะเลน้อยนั้นฉันก็ซื้อเสื้อที่ทำด้วยกระจูดมาด้วย เป็นเสื้อพับย้อมสีสานเป็นลวดลายต่างๆ สวยงามทีเดียว ตั้งใจจะซื้อเป็นของฝาก แต่ตอนที่เดินทางไปกลับ ลุงช่วงก็มีของฝากมาให้พวกเราด้วย คือ จตุคามรามเทพ และเหรียญเจ้าแม่กวนอิม คนละ ๑ องค์ นอกจากนี้ยังมีของกินอีกเพียบเลย ทั้งกาละแม ลูกหยี และกล้วยฉาบ แต่ละอย่างล้วนมีรสชาติที่เอร็ดอร่อย หอม หวาน มัน ครบเครื่องจริงๆ คือ กาละแม จะมีรสชาติหวาน อร่อย นุ่ม กลิ่นหอม นำรับประทาน บางครั้งใส่ทุเรียนหรือใส่ใบเตยบ้าง มีการห่อเป็นรูปสามเหลี่ยมพอดีคำ มีหลายสีสัน ส่วนลูกหยี ซึ่งเป็นผลไม้ทางใต้ ก็นำมาแปรรูปเป็นลูกหยีกวน ลูกหยีสามรส รสชาติเปรี้ยว หอม อร่อย เช่นกัน และกล้วยฉาบ มีทั้งรสเค็มและรสหวาน ใครได้ชิมแล้วเป็นต้องติดใจ ทราบว่าเป็นสินค้าที่ขึ้นชื่อของจังหวัดพัทลุงด้วย แหม สมคำเล่าลือจริงๆ

ก่อนที่พวกเราจะเดินทางกลับ ลุงช่วงถามว่ากลับรถไฟเที่ยวกี่โมง จากนั้นก็โทรศัพท์ไปที่สถานีรถไฟ เช็คเวลารถที่จะมาถึงสถานีให้ว่าจะมากี่โมง ถ้ามาช้าก็ให้นั่งพักเย็นๆ ที่สมาคมก่อน ได้เวลาค่อยให้ลูกแมวไปส่ง แหม ดูแลจนจนนาที่สุดท้ายจริงๆ ขอขอบคุณค่ะ.

การมาเยือนพัทลุงในครั้งนี้ ยิ่งตอกย้ำความคิดที่ว่า คำว่า “คนพิการ” เป็นเพียงลักษณะทางกายภาพที่สังคมใช้เรียกคนที่แตกต่างไปจากคนทั่วไปเท่านั้น แต่ไม่ได้เป็นตัวตัดสินว่าศักยภาพและคุณค่าของความเป็นคนของเขาจะน้อยไปกว่าคนอื่นด้วยเลย ดังที่ลุงช่วงมักพูดอยู่เสมอว่า “ผมทำทุกอย่างได้เหมือนคุณ หากคุณให้โอกาสผมได้ทำ”

๒. เก็บตกจากเวที...

เวที พัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการ และการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้

เก็บตกจากเวทีแรก เป็นเวทีที่แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย (สสพ.) นำทีมโดยคุณสุชาดา ปั้นกิจดี เป็นแม่งานจัด **การอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรกระบวนการและการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้** ที่โรงแรมเดอะรอยัลเจมส์ ลอดจ์ ๒๐๐๐ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ระหว่างวันที่ ๓๑ สิงหาคม – ๒ กันยายน ๒๕๕๐

เวทีแห่งการเตรียมความพร้อม

ที่มาก็ไปคือ โครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการโดยสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา^{๒๘} ภายใต้การสนับสนุนของแผนงานฯ นั้น ได้จัดเวทีระดับภาคทั้ง ๕ ภาคไปแล้ว และจะมีเวทีรวม ๕ ภาคอีกครั้งในวันที่ ๑๘ – ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สำหรับเวทีครั้งนี้ จะเป็นเวทีของการเตรียมความพร้อมของกรณีตัวอย่างสองพื้นที่ที่ต้องไปนำเสนอผลการทำงานในครั้งหน้า (ถ้าในภาษาของการจัดการความรู้ จะเรียกว่า best practice) ซึ่งโครงการฯ ก็คาดหวังว่าทั้งสองพื้นที่นี้น่าจะเป็นกรณีตัวอย่างของการเรียนรู้ และการสร้างการเปลี่ยนแปลง สำหรับพื้นที่อื่นด้วย เพราะว่าทั้งสองพื้นที่นี้ทำให้มองเห็นภาพการเชื่อมโยงของการทำงาน ของเครือข่าย การเชื่อมโยงไปสู่หน่วยงานภาครัฐและท้องถิ่นที่มีอยู่ในพื้นที่ และจะมองไปสู่เชิงนโยบายในระยะยาวต่อไป

ในขณะที่แม่งานในการจัดเวทีครั้งนี้คือ คุณสุชาดา หรือพี่สุ ก็ให้ความเห็นว่า รูปแบบการนำเสนอ น่าจะสะท้อนเบื้องหลังการทำงาน ทั้งที่เป็นความคิด รูปธรรมของผลงาน เวทีครั้งนี้

^{๒๘} จัดตั้งขึ้นตามระเบียบสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทยว่าด้วยการจัดตั้งและการดำเนินงานของสถาบันคนตาบอดแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และเริ่มดำเนินการในเดือนมกราคม ๒๕๔๓ ทั้งนี้เนื่องจากงานของสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เดิมที่ต้องอาศัยองค์ความรู้จากภายนอก จึงเป็นที่มาของการตั้งสถาบันฯ ขึ้นมาเป็นองค์กรในกำกับ เพื่อทำงานวิชาการด้านคนตาบอด ศึกษาวิจัย รวบรวมข้อมูล หนุนเสริมและช่วยวางแผนทางการขับเคลื่อนของสมาคมฯ ปัจจุบัน มีคุณกิตติพงษ์ สุทธิ เป็นผู้อำนวยการ

จึงถือเป็นเวทีของการเตรียมความพร้อม เป็นเวทีของออกแบบการนำเสนอผลงาน เมื่อผ่านพ้น
เวทีนี้ไปแล้ว ทางแผนงานฯ ก็หวังว่าผู้เข้าร่วมจะได้นำกระบวนการไปปรับไปใช้ในพื้นที่ของ
ตัวเองด้วย และมองเห็นเป้าหมายร่วมกันในการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นต่อไป

สำหรับเวทีในครั้งนี้ ทางแผนงานฯ ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ชัชวาลย์ รัตนศิลปากร
หรือ อาจารย์เป๋อ มาเป็นวิทยากรในการอบรม

ส่วนฉัน... ความจริงตั้งใจว่าจะมาสังเกตการณ์และเก็บเฉพาะประเด็นเนื้อหาและ
ข้อสังเกตไปฝากอาจารย์ที่สถาบันฯ แต่พอเอาเข้าจริง ๆ ความพิเศษของผู้เข้าร่วมก็ทำให้ฉันไม่
สามารถละเลยรายละเอียดบางอย่างไปได้ และรู้สึกเสียดายถ้าต้องปล่อยให้มันผ่านไป โดยไม่ได้
เล่าให้ใครฟัง...

ความพิเศษของผู้เข้าร่วม

สำหรับกลุ่มเป้าหมายจากสองพื้นที่ ซึ่งจะเป็นกรณีตัวอย่างของการเรียนรู้ในเวทีครั้ง
หน้าที่จะมาถึงนั้น มีความพิเศษตรงที่ว่า... เขาเป็นคนตาบอด เป็นแกนนำจากองค์กรของคน
ตาบอด และหนึ่งในนั้นก็เป็นองค์กรที่อยู่ในจังหวัดพัทลุง ซึ่งคงจะเป็นใครไปไม่ได้นอกจากคุณ
ช่วง เรื่องจันทร์ และนั่นก็เป็นเหตุผลว่าทำไมฉันจะต้องมาสังเกตการณ์ในเวทีครั้งนี้

ทีมสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง นำทีมโดย คุณช่วง เรื่องจันทร์ นายกสมาคมคน
ตาบอดจังหวัดพัทลุง คุณประยูร คงเจือ กรรมการบริหารสมาคม คุณกิตติพร ช่วยเอียด
เจ้าหน้าที่สมาคมฯ นอกจากนี้ยังมีคุณอนุชา หนูหนู ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการวิจัยและ
พัฒนาท้องถิ่น (ศวพท.) คุณดวงใจ คำคง พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเขาชัยสน อำเภอควน
ขนุน คุณนิพัทธ์ ทองไทย ประธานสภาคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุง นายทวี คงหวัง
ประธานชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการ อำเภอป่าพะยอม

ส่วนอีกทีมหนึ่งคือ **ทีมสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร** นำทีมโดย คุณทวีศักดิ์
แซ่เต็น นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชร คุณอนงค์ แซ่เต็น (ภรรยา) น้องปารีฉัตร
(ลูกสาวคุณทวีศักดิ์) คุณสวาด ไถวศิลป์ คุณนอง ซอสุวรรณ คุณฉลาด บดีรัฐ คุณสมศรี บุตรนา
แพง คุณอ้อย คำศร นอกจากนี้ยังมีคุณคุณัญญา บัวยิ้ม นักบริหารทั่วไป จาก อบจ.กำแพงเพชร

ถึงแม้ว่าแกนนำของทีมจะเป็นคนตาบอด แต่ที่เครือข่ายที่มาด้วยทั้งหมดจะเป็นคนตาดี
และงานนี้ก็มีการลงทะเลเบียนด้วย การลงทะเลเบียนคือการเขียนชื่อนามสกุลของตัวเอง สำหรับคน
ตาดีก็คงจะเซ็นชื่อของตัวเองตามปกติ แต่สำหรับคนที่ตามองไม่เห็นหรือตาบอด มีใครสงสัย
หรือไม่ว่า เขาจะเซ็นชื่อของตัวเองอย่างไร? สำหรับคนที่ตาบอดภายหลัง ที่เคยผ่านระบบ
การศึกษา อ่านออกเขียนได้มาแล้ว การเขียนชื่อคงพอจะทำได้ แต่อาจจะเขียนได้ไม่สวยเหมือน
ตอนที่ตาบอดมองเห็นอยู่ แต่สำหรับคนที่ตาบอดแต่กำเนิดแล้ว โอกาสที่จะจับปากกาแล้วเขียนชื่อ
ตัวเองคงเป็นไปได้ยาก เพราะฉะนั้นการเซ็นชื่อของเขาจึงใช้วิธีการพิมพ์ลายนิ้วมือแทนนั่นเอง

เสื่อพบสิงห์...ปูพบหลาน

ในเวทีนี้เป็นการพบกันระหว่างทีมจากจังหวัดกำแพงเพชรและพัทลุง หรือระหว่างคุณทวีศักดิ์กับลุงช่วง ชายหนุ่มอายุ ๓๒ ปี กับคุณลุงอายุ ๖๐ ปี แต่ไม่รู้ว่ายังไง คุณทวีศักดิ์เจอลุงช่วงที่ไรต้องเรียก “ปู” ทุกที ถ้ามีเวลารอว่าเมื่อไร ฉันเห็นสองคนนี้จะต้องพูดคุยปรึกษาหาเรื่องการทำงานเสมอ บังเอิญฉันก็นั่งอยู่ในระยะที่พอจะได้ยินเสียงสนทนาของลุงช่วงที่แนะนำคุณทวีศักดิ์ไปว่า “ให้แยกร้านนวดของตัวเองกับของสมาคมให้ชัดเจน...” รู้สึกว่าลุงช่วงจะให้คำแนะนำหลานทวีศักดิ์ได้ทุกที่และทุกทีโดยไม่เคยหวงความรู้เลย แหม...สวมบทบาท “ตาณะ” อีกแล้ว

ก่อนหน้านี้ฉันได้มีโอกาสไปกำแพงเพชรและพูดคุยกับคุณทวีศักดิ์ เมื่อถามคุณทวีศักดิ์ว่ามีใครเป็นที่ปรึกษาในการทำงาน คุณทวีศักดิ์เอ่ยชื่อมาสองสามคน และมีชื่อลุงช่วงเข้าวินมาด้วย ตอนนั้นฉันยังสงสัยว่า แหม อยู่ตั้งกำแพงเพชร ไปปรึกษาไกลจังนะ... พอมีโอกาสได้มาพูดคุยกับลุงช่วง ก็เลยเล่าให้ฟังว่าเพิ่งไปเจอคุณทวีศักดิ์มาเหมือนกัน ลุงช่วงว่า “อ้อ ทวีศักดิ์เหรอ เขาก็โทรมาขอคำปรึกษาบ่อยๆ ผมทำโครงการให้ ประสานงบประมาณให้... เขาได้อะไรไปจากผมเยอะนะ” ถึงตอนนี้ก็เลยไม่แปลกใจแล้วละ เพราะหากใครได้คุยกับลุงช่วง เป็นต้องได้อะไรดีๆ กลับไปด้วยทุกที ไม่เว้นแม้แต่ฉันเอง...

ตามติดกลุ่มลุงช่วง

ภายใต้กระบวนการ “บอกรัก ทักทาย” ของวิทยากรที่ทำให้ผู้เข้าร่วมทุกคนก็ได้รู้จักกันและคุ้นเคยกันในระดับหนึ่งแล้ว วิทยากรจึงนำเข้าสู่กิจกรรมต่อไปคือ “กระบวนการ หลอมรวม ร้อย” โดยจัดผู้เข้าร่วมที่มาคละกัน แล้วแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม (ลุงช่วงอยู่กลุ่มที่ ๒)

บรรยากาศกลุ่ม ๒ (กลุ่มลุงช่วง)

ในช่วงนี้ฉันเองก็ไปเก็บภาพบรรยากาศการพูดคุยตามกลุ่มต่างๆ แล้วก็ไปประจำอยู่ที่กลุ่มที่ ๒ ความที่ต้องเขียนเรื่องราวชีวิตของลุงช่วง ฉันเลยเกาะติดอยู่แต่กลุ่มนี้เป็นหลัก กลุ่มนี้มีพี่ยูรและคุณกิตอยู่ด้วย รู้สึกว่าพี่ยูรจะเริ่มขโมยซีนจากกลุ่มไปอีกแล้ว ด้วยมุขตลกที่ปล่อยออกมาไม่ขาดสาย ไม่ต้องมีมาด เป็นธรรมชาติ เป็นตัวของตัวเอง และด้วยความที่มีปฏิภาณไหวพริบดี คิดอะไรได้ไว และกล้าแสดงความคิดเห็น ทำให้หลายคนในกลุ่มต้องหันมาฟัง และมองพี่ยูรในสายตาที่เปลี่ยนไป ฉันนึกถึงคำพูดของลุงช่วงที่ว่า ตอนเช้าๆ หลังจากดูข่าวเช้าเสร็จแล้วต้องปรึกษาหารือปัญหาบ้านเมือง เอ่อ...สมาคมฯ กับพี่ยูรและบุญสิทธิ์เป็นประจำ ฉันถึงบางอ้อว่า “อ้อ อย่างนี้เอง” ในขณะที่ลุงช่วงจะมีที่ท่าที่สุขุมกว่า พูดน้อย แต่ความคิดเห็นที่ออกมาจะผ่านการคิดใคร่ครวญมาอย่างรอบคอบแล้ว

หลังจากพูดคุยกันในกลุ่มย่อยเสร็จแล้ว ก็เป็นช่วงของการนำเสนอผลต่อกลุ่มใหญ่ กลุ่ม ๒ พี่ยูรเป็นคนนำเสนอ พี่ยูรตั้งชื่อกลุ่มว่า five in one หรือ ห้ารวมเป็นหนึ่ง โดยให้เหตุผลอันคมคายว่า เพราะเรารวมคนพิการหลายประเภท เช่น คนพิการทางการมองเห็น แขนขา คนใบ้ พิการทางสมอง ฯลฯ เราพิการกันคนละอย่างแต่เราช่วยเหลือเติมเต็มสิ่งที่ขาดได้ เราสามารถกันโดยไม่มีอะไรขวางกัน สัญลักษณ์ของกลุ่มคือ ตะขบห้าตัวมาคล้องกันเป็นวงกลมและมีหัวใจอยู่ตรงกลาง ตะขบนี้มีขามาก เปรียบเหมือนการทำงานที่มีการขยายเครือข่ายออกไป และมีอิทธิฤทธิ์รอบกาย (แปลงมาจากมีพิษสงรอบกาย) มารวมกันโดยมีหัวใจดวงเดียวกัน

แอบเฝ้าท์... ในระหว่างช่วงที่รอผู้เข้าร่วมมาพร้อมกันนั้น วิทยากรขอให้พี่ยูรร้องเพลงให้พวกเราฟังสักหนึ่งเพลง คุณอนุชาแย้งว่า “ไม่ใช่เฉพาะช่วงรอ แต่ทุกคนรอ” วิทยากรร้อง ห่า...

ส่วนพี่ยูรก็ได้ที่ บอกว่า “ผมจะร้องสัก ๑๐ เพลง เป็นเพลงที่ผมแต่งเองทั้งหมดเลยนะ... แต่จะร้องเพลงที่สิบก่อน” วิทยากรร้องห่า...อีกครั้ง

ขณะที่พี่ยูรร้องเพลงไปด้วยนั้น มือหนึ่งของเขาถือไมโครโฟน ส่วนอีกมือหนึ่งถือโทรศัพท์มือถือ ถามว่าทำไมต้องเอาออกมาถือ พี่ยูรว่า เปิดโทรศัพท์ให้เมียฟังเพลงที่กำลังร้องไปด้วย ฮากันสนั่นห้องเลยเจ้าคะ

เมื่อพี่ยูรร้องเพลงของเขาจบแล้ว ก็กล่าวปิดท้ายด้วยว่า “ผมอยากให้เราเป็นแกนนำที่เข้มแข็งเพื่อจะได้สร้างเครือข่ายกันต่อไป” จากนั้นวิทยากรก็ถือไมค์ไปที่ลุงช่วงและเล่นมุขว่า “ช่วงรอ ขอสัก ๑ เพลงนะครับ” ลุงช่วงบอกว่า “ร้องไม่ได้จริง ๆ” วิทยากรแซวว่า “ถ้าร้องแล้วบ้านเมืองคงเกิดวิกฤตหนักเลยใช่ไหมครับ” ฮา... จากนั้นก็มีการส่งเสียงหยอกเย้ากันข้ามไปข้ามมา จากคนที่มองเห็นบ้าง มองไม่เห็นบ้าง เรียกเสียงฮา กันหลายหน จนพี่สหัสเราะลุกขึ้นยืนแล้วว่า “ไม่อยากจะเชื่อเลยว่านี่คือการอบรม”

คนตาบอดกับวอล์คแรลลี่

กิจกรรมวอล์คแรลลี่นี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้คนที่มีความแตกต่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีคำถามว่า ทำอย่างไรเราจะไปด้วยกันกับเราได้ ทำกิจกรรมร่วมกับเราได้ เพราะฉะนั้น ทุกคนต้องช่วยกัน โดยไม่มองคนพิการว่าเป็นภาระ โดยจะมี ๕ ฐาน (สถานี) ให้ทุกกลุ่มได้ทดสอบความสมัครสมานสามัคคีกัน

กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมกลางแจ้งจัดที่สนามหญ้าข้างนอก แม้ว่าจะเป็นช่วงบ่ายแต่โชคดีที่อากาศไม่ร้อนจนเกินไปนัก ซึ่งฉันก็ยังคงเกาะติดกลุ่มของลุงช่วงอย่างเหนียวแน่น สถานีแรกที่กลุ่มนี้ไป คือ สถานีพรมวิเศษ มีผู้ช่วยวิทยากรประจำอยู่ ๑ คน เป็นคนให้กติกาของสถานีคือ

๑) มีพรมให้ ๑ ผืน (ความจริงเป็นผ้าใบพลาสติกขนาดใหญ่)

๒) ให้ทุกคนขึ้นไปยืนอยู่ในพรม

๓) ให้เคลื่อนพรมไปข้างหน้า จนถึงเส้นชัยที่กำหนดไว้ โดยห้ามไม่ให้เท้าออกนอกพรม

แต่ก่อนจะเริ่มการแข่งขัน ผู้ช่วยวิทยากรก็ขอเสียงเรียกพลหลังจากกลุ่มก่อนว่าพร้อมที่จะสู้หรือไม่ พี่ยุรยังคงเป็นผู้นำอีกเช่นเคย โดยให้ทั้งกลุ่มยืนล้อมวงเป็นวงกลม ทุกคนยื่นมามาประสานกันตรงกลาง พี่ยุรเปล่งเสียงดังชัดเจนว่า “one two tree” ด้วยสำเนียงที่ติดทองแดง (คงจะแก้ไม่หายเสียแล้ว) จากนั้นทั้งกลุ่มก็ส่งเสียงแสดงพลังพร้อมกัน “ตะขาบ ๕ ตัว เฮ้” ตามด้วยเสียงเพลงประจำกลุ่ม “ตะขาบตัวน้อยตัวนิด ตะขาบมีฤทธิ์น่าดู ยูยู” พี่ยุรต่อด้วยว่า “จุกกรู จุกกรู” ฮาจริง ๆ

กลุ่มนี้ให้ทุกคนขึ้นไปยืนอยู่ในพรมและยึดสี่มุมไว้ แล้วลองกระโดดพร้อมกันและให้คนที่ยึดมุมไว้ดึงพรมไปด้วย ผลคือ คนที่ยึดมุมและต้องดึงพรมไปด้วยหน้าคะมา จึงต้องเปลี่ยนวิธีการใหม่ พี่ยุรเสนอว่า ให้ทุกคนมายืนกันด้านหน้า แล้วดึงพรมด้านหลังขึ้นมา ทุกคนทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนในที่สุดก็ถึงเส้นชัย... เฮ้

ผู้ช่วยวิทยากรประจำสถานีชมว่ากลุ่มนี้เก่งจริง ๆ ทำเวลาได้เร็วกว่ากลุ่มอื่นๆ ที่เคยทำมา แล้วถามว่า สถานีนี้มี ๒๐ คะแนน จะเอากี่คะแนน พี่ยุรส่งเสียงว่า “๒๐ คะแนน” แล้วก็ชมว่า “พี่ยุร ยอดจริงๆ” พี่ยุรตอบโดยไม่ต้องคิดเลยว่า “ไม่ยอด จะพาคนตาบอดพับทูลงรอดหรือ” อืม น่าคิด...

เมื่อผ่านพ้นสถานีที่ ๑ ไปก็เข้าสู่สถานีที่ ๒... สถานีที่ ๓... จนถึงสถานีสุดท้ายคือ สถานีที่ ๕ กลุ่มลู่ช่วงก็ยังคงทำได้ดีและใช้เวลาน้อยจนผู้ช่วยวิทยากรประจำสถานีต้องเอ่ยปากชมแล้วชมอีก แหม... ทั้งเก่งและฮาจริงๆ

กิจกรรมวอล์คแรลลี่นี้ทั้งสนุกสนาน สร้างเงื่อนไขการอยู่ร่วมกัน ช่วยเหลือกัน การทำงานเป็นทีม ที่สำคัญคือ ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียนรู้ได้ไม่น้อย และชี้ให้เห็นว่า การสร้างความคุ้นเคยกันมีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมมาก ฉันสังเกตว่า กิจกรรมนี้คนตาบอดพับไม่ทำเก็บไว้ได้เลย เพราะไม่มีความจำเป็นต้องใช้ เขามีส่วนร่วมได้ ทำได้ เพราะคนตาดีเข้าใจและให้โอกาส ฉันนึกถึงคำพูดของลู่ช่วงและพี่ยุรที่มักพูดเสมอว่า “ผมทำทุกอย่างได้เหมือนคุณ หากคุณให้โอกาสผมได้ทำ”

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เล่าสู่กันฟัง

วิทยากรให้ทีมจากทั้งสองพื้นที่พูดคุยกันภายในว่าจะนำเสนองานขององค์กรตนเองให้เพื่อนฟังอย่างไร ให้เวลาพูดคุย ๓๐ นาที และให้เวลานำเสนอ ๔๕ นาที ซึ่งกรอบเนื้อหาที่ต้องนำเสนอจะประกอบด้วย ๑) แรงแบนดาลใจ ๒) บทบาทหน้าที่ ๓) ภารกิจ ๔) กระบวนการทำงาน ๕) ปัญหาอุปสรรคที่พบ ๖) ความสำเร็จความภาคภูมิใจในการทำงาน ๗) บทสรุป

บรรยากาศเบื้องหลังการพูดคุย ในทีมจังหวัดพัทลุง คุณอนุชาให้ความคิดเห็นว่า ถ้าเรานำเสนอตามบทบาทหน้าที่ของสมาคมฯ ที่จดทะเบียน จะแข็งไป เราอาจจะต้องนำเสนอตัวคนด้วยว่าแต่ละช่วงมีใครและเข้ามามีบทบาทอย่างไรบ้าง แล้วให้ข้อสังเกตว่า คนตาบอดมักจะไม่คุ้นเคยกับการนำเสนอแบบนี้นี้ เพราะฉะนั้นให้ฝึก ๒ อย่าง คือ ฝึกถึงตัวสมาคม และคนที่เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยช่วงแรก ให้ลู่ช่วงเล่าก่อนว่าคิดอะไรถึงออกจากบ้านมาตั้งสมาคม และช่วงที่สอง ตอนที่เป็นสมาคมฯ แล้ว คิดอะไร ทำอะไร เกิดอะไรขึ้นบ้าง และช่วงสุดท้ายคือ ทำไมต้องมีการขยายผลขยายเครือข่ายออกไป และข้าราชการเข้ามาเกี่ยวข้องได้ยังไง ทำไม

ลู่ช่วงออกตัวก่อนที่จะเล่าว่า ความคิดในการจัดตั้งสมาคมมีมานานแล้วตั้งแต่ปี ๒๕๓๖ แต่มันมาติดกรอบเวลาตรงนี้ แค่ ๒๐ นาทีไม่พอหรอก คุณอนุชากระซิบว่า มีการตั้งกรอบเวลา

จะทำให้ลุงช่วงอึดอัดใจในการเล่า (ประมาณว่า เนื้อหามีมาก แต่เวลาน้อยเกินไป ไม่รู้จะเล่า ยังไง)

ลุงช่วงเล่าว่า “ในช่วงปี ๒๕๓๖ เป็นช่วงที่ว่าง ต้องบอกก่อนว่า มีต้นทุนคือ รัฐบาลเคยตัดตีก่อน รัฐบาลของคนในหมู่บ้านในตำบล แนวทางที่นำเสนอไปเขานำไปปฏิบัติจนเป็นรูปธรรม ปัญหาที่สรุปได้ตอนนั้นมี ๒ ปัญหาคือ ๑) ปัญหาทางเศรษฐกิจ จึงมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาอาชีพ ๒) ปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเคลื่อนไหวจนจบไปแล้ว ต่อมาในปี ๒๕๔๕ รัฐบาลส่งเสริมให้เป็นปีการส่งเสริมอาชีพคนพิการ โดยให้ศูนย์การศึกษาพิเศษ กศน. ประชาสงเคราะห์ (ในตอนนั้น) จัดฝึกอบรมการนวดแผนไทย และผู้หลักผู้ใหญ่ก็บอกว่า ยังไงก็ต้องเอาช่วงมาเรียนด้วย และสถานที่เรียนตอนนั้นก็เป็นที่ตั้งอยู่ที่เขาเจ็ยก เมื่อเขาไปที่บ้านไหนบ้านแล้ว เราจะไม้ออกมาได้ยังไง และผมมองต่อไปว่า คนมากขึ้นทั้งจังหวัด ก็จะเป็นการดีเป็นการง่ายต่อการรวมกลุ่ม ที่คิดมานานแล้ว...”

ลุงช่วงให้ที่มาของแนวคิดในการทำร้านของสมาคมว่า “เมื่อตั้งสมาคมแล้ว ตัดร้านของตัวเองออกเลย ถ้าทำร้านของตัวเอง ร้านสมาคมจะอ่อนลง เพราะฉะนั้น ถ้าจะเอาตัวเอง ต้องตัดร้านของสมาคม ถ้าจะเอาร้านสมาคม จะต้องตัดร้านของตัวเอง” และเล่าต่อว่า “ปี ๒๕๔๗ มีแนวคิดที่จะทำสมาคมพิการทุกประเภท เพราะถ้าคนพิการมีองค์กรของเขา เขาจะได้ดูแลกันเองได้ แต่ติดเรื่องปัญหาอุปสรรคที่อนุกรรมการมีคนพิการอยู่ ๒ คน คือ คนพิการทางสายตาและการเคลื่อนไหว แต่ความคิดตอนนั้นยังไม่สอดคล้องกัน เมื่อมาพบกับคุณอนุชา ได้พูดคุยประสานงานกันต่อมา และในช่วงนั้นในแต่ละอำเภอก็มีความตื่นตัว เนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขนำนโยบายเรื่องหลักประกันสุขภาพมาใช้ ก็เริ่มที่อำเภอเขาชัยสนก่อน จากนั้นก็จัดประชุมแกนนำและได้ร่วมกันจัดตั้งสมาคมพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุงในปี ๒๕๔๙”

“ในการทำงาน ถ้าจะถามว่า ทำไมถึงมาถึงจุดนี้ได้ คงต้องย้อนไปที่ประวัติความเป็นมาเริ่มจากการที่ได้อุปนิสัยจากแม่บวกกับอุดมการณ์ส่วนตัวของตนเอง ...ถึงวันนี้ กล่าวได้ว่าเกือบจะวางมือได้แล้ว เพราะแต่ละอำเภอมียุทธศาสตร์คนพิการแต่ละประเภท เขาสามารถดูแลกันเองได้ และมีหน่วยพัฒนาสังคมที่เป็นหน่วยสนับสนุน ตอนนี้จากผลงานที่ปรากฏเป็นรูปธรรม มีคนมาบริจาคเงินช่วยเหลือสม่ำเสมอ”

“งานสวัสดิการของสมาคมฯ โดยทั่วไปเขาให้ตั้งแต่เกิดจนตาย แต่สมาคมฯ ให้มากกว่านั้น คือให้ตั้งแต่แต่งงาน คลอดลูก ตอนนั้นก็กล่าวได้ว่าคนตาบอดที่พัทลุงสามารถพึ่งตนเองได้ ๑๘ % แล้ว ...และตอนนี้ได้จัดตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอด เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งที่ทำให้คนตาบอดได้เก็บหอมรอมริบไว้กินไว้ใช้ เพื่ออนาคต”

พี่ยูร์เพิ่มเติมว่า “เราต้องบอกว่า เมื่อเกิดสมาคมฯ แล้วได้ก่อประโยชน์มหาศาลให้กับสังคมอย่างไร เพราะงานที่สมาคมฯ ทำคือ ทำให้คนที่คิดว่าตัวเองไม่มีคุณค่า รู้ตัวว่าตนเองมีคุณค่ามีศักยภาพในสังคมเหมือนคนอื่น” “...โดยพื้นฐานผมไม่เคยมองว่าตนเองไม่มีคุณค่าเลย” ลุงช่วงเพิ่มเติมว่า “ไม่ใช่เรามองตัวเอง สังคมมากำหนดว่าเราไม่มีคุณค่า”

คุณจุฑารัตน์ หรือพีปู้ (นักสังคมสงเคราะห์ พมจ.พัทลุง) เสริมว่า “ตอนนั้นที่ยังตั้งสภาคนพิการทุกประเภทไม่ได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่บางคนที่ติดต่อประสานงานอยู่ในขณะนั้นเสียชีวิตไปก่อนทีมงานจะลุล่วง...”

คุณอนุชาว่า “มีบางคนพูดว่า ถ้าจะตั้งจะต้องไม่มีลุงช่วง ตรงนี้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการจัดตั้งสภา” และเพิ่มเติมว่า “ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นคือ ไม่ได้แกนนำตัวจริงมา จึงต้องลงพื้นที่ไปสร้างชมรมเริ่มที่อำเภอเขาชัยสนก่อน” “...และใช้วิธีการเบี่ยงงบประมาณ โดยจัดสัมมนาในชื่องานหนึ่ง แต่ในช่วงบ่ายก็จัดตั้งสภาคนพิการทุกประเภท” สำหรับการเลือกประธานสภาฯ นั้นมีหลายคนอยากให้ลุงช่วงเป็น แต่ลุงช่วงว่า “ให้แบ่งความรับผิดชอบกัน ให้ตาดี เดินได้บ้าง ไม่ใช่อะไรๆ ก็ช่วงทั้งหมด” คุณอนุชาเสริมว่า หลักการเลือกคนคือ “ต้องคล่องตัว เหมาะสม มีวิสัยทัศน์” (ตอนนี้เวลาได้ลวงเลยมาจนครบ ๑ ชั่วโมงแล้ว วิทยากรคอยเดินมาเสียบๆ ดูกลุ่มนี้ อยู่เหมือน คงจะเห็นว่า กลุ่มกำลังคุยอย่างออกรสออกชาติ และยังคงไปไม่ถึงไหน เพราะยังคงคุยยิ่งลึก ยิ่งลงรายละเอียด วิทยากรที่เดินมาฟังที่ทำท่าว่าจะเดินออกไปยังต้องหยุดฟังต่อ เพราะลุงช่วงเล่าให้เห็นภาพ และเรื่องที่เล่าก็น่าสนใจ) ลุงช่วงเพิ่มเติมว่า “คนพิการที่ไม่มีความรู้ เวลาไปหาหน่วยงาน เอะก็จะขอนั้นขอนี่ คนตาบอดบางคนหากไปเป็นขอทาน แล้วจะมาเป็นผู้แทนคนทั่วไปก็จะขาดความน่าเชื่อถือ” ลุงช่วงเห็นว่า คนพิการเป็นคนที่น่าเอ็นดู แต่บางทีทำตัวไม่น่ารัก...

บรรยากาศเบื้องหน้า ถึงเวลาที่ต้องลงสนาม นำเสนองานจริงๆ แล้ว... ทีมสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง จัดรูปแบบการนำเสนอโดยมีคุณดวงใจ เป็นคนเกริ่นนำเข้าเนื้อหา โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของของลุงช่วงและสมาคมอย่างคร่าวๆ ตามกราฟตามลำดับช่วงเวลา เมื่อเล่าถึงช่วงที่สำคัญ เช่น ในช่วงปี ๒๕๒๖ เกิดอะไรขึ้น, มีแรงบันดาลใจอะไรในการตั้งสมาคมคนตาบอด ฯลฯ ก็จะทำให้ลุงช่วงได้อธิบายให้ฟัง (ลุงช่วงเริ่มลงรายละเอียดไปเรื่องอื่นๆ อีกมากมาย ทำให้คุณดวงใจต้องคอยหาจังหวะที่จะตัดตอนเรื่องที่ลุงช่วงเล่า เวลาผ่านไป ๑๗ นาทีแล้ว พี่ยูรยังไม่ได้จับไมค์เลย)

เมื่อคุณดวงใจยึดไมค์ได้อีกครั้งจึงรีบพูดว่าเดี๋ยวจะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับลุงช่วงได้เล่าให้พวกเราฟังบ้าง เช่น พมจ. สภาคนพิการทุกประเภท ชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการ ฯลฯ ลุงช่วงส่งเสียงว่า “ตกลงจะให้ผมเล่าต่อหรือเปล่า หหมดเวลาหรือยัง” วิทยากรบอกว่า “ให้เวลาอีก ๕ นาที” จากนั้นลุงช่วงก็เล่าต่อ... เมื่อเวลาจวนเจียนจะหมดแล้ว คุณดวงใจพยายามยึดไมค์และยิงคำถามสุดท้ายว่า ปัจจัยที่ทำให้ทำงานประสบความสำเร็จคืออะไร และเพื่อมิให้เป็นการละเลยพี่ยูรที่ออกไปนั่งคอยกว่า ๒๕ นาทีแล้ว คุณดวงใจว่า “ให้เวลาพี่ยูรได้พูดแสดงความคิดเห็น ๑ นาที” และให้น้องใหม่ที่เข้ามามีส่วนร่วมล่าสุดคือ พี่ทิวและพีนิพัฒน์ ได้พูดสั้นๆ และให้พีปู้ จากพมจ. ได้พูดปิดท้าย จากนั้นก็รีบสรุปเพื่อจบการนำเสนอของกลุ่ม (เวลาปาเข้าไป ๔๐ นาทีแล้ว) ลุงช่วงส่งเสียงว่าขออีกนิดหนึ่ง คือ อยากจะฟังเสียงของคนอีกคนหนึ่งด้วย “เขาทำงานที่สมาคม

ฯ เขาเป็นคนที่สอนการใช้ไม้เท้าขาวให้กับคนตาบอด” จากนั้นไมค์ก็ถูกส่งไปที่คุณกิตติพร (ตรงนี้สะท้อนคุณลักษณะเด่นของลุงช่วงอีกอย่างหนึ่งคือ การนึกถึงคนอื่น การไม่หลงลืมใครเลยที่เข้ามามีส่วนสำคัญในความสำเร็จ)

เท่าที่ฉันเห็น เนื้อหาที่ทีมจังหวัดพัทลุงนำเสนอมีรายละเอียดค่อนข้างสมบูรณ์ เรียบเรียงเรื่องที่น่าสนใจ มีจุดตกสอตรงแต่สิ่งสำคัญคือ เรื่องเวลา เพราะใช้เวลาเกินที่กำหนดไว้มาก วิทยากรจึงแนะนำว่า รายละเอียดบางอย่างควรจะละไว้ แล้วบอกให้ผู้สนใจไปสอบถามนอกรอบได้

เมื่อคนตาบอดเล่นละคร

วิทยากรกำหนดหัวข้อในการแสดงคือ “คนพิการ : ลมหายใจของสังคมที่ต้องการความเข้าใจ” โดยกำหนดเงื่อนไขว่า เรากำลังจะนำเสนอเรื่องราวให้แหล่งทุนหรือผู้ที่มีอำนาจในการให้การสนับสนุนในแง่ของงบประมาณได้ จะนำเสนออย่างไรให้เขาเข้าใจ โดนใจ และคิดจะให้การสนับสนุนเราได้ ให้เวลา ๔๕ นาที

กลุ่ม ๒ มีคุณดวงใจ เป็นพิธีกร ทำหน้าที่เกริ่นนำ และให้ผู้ชมลองนึกถึงคนพิการที่เราเคยพบ เรามองคนพิการแบบไหน ท่านจะเห็นแบบที่เราเห็นหรือไม่ จากนั้นตัดภาพเข้าสู่ละคร

ลุงช่วง : จะขายล็อตเตอรี่ก็ถูกเอาเปรียบ ถูกแย่งอาชีพ

ยูร : ผมจะออกไปหางานทำข้างนอก แต่ผมจะออกไปอย่างไร ผมตาบอด ผมต้องการคนตาดีมาช่วยเหลือ

เมื่อมีคนตาดีพาพี่ยูรไปหางานทำที่ร้านที่ติดป้ายรับสมัครนักร้อง ร้านแรกพอรู้ว่าพี่ยูรเป็นคนตาบอดก็บอกว่า เพิ่งรับนักร้องไป ร้านที่สองบอกว่า นักร้องชายเต็มแล้ว พอไปร้านที่สาม ร้านนี้ก็กลับให้โอกาสคนตาบอดได้ร้องเพลง และจะสนับสนุนให้ทำอัลบั้มด้วย จากนั้น พี่ยูรก็ได้ขึ้นเวทีควงเพลง “ลันเกล้าเผ่าไทย” ให้ผู้ชมได้รับฟังกัน ตัดภาพมาที่อีกสองร้านที่ลูกค้าไม่ค่อยเข้าร้าน จึงพากันมาแอบดูร้านที่ชายตาบอดทำงานอยู่ ว่าเกิดอะไรขึ้น

พิธีกรรมถามว่า ดูภาพจากละครแล้ว ท่านคิดอย่างไรกับเขาเหล่านั้น... แล้วปิดท้ายด้วย คำคมว่า “ต้นไม้ยังต้องการน้ำ รถยังต้องการน้ำมัน ฉันทิดก็ฉันทันนั้น คนพิการก็ต้องการความ เข้าใจจากสังคมเช่นกัน”

วิทยากรชมว่าแต่ละกลุ่มแสดงละครได้ดี เพียงแต่ว่ายังไม่ได้ตกแต่งให้สวยงาม ด้วย เวลาอันจำกัด และให้ข้อสังเกตว่า การนำเสนอไม่ใช้การพูด การฟัง เท่านั้น แต่ต้องคิดค้น เทคนิควิธีเพื่อเร้าใจผู้ฟังด้วย ให้เขาทราบเรื่องของเร และเข้าใจเรา...

เวที การสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต คนตาบอดในท้องถิ่น

เก็บตกจากเวทีที่สอง เป็นเวทีที่สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาเป็น เจ้าภาพ จัดเวทีการสรุปบทเรียนโครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดใน ท้องถิ่น ขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐ ณ อาคาร สวนหลวง จังหวัด พระนครศรีอยุธยา

เวทีแห่งการแลกเปลี่ยนและสรุปบทเรียน

ที่มาที่ไปของเวทีครั้งนี้ เกิดจากการที่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกับสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) และศูนย์สิรินธรเพื่อการฟื้นฟูสมรรถภาพ ทางการแพทย์แห่งชาติได้สนับสนุนให้สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย โดยสถาบันคนตา บอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา ดำเนินการโครงการปฏิบัติการเชิงรุกฯ ในระยะเวลา ๘ เดือน โดยมีพื้นที่นำร่อง ๒๕ จังหวัด กระจายตัวอยู่ในภาคต่างๆ ๕ ภาค^{๒๕} ซึ่งกิจกรรมสำคัญ ส่วนหนึ่งของโครงการฯ ได้แก่ การกำหนดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนจากการ ปฏิบัติงานในพื้นที่ ซึ่งขณะนี้การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ได้สิ้นสุดลงแล้ว ทางสถาบันฯ จึงได้ กำหนดให้มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนจากการปฏิบัติงานในพื้นที่ขึ้น โดยบุคลากร ในพื้นที่นำร่องและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งรวมทั้งกรณีตัวอย่างจากสองพื้นที่ ได้แก่ ทีมสมาคม คนตาบอดจังหวัดกำแพงเพชรและทีมสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ก็จะนำมาเสนอผลการ

^{๒๕} การแบ่งพื้นที่ในการทำงานของคนตาบอดแบ่งเป็น ๕ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ และภาคใต้

ดำเนินงานเพื่อเป็นกรณีศึกษา เป็นตัวอย่างของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับจังหวัดอื่นด้วย (จากที่
ผู้จัดทำไปฝึกซ้อมการนำเสนอในเวทีก่อนหน้านี้มาแล้ว)

ในส่วนของสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข (สรส.) โดยคุณทรงพล เจตนาว
ณิษฐ์ ผู้อำนวยการสถาบัน ก็เข้ามามีส่วนร่วมในฐานะวิทยากรกระบวนการที่ได้นำแนวคิดและ
เครื่องมือการจัดการความรู้เข้าไปหนุนเสริมการทำงานของเครือข่ายคนตาบอดในพื้นที่นำร่อง
ดังกล่าวข้างต้น ส่วนฉันก็มีโอกาสติดตามมาด้วย เพื่อมาเก็บข้อมูลจากเวทีให้อาจารย์ และมา
สังเกตการณ์กลุ่มเป้าหมายของฉันด้วย คือ ลุงช่วงและพี่สุชาติ ซึ่งทั้งสองคนมาร่วมเวทีนี้ด้วย

สำหรับกระบวนการของเวทีกำหนดไว้ ๓ วัน โดยในวันแรก เป็นช่วงเวลาของการ
เดินทางของเครือข่ายคนตาบอดจากภาคต่างๆ ทั้ง ๒๕ จังหวัด เพื่อมาลงทะเบียนเข้าที่พักที่
อาคารสวนหลวง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา วันนี้จะมีการชี้แจงกิจกรรมโดย คุณก
ิตติพงษ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา และให้สมาชิกแต่ละ
ภาคร่วมกันจัดเตรียมกิจกรรมสำหรับนำเสนอในตอนค่ำด้วย

สำหรับในวันที่สอง ซึ่งเป็นไฮไลท์สำคัญของเวที เพราะวันนี้จะมีการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์และสรุปบทเรียนการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดใน
ท้องถิ่น โดย คุณกิตติพงษ์ สุทธิ ผู้อำนวยการสถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา
และคุณทรงพล เจตนาวณิษฐ์ ผู้อำนวยการสถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข และ
ยังมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาของ ๒ จังหวัด นำทีมโดยคุณช่วง เรืองจันทร์ นายก
สมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง และคุณทวีศักดิ์ แซ่เต๋น นายกสมาคมคนตาบอดจังหวัด
กำแพงเพชร

ส่วนในวันสุดท้าย จะมีการเสวนาในหัวข้อ “แนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคน
ตาบอดกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น”
วิทยากรนำการเสวนาคือ นายวีระ บำรุงศรี รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์
และการเสวนาในหัวข้อ “แนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรด้านคนตาบอดกับสำนักงาน
หลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น” วิทยากรนำการ
เสวนาคือ นายแพทย์จตุรงค์ ธีรภนก ผู้อำนวยการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขา
เขตพื้นที่สระบุรี

สายันต์มาช้า...ขอเสียงหน่อย

ในกิจกรรมของวันแรก จะมีการชี้แจงกิจกรรมโดย คุณกิตติพงษ์ สุทธิ ผู้อำนวยการ
สถาบันคนตาบอดแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนา แต่กว่าที่ คุณกิตติพงษ์ จะมาถึงก็เป็นเวลา
พลบค่ำพอดี...

ผอ.กิติพงษ์ “ขอภัยด้วยที่สายันต์มาช้า วันนี้มีงานแสดงเยอะเลย (ฮา)...” จากนั้น ผอ. ก็กล่าวต้อนรับทุกท่านเข้าสู่เวทีการสรุปบทเรียนโครงการปฏิบัติการเชิงรุกเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนตาบอดในท้องถิ่น ทั้งสมาชิกภาคต่างๆ ทีมผู้ประสานงานพื้นที่ ทีมส่งเสริมการเรียนรู้ คณะกรรมการคนตาบอดแห่งชาติ อดีตนายกสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย แผนงานสร้างเสริมสุขภาพคนพิการในสังคมไทย สถาบันเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุข ฯลฯ

เท่าที่ฉันเคยไปร่วมเวทีของคนตาบอดมา รู้สึกว่า พวกเขาจะมีอารมณ์ขันเป็นพื้นฐานนะ ไม่เว้นแต่ ผอ. แต่ความที่ท่าน ผอ.ก็เป็นคนตาบอด และผู้เข้าร่วมเวทีทั้งหลายก็เป็นคนตาบอด เพราะฉะนั้นเวลาที่ ผอ.จะขอฟังความคิดเห็นจากเวที เช่น ใครเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ครั้นจะให้ผู้เข้าร่วมยกมือก็คงจะไม่ได้ เพราะเรามองกันไม่เห็น จึงต้องอาศัยการฟัง อาศัยจากเสียงเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น ผอ.กิติพงษ์ บอกว่า “เรามารวมกัน ๕ ภาค แล้วจะให้ภาคไหนนำเสนอก่อนดี ละครับ” จึงขอความเห็นจากที่ประชุมหน่อยครับ” เมื่อ ผอ. ขานชื่อภาคใด ผู้เข้าร่วมที่อยากจะให้ภาคนั้นนำเสนอก่อนก็จะปรบมือ เริ่มจาก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกและกรุงเทพฯ หากเสียงปรบมือดังที่ภาคไหนมากที่สุด ภาคนั้นก็ต้องนำเสนอก่อนเท่าที่ฉันฟัง รู้สึกว่าทุกภาคจะพร้อมใจทำให้เสียงปรบมือจากภาคใต้อันดับสูงสุด สงสัยภาคนี้จะเป็นขวัญใจคนตาบอดแน่เลย...

แอบเล่าที่... ความมีอารมณ์ขันของ ผอ.กิติพงษ์ คือ เมื่อภาคใต้เปิดเวทีด้วยการร้องมโนราห์ในรูปแบบของกลอนสี่ กลอนหกโดยคุณประยูร หรือพี่ยูรของน้องๆ น้ำเสียงของพี่ยูร ยังมีเสน่ห์เหมือนเดิม รู้สึกถึงกลิ่นอายความเป็นใต้แท้ๆ ยังมีคุณกิตติพรมาช่วยตีกลองเป็นจังหวะให้ และมีเสียงลูกคู่ร้องรับตลอด ฟังแล้วได้อรชรสนุกสนานดีใจมาก และสุดท้ายยังมีของดีมาฝาก เป็นเคล็ดลับในการมีชีวิตยืนยาว คือ ให้เราขยัน... ไม่ใช่ขยันกินข้าวนะ แต่ให้ขยันหายใจ (ฮา) จากนั้น ผอ.กิติพงษ์ก็ว่า “แหม...ผมว่าจะหยุดหายใจพอดีพอได้ฟังท่านพูด เลยต้องหายใจต่อ (ฮา) และจากที่ฟัง ผมคิดว่า สิ่งที่เราเรานำมาแลกเปลี่ยนกันนับเป็นสิ่งที่ดี ที่น่าจะนำไปเผยแพร่ต่อไป” เมื่อพี่ยูร (ขวัญใจแม่ยก) ได้ยินดังนั้นก็ต่อมขำว่า “บอกว่าไปเผยแพร่ที่อื่นด้วยอย่าไปเผยแพร่อย่างเดียว” (ฮา)

หรือ ตอนที่ภาคกลางนำเสนอ มีประเด็นหนึ่งว่า แม้งบประมาณเราจะน้อย แต่ความตั้งใจเราสูง และเราทำงานด้วยความสุข แม้ตอนนี้จะหมดโครงการฯ แล้ว เราก็ยังลงพื้นที่ตลอด เพื่อให้คนตาบอดที่อยู่ในมุมมืดได้ออกมา แต่ก็ยังอยากจะฝากให้มีการสนับสนุนเรื่องงบประมาณเพิ่มขึ้นอีก” ซึ่งประเด็นหลังนี้ยังตรงมาที่สถาบันฯ ท่าน ผอ.เมื่อได้ยินดังนั้นจึงว่า “สิ่งที่ท่านพูดมาตรงกับใจผมมาก คือ แม้เงินจะน้อย แต่ความตั้งใจสูง” (ฮา) “สถาบันฯ เราเลยไปอยู่ชั้นสามซึ่งเป็นชั้นที่สูงที่สุด นี่ถ้าสร้างใหม่เป็นเจ็ดชั้น เราก็จะไปอยู่ชั้นเจ็ด” (ฮา)

หรือ กิจกรรมอุ่นเครื่อง ที่ให้แต่ละภาคได้ออกมาแสดงความสามารถทางด้านการเล่น เมื่อแต่ละคนร้องจบก็ได้รับเสียงปรบมือดังเกรียวกราว และยังมีเสียงจากผู้ฟังว่า “เอาอีกๆ” พี่สุว่า “แหม รู้สึกว่าครั้งนี้แต่ละภาคจะส่งดาวออกมาทั้งนั้น” มีเสียงแซวขึ้นมาว่า “ดาวนshineโตรม” (ฮา) พี่สุหัวเราะแล้วว่า “ดาวโรย” (ฮา) ผอ.กิติพงษ์ เอาบ้าง “เจอแต่รุ่นใหญ่ๆ แหม AF อย่างผมเลยไม่กล้าเลย” (ฮา)

เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา : จังหวัดพัทลุง

ทางทีมจังหวัดพัทลุงออกไปนั่งพร้อมเพียงกันด้านหน้าของห้องประชุม ไล่เรียงมาตั้งแต่ คุณทวี คุณเมธาวิ คุณดวงใจ คุณช่วง และคุณประยูร โดยมีคุณดวงใจเป็นต้นเสียงกล่าวนำ ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของคนตาบอดจังหวัดพัทลุงว่า “เป็นการริเริ่มของชายคนหนึ่ง ที่มุ่งมั่นฝ่าฟัน อะไรเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานของเขา เขาคิดอะไร หลายท่านคงสงสัยว่าเขาเป็นใคร ขอเชิญพบกับคุณช่วง เรื่องจันทร์ และที่มงานค่ะ”

ลุงช่วงเริ่มเล่าความเป็นมาตั้งแต่ที่ตัวเองตาบอด ต้องต่อสู้กับตัวเองและสังคม จนพัฒนาการมาเป็นนายกสมาคมของคนตาบอดจังหวัดพัทลุง ตามด้วยเสียงจากผู้บุกเบิกรุ่นแรกๆ คือ คุณประยูร หรือพี่ยูร “ก่อนที่จะมารู้จักกับลุงช่วง ผมนี้กว่าผมเป็นคนตาบอดที่เก่งที่สุดอยู่คนเดียว มาเจอลุงช่วง ผมต้องยอมรับว่า ลุงช่วงเป็นคนเก่งจริงๆ และตอนนี้เราก็ทำงานด้วยกันอย่างมีความสุข” จากนั้นก็ตามด้วย คุณเมธาวิ ซึ่งเป็นน้องใหม่ที่เข้ามาในโครงการพี่ช่วยน้องได้ ๕ เดือน “ตั้งแต่เกิด ตัวเองไม่เคยออกจากบ้านเลย พอออกมาแล้วพบว่า ชีวิตมีความสุขมากขึ้น ได้พบกับสิ่งดีๆ หลายอย่าง มีโลกที่กว้างขึ้น”

ลุงช่วงเล่าเรื่องสวัสดิการว่า “เงินที่นำมาจัดสวัสดิการมาจากหลายแหล่ง คนที่ได้รับสวัสดิการจะต้องเป็นสมาชิกสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง สวัสดิการตรงนี้เราให้ตั้งแต่เกิดจนตาย เมื่อสมาชิกหรือหมอนวดมีรายได้ จะเอาเงินไปไว้ที่ไหน ก็เลยจัดตั้งเป็นธนาคารชุมชนคนตาบอดด้วย” พี่ยูรเสริมว่า “เราตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอดมาได้ ๔ เดือน ผมฝากไปกว่า ๓ หมื่นบาท”

ลุงช่วงเล่าเรื่องการก่อตั้งสภาคนพิการทุกประเภทจังหวัดพัทลุงต่อไปว่า “เวลาลงพื้นที่ เราไม่ได้พบคนตาบอดอย่างเดียว เราจะเดินไปเสียได้อย่างไร แม้จะช่วยอะไรเบื้องต้นไม่ได้ เราก็ให้กำลังใจเขา แต่ก็คิดอยู่เสมอว่า คนพิการเหล่านี้จะต้องมีองค์กรของเขาเอง เพื่อดูแลกันเอง เพื่อให้เขามีอาชีพ มีรายได้ เช่นเดียวกับองค์กรของคนตาบอด”

คุณดวงใจเล่าเรื่องการจัดตั้งชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการทุกอำเภอในจังหวัดพัทลุงว่า “เราใช้รูปแบบความร่วมมือในการทำงานแบบไตรภาคี คือ คนพิการ ภาครัฐ และภาคท้องถิ่น มาขับเคลื่อนเรื่องงานคนพิการ โดยมี ศูนย์ประสานงานเครือข่ายเพื่อการวิจัยท้องถิ่น (ศวพท.) จังหวัดพัทลุง เป็นศูนย์หรือแม่ข่ายเชื่อมโยงการทำงานนี้ เรามีคณะทำงาน มีการยกย่อง ยุทธศาสตร์การทำงาน และมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานกันตลอด”

พี่ยุร “ผู้นำองค์กรจะต้องมีวิสัยทัศน์ เรามีวิทยากรมาฝึกมาสอนเทคนิคการขาย เราคิดอะไร จะทำอะไร เราจะต้องขายได้ด้วย” คุณดวงใจ “เราลงพื้นที่ทุกอำเภอ อำเภอไหนอ่อนเรื่องอะไร เราจะหาวิทยากรหรือกระบวนการมาเสริมให้เขา”

คุณทวี ประธานชมรมเพิ่มพูนพลังคนพิการอำเภอปากพะยูนย เสริมว่า “ในการทำงานเราต้องศึกษาข้อมูล ผมเริ่มจากการไปเข้าร่วมเวทีและศึกษาข้อมูลจากเวทีก่อน ผมได้เรียนรู้มากเมื่อมาพบกับลุงช่วง”

คุณช่วง เล่าปิดท้ายว่า “ผมขออนุมัติจากที่ประชุมเพื่อนำเงินไปลงทุนซื้อพันธบัตร ๑ แสนบาท และไปซื้อที่ดิน เพื่อตั้งโรงงานผลิตคนตาบอด หรือศูนย์การเรียนรู้สาธิตอาชีพ ซึ่งมีทั้งโรงเรียนสอนปรับพื้นฐานเด็กตาบอดที่จะออกไปเรียน หรือเข้าสังคม เป็นที่ตั้งสำนักงานสมาคมฯ เป็นธนาคาร เป็นร้านนวด ผลิตกายอุปกรณ์ไม้เท้า รถโยก เราตั้งหมายความว่า จะให้คนพิการทุกประเภทมาผลิตเพื่อป้อนโรงพยาบาล นี่คือเป้าหมายของสมาคมคนตาบอดจังหวัดพัทลุง... สิ่งที่น่าประทับใจคือ ภูมิใจที่ได้ทำตัวให้เป็นประโยชน์กับคนตาบอด คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสในสังคม สิ่งดีที่จะช่วยได้ ก็ยินดีจะทำ เพราะนี่คือความสุขของผม และดีใจที่ได้เห็นคนตาบอดจังหวัดพัทลุงได้อยู่ดีมีความสุขมากขึ้นกว่าแต่ก่อน”

คุณดวงใจ สรุปว่า “เราต้องร่วมกันทั้งสังคมเพื่อขับเคลื่อนงานของคนพิการ ดังพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไว้เมื่อปี ๒๕๑๗ ว่า

“งานช่วยคนพิการนี้ มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะผู้พิการ ไม่ได้เป็นผู้อยากพิการ ถ้าไม่ช่วยเขาให้สามารถที่จะปฏิบัติงานอะไร เพื่อชีวิตและมีเศรษฐกิจของครอบครัว จึงทำให้เกิดสิ่งที่หนักต่อครอบครัว หนักแก่ส่วนรวม ฉะนั้น นโยบายที่จะทำคือ ช่วยให้เราช่วยเหลือตนเอง เพื่อให้เขาสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคม”

เมื่อการนำเสนอของจังหวัดพัทลุงผ่านไป คุณทรงพลก็สรุปความรู้และพากลุ่มพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องสวัสดิการว่า “ที่มาของรายได้ มาจาก ๔ แหล่งคือ ๑. การสมทบจากคนตาบอดที่มีรายได้แล้ว ๒. สลากกินแบ่งรัฐบาล ๓. ร้านนวด และ ๔. การทอดผ้าป่า ซึ่งสวัสดิการก็มีหลายประเภท จนมาจัดตั้งธนาคารชุมชนคนตาบอด ถ้าหากสมาคมสามารถจัดตั้งสวัสดิการได้ก็จะเป็นที่เชื่อถือแก่สมาชิกอย่างมาก”

จากนั้นคุณทรงพลสรุปปัจจัยความสำเร็จในการทำงานของลุงช่วง พร้อมกับอ่านบทกวีเพื่อคนตาบอดปิดท้าย และฝากข้อคิดไว้ว่า สิ่งที่ดีมีอยู่ในทุกคนทุกพื้นที่ เพียงแต่เราจะเก็บเกี่ยวและนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาตนเองและงานให้ดีขึ้นอย่างไร

ในตอนท้ายของเวที มีการถ่ายรูปหมู่ร่วมกันเป็นที่ระลึก... แม้ว่างานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกลา แต่งานนี้คงจะไม่ใช้ครั้งสุดท้าย แล้วพบกันใหม่ในเวทีหน้าค่ะ.

หมายเหตุ : เกิดตกจากเวที... ทั้ง ๒ เวที ที่นำมาเล่าให้ฟังนี้
ตัดตอนมาเฉพาะในส่วนที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับลุงช่วงเท่านั้น

๓. แกลงการณ์...จากผู้ก่อการ(ดี)

ฉันได้รับมอบหมายให้ถอดบทเรียนของคนตาบอดสองคน คือ คุณสุชาติ ห้วยแก้ว (ปราจีนบุรี) และคุณช่วง เรืองจันทร์ (พัทลุง) ความที่ฉันลงพื้นที่ไปปราจีนบุรีก่อน (๘ - ๑๐ ส.ค. ๒๕๕๐) เพราะฉะนั้นประสบการณ์จากการลงพื้นที่และการเขียนงานถอดบทเรียนของพี่สุชาติ จึงทำให้ฉันมองเห็นแนวทางการทำงานในกรณีของลุงช่วงมากขึ้น

สำหรับคุณช่วง เรืองจันทร์ หรือที่ใครๆ มักเรียกว่า “ลุงช่วง” ฉันได้พบท่านครั้งแรกตอนปลายเดือนสิงหาคมที่ผ่านมา เมื่อฉันมีโอกาสไปเยือนพัทลุง ถิ่นเมืองโนราห์ของลุงช่วง ครั้งที่สองเมื่อต้นเดือนกันยายน เมื่อลุงช่วงต้องมาเข้าร่วมอบรมเรื่องการออกแบบการนำเสนองานที่จังหวัดนครปฐม เวทีนี้ฉันก็แอบไปสังเกตการณ์มาด้วย และครั้งที่สามเมื่อกลางเดือนกันยายนที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อลุงช่วงได้รับเชิญให้มาเล่าเรื่องการทำงานเป็นตัวอย่างให้คนตาบอดอื่นได้เรียนรู้ ซึ่งอาจารย์ทรงพล เจตนาวณิชย์ก็เข้าร่วมนำเสนองานที่ทำกับคนตาบอดด้วย พี่อ้อตกับฉันจึงได้ติดตามไปด้วย

แม้ว่าฉันจะมองเห็นแนวทางการทำงานของตัวเองมากขึ้น แต่ว่าข้อจำกัดของฉันก็ยังเหมือนเดิม คือ ฉันมีเวลาลงพื้นที่ไปพูดคุยกับลุงช่วงแค่ ๓ วัน คือ วันที่ ๒๖ - ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ เท่านั้น ส่วนเวทีอื่นๆ ที่ฉันได้มีโอกาสพบลุงช่วงก็แทบจะไม่ได้พูดคุยกัน เพราะไม่ใช่เวลาของฉัน และฉันก็ไม่อยากรบกวนกระบวนการหรือกิจกรรมของทางผู้จัดงานด้วย จึงทำได้แค่การสังเกตการณ์ จำๆ และก็จดๆ ถึงแม้ว่าจะได้แต่สังเกตการณ์ แต่ก็มีอะไรดีๆ อยู่เหมือนกันนะ แต่ถ้าให้ฉันประเมินข้อมูลที่ได้ระหว่างพี่สุชาติและลุงช่วง ฉันรู้สึกว่ ฉันได้ข้อมูลจากลุงช่วงมากกว่า แต่กรณีของลุงช่วงก็เกิดข้อจำกัดใหม่ขึ้นมาคือ เวลาในการเขียนงานของฉันเหลือน้อยลง

ตัวอย่างเช่น ฉันตั้งใจว่าจะแบ่งเวลาในการเขียนงานของพี่สุชาติ ๑๕ วัน จากนั้นก็ต่อด้วยลุงช่วงอีก ๑๕ วัน แต่พอเอาเข้าจริงๆ การเขียนงานก็ไม่ใช่เรื่องที่ย่างอย่างที่เราคิด มีเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคในการทำงานเกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น มีงานอื่นแทรกเข้ามา (เขียนๆ หยุดๆ อารมณ์ไม่ต่อเนื่อง) บรรยากาศและสถานที่ไม่เอื้อ (เสียงดัง จ๊อกแจ๊ก จอแจ) บางทีก็ไม่มีอารมณ์ เขียนต่อไม่ได้ (เช่น หงุดหงิดกับสัตว์เสียง) ป่วย (กินและนอนอย่างเดียวไป ๔ - ๕ วัน) และยังต้องใช้เวลาไปกับการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมอีก ฯลฯ ผลปรากฏว่า ฉันใช้เวลาในการเขียนงานของพี่สุชาติไป ๒๐ วัน เพราะฉะนั้นก็จะเหลือเวลาในการเขียนงานของลุงช่วงแค่ ๑๐ วัน นี่ละข้อจำกัดของฉันกับงานเขียนกรณีลุงช่วง แต่ไม่ว่าอย่างไรก็ตาม ฉันก็ต้องทำให้ดีที่สุด(เท่าที่จะทำได้)อีกเช่นเคย (ให้ตายเถอะโรบิน ฉันละเป็นห่วงคุณภาพงานเขียนของตัวเองจริงๆ!)

ย้อนไปตอนที่ลงพื้นที่ไปถอดบทเรียนพี่สุชาติ ฉันไปกับพี่แมน พี่อ้อต แต่ว่าตอนที่ไปถอดบทเรียนของลุงช่วง ฉันไปกับอาจารย์ทรงพล พี่อ้อต และน้องแมน (คนละคนกับพี่แมนนะ) เมื่อคนๆ ไปแตกต่างกัน ก็ให้ผลในการทำงานที่แตกต่างกันด้วย...

อย่างเช่น ตอนที่ลงพื้นที่ไปถอดบทเรียนพี่สุชาติฉันนั้น ฉันนำคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กไปด้วย แต่ว่าด้วยความไม่คล่องตัว จึงไม่ได้ใช้ และไม่ค่อยได้จด เพราะฉันต้องเป็นคนถามเองด้วย อาศัยอัดเสียงเอาอย่างเดียว พอกลับมา จะต้องมาเขียนงาน ความที่จดก็น้อย จึงต้องอาศัยฟัง แล้วก็ถอดเสียงเป็นหลัก ฉันไม่ได้ใช้ลำโพง (จะรบกวนที่บ้าน ซึ่งเป็นร้านขายของ) จึงใช้แต่หูฟังฟังเป็นอาทิത്യๆ พอถอดเสียงเสร็จแล้ว หูก็อื้อต่อไปอีกเป็นอาทิത്യๆ เหมือนกัน แทบแย่นะ ตอนไปพัทลุง ฉันก็นำคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กไปด้วยเหมือนกัน แต่คราวนี้ได้ใช้เสียที เพราะว่าส่วนใหญ่อาจารย์จะเป็นคนซักคนถามลุงช่วง ส่วนฉันก็พิมพ์ๆ แล้วลักษณะการตั้งคำถามของอาจารย์ก็จะเป็นระบบมากกว่าฉัน เช่น จะเริ่มที่แรงบันดาลใจ ทำได้อย่างไร ปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จคืออะไร ซึ่งลักษณะของการถาม จะเป็นการถามจากผล(สำเร็จ)ไปหาเหตุ (ปัจจัยที่ทำให้เกิดขึ้น)

และเมื่อบุคลิกภาพของคนที่เราไปพูดคุยแตกต่างกัน ก็ให้ผลในเชิงข้อมูลที่แตกต่างกันด้วย อย่างเช่น ในกรณีของลุงช่วง ท่านเป็นนักเล่าที่ดี เพราะฉะนั้น คนถามก็จะไม่เหนื่อยมากเออ ไม่ใช่ค่ะ เพราะฉะนั้นเราก็ได้เนื้อหา ได้ข้อมูลกลับมามาก คนถามก็ต้องคอยคุมประเด็น และคอยตัดท้ายผู้เล่าด้วย...

สำหรับข้อมูลที่ได้กลับมา มาก ก็เป็นหน้าที่ของฉันทที่จะต้องมาจัดการ (โอ้ พระเจ้า...) แม้ว่าจะมีแนวทางการทำงานมากขึ้น เพราะว่ามีประสบการณ์จากรณีของพี่สุชาติมาแล้ว แต่ด้วยเวลาอันจำกัด (งานร้อน) ฉันทบอกตัวเองได้แค่ ว่า ทำให้เต็มที่ สุดความสามารถ ได้เท่าไรก็เท่านั้น (ส่งไปก่อน) มีเวลาแล้วค่อยกลับมาแก้ไขใหม่อีกครั้ง... ยามนี้ฉันทอยากฟังลุงช่วงมากที่สุด ว่าท่านเห็นเป็นอย่างไร

หมายเหตุ : การทำงานครั้งนี้ กลางวันฉันทมีพระอาทิตย์เป็นเพื่อน กลางคืนก็มีพระจันทร์เป็นเพื่อน ทุกวัน ทั้งวัน ทั้งคืน....

“เรื่องจันทร์”

แสงจันทร์กระจ่าง ส่องนำทางสัญจร
คิดถึงลุงช่วง นามขจร ปานนี้ลุงนอนหลับแล้วหรือยัง
แสงจันทร์นวลโย อ้อ จ่อมจม อยู่ในภวังค์
เวลา ล่วงมา เร็วจัง ยิ่งดู ยิ่งต้องเร่งทำ... เพื่อลุง

.....
(ยังมีต่อ โปรดติดตามในตอนต่อไป)

***ดัดแปลงจากบทเพลงที่ชื่อ “แสงจันทร์” ของ มาลี ฮวนนา

รู้สึก ว่า “ความมืด” นี้บางทีก็ดีนะ เพราะยิ่งมืดยิ่งทำให้เราเห็นแสงจันทร์ชัดเจนขึ้น

“ถึงผมจะอยู่สบาย ฝนไม่ตก น้ำไม่ท่วม แต่ผมก็ทนร้อน ทนหนาว
อยู่ไม่ได้หรอก เพราะว่าเพื่อนของผมยังลำบากอยู่”

ช่วง เรื่องจันทร์